

Avaliku teabe seaduse ja teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõu seletuskirja juurde

Lisa 2

Eelnõu kooskõlastustabel nr 1

Avaliku teabe seaduse muutmise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kooskõlastustabel

ID	Asutus	Kommentaar	Seisukoht
1.	Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda	Palume täpsustada, mispärast on peetud vajalikuks sisustada eelnõu §-s 1 eraldi punktid 11 ja 12, millega täiendatakse seadust § 43 ¹¹ . lõigetega 1-4 ja eraldi veel lõigetega 2 ¹ -2 ⁵ . Kuna kehtivas seaduses ei ole §-i 43 ¹¹ , siis oleks otstarbekam esitada käesoleva eelnõuga seaduse täiendamine §-ga 43 ¹¹ samas alapunktis ja terviklikul moel.	Mitte arvestada. Sätted jõustuvad kahes osas ning seetõttu on selline ka numeratsioon. Vajalik on selgelt välja tuua, milline säte hiljem jõustub. See tuleneb kehtivatest normitehnika nõuetest. Seletuskirjas on jõustumistähtaegu selgitatud.
2.		Teeme ettepaneku täpsustada AvTS-i lisatava § 43 ¹¹ üldist kontseptsiooni. Eelnõus sätestatud lg 1 ega ka seletuskirja vastavast osast ei saa üheselt aru, kas andmejälgija kaudu kavatakse füüsilisele isikule anda ülevaade andmepäringutest, mis on tehtud avalike ülesannete täitmiseks kasutatavatest andmekogudest või mis on tehtud avalike ülesannete täitmiseks kasutatavatesse andmekogudesse. Meie hinnangul oleks andmekaitsepõhimõtetega rohkem kooskõlas, kui andmejälgijas avaldaks isikuandmete töötlemise päringute logiandmed andmed väljastanud, mitte andmeid küsinud infosüsteemi vastutav töötleja. Vastavalt tuleks muuta AvTSi lisatava § 43 ¹¹ lg 1 ja lg 2 ³ sõnastust. Ilmselt on andmesubjektil lihtsam küsida näiteks rahvastikuregistri andmejälgijast, et kellele on register tema isikuandmeid väljastanud, kui et hakata läbi lappama kõikide X-teega liidestatud andmekogude andmeid, et kas ja millistest neist on päritud tema andmeid	Mitte arvestada. Eelnõus esitatud sättest on selgelt öeldud, et andmejälgija on riiklik infosüsteem, mille eesmärk on võimaldada füüsilisele isikule anda Eesti teabevärava vahendusel ülevaade tema isikuandmetega seotud päringutest <u>avalike ülesannete täitmiseks</u> kasutatavates andmekogudes. Lisatud on säte, mis sätestab, kellel on kohustus andmed andmejälgijasse edastada on sellel, kellel on vajadus andmeid pärida. Sellega viiakse päringute edastamise loogika kehtiva AvTSiga kooskõlla.

	rahvastikuregistrist. Siiani on taoline praktika olnud valdav ja ainus erand on olnud täitmisregistri andmejälgija, kes väljastab tehtud päringute, mitte saadud vastuste logid. Eelnõu seletuskirjas AvTSi lisatava § 43¹¹ lg 2³ kohta selgitatu, et andmeid pärinud andmekogu vastutav töötleja teab oma andmekoguga seotud juurdepääsupiiranguid, mistõttu andmed väljastanud andmekogu vastutav töötleja ei saa andmejälgijasse edastada andmesubjektiga seotud päringu logikirjeid, ei ole ületamatu takistus. Näiteks Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja infosüsteemid väljastavad iga andmepäringuga koos ka päringu tegemise eesmärgi lühiselgituse koos seonduva täite- või tsiviilmenetluse numbriga. Andmeid väljastanud andmekogu saab need andmesubjektile andmejälgijas kuvada või piirata kuvamist ja see on juba praktikas ka rakendunud. Lisaks on ka Õiguskantsler selgitanud, et andmeid väljastava infosüsteemi volitatud töötleja „peab hindama, kas päringu tegijal on õiguslik alus andmeid saada, sest ta vastutab ilma õigusliku aluseta andmete väljastamise või neile juurdepääsu andmise eest“^[1]. Eelnõuga kavandatavate AvTS § 43¹¹ lg-te 2⁴ ja 2⁵ järgi kaoks vajadus, kui AvTS § 43¹¹ lg 2³ sõnastus muutetaks vastavalt ülalesitatud ettepanekule. Leiame, et eelnõu koostaja kavandatud paindlikkus § 43¹¹ lg 2⁴ näol tekitab seaduse rakendamisel segadust nii andmekogude vastutavate töötlejate kui ka andmesubjektide seas, milline andmekogu ja millal rakendab § 43¹¹ lg-t 2⁴ ja kuidas mõlemapoolseid andmeid koosmõjus tõlgendada. ^[1] Õiguskantsleri 24.10.2024 kiri nr 7-6/241237/2406214, kättesaadav avalikust võrgust aadressil https://adr.rik.ee/okk/fail/16192502/7-62412372406214%2024.10.2024%20V%C3%A4ljaminev%20kiri.asice	Kohustuslikkuse puhul tuleb arvestada, et päringu teinud asutusel võib olla teabele juurdepääsupiirang. See info on vaid temal kui teabevaldajal ja tema otsustab piirangu kohaldamine ja tähtaja, sh vajadusel pikendamise (vt täpsemalt AvTS § 9 lg 1, lg 2 p-d 1,3,4,6,7,8; § 10; § 28; § 34 § 35 ja § 42). See, kuidas kasutajale info välja kuvatakse, on tehniline küsimusele. Kohustatud pool seda ei määra, tema annab andmed. Tehnilised küsimused lahendatakse rakendusaktis.
--	---	---

3.		Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja poole pöörduvad sageli andmetöötluse kohta selgituse saamiseks inimesed, kelle andmeid kohtutäiturid või pankrotihaldurid oma ameti- või kutseülesannete täitmiseks ei pärinud, kuid kelle andmeid päringuga kaasnevalt töödeldi (näiteks võlgnikuga suhtes olevad inimesed või võlgniku vara kaasomanikud, endised omanikud vm). Kui lähtuda eelnõuga AvTSi lisatava § 43¹¹ lg 2³ mõttest, siis jäetakse suur hulk inimesi, kelle isikuandmeid tegelikult töödeldakse (ent nende andmeid otseselt ei pärita), andmejälgijast välja ja samas antakse hulgale inimestele väärkujutus nende isikuandmete töötlemisest, kui neid tegelikult ei töödelda (näiteks kohtutäituri andmepäring võlgniku kohta vararegistrisse, kus puuduvad andmed võlgnikuga seotud vara kohta). Seepärast kordame ülal esitatud ettepanekut AvTS-i lisatava § 43¹¹ üldise kontseptsiooni täpsustamiseks. Ka eelnõu seletuskirjale lisatud kooskõlastustabelis märgitakse, et kui andmetöötlustoiming tehakse konkreetse isiku suhtes, kuid vastuses sisalduvad ka teiste füüsiliste isikute andmed, tuleb andmejälgijas kuvada isikuandmete töötlemist puudutav teave kõigile isikutele, kelle isikuandmed algse päringu tulemusel tegelikult tagastati (vastuses sisaldusid). Näiteks Koja infosüsteemid ei salvesta andmepäringute vastuseid ja üksnes tehtud päringu andmete alusel ei ole võimalik avaldada andmepäringu andmeid teistele seotud füüsilistele isikutele.	Mitte arvestada. AvTS § 43¹¹ põhjendused üleval. Andmejälgija ei takista selgitustaotlusi esitamast. See õigus jääb andmesubjektidele endiselt alles. Selleks, et andmejälgija logid oleks inimestele selged, tuleb selgitustesse selgelt välja tuua miks ja mis alusel neid andmeid küsiti. Selle osas teeme eraldi abijuhendi.
4.		Eelnõuga kavandatud AvTS § 43¹¹ lg-te 2⁵ paneb eraõiguslikke juriidilisi isikuid teenindavate andmekogude vastutavatele töötlejatele kohustuse isikuandmete töötlemise päringute logiandmete väljastamiseks andmejälgijasse. Selle sätte puhul tekib mitu küsimust. Kas kohtutäitur, pankrotihaldur või usaldusisik on eraõiguslik juriidiline isik või on ta eraõiguslik füüsiline isik? Kui teda pidada eraõiguslikuks füüsiliseks isikuks, kas siis ei pea tema tehtud andmepäringud andmejälgija kajastuma? Iseenesest ei oleks taolist küsimust üldse vajalik püstitada, kui kehtiks ühtne reegel, et andmejälgijas avaldab isikuandmete töötlemise päringute logiandmed üksnes andmed väljastanud	Selgitame. Kohtutäiturid ja pankrotihaldurid lähevad üldkohustuse alla. Neile erasektori erisäte ei kohaldu. Erasektori säte on mõeldud eraõiguslikule juriidilisele isikule.

		infosüsteemi vastutav töötaja. Seda ettepanekut toetab ka argument, et kui andmeid väljastanud andmekogu vastutav töötaja peab niikuinii avaldama andmejälgijas isikuandmete töötlemise päringute logiandmed, kui ta on neid väljastanud eraõiguslikule juriidilisele isikule, siis on ka tehniliselt lihtsam, kui ei pea hakkama arvestust pidama, kas andmeid küsis eraõiguslik või avalik-õiguslik juriidiline isik või hoopis füüsiline isik, ja millisel juhul peab avaldama andmejälgijas isikuandmete töötlemise päringute logiandmed ja millisel juhul ei pea. Kordame, et ka andmesubjektile on lihtsam ja selgemini arusaadavam, kui ta saab ühes andmekogus sisalduvate isikuandmete töötlemise kohta ammendava teabe kätte ühest andmejälgijast, mitte ei pea kõik andmejälgijad läbi vaatama ja püüdma aru saada, millisel juhul millisest andmejälgijast saadud teave on kattuv ja millisel juhul täiendav.	
5.		Eelnõuga kavandatavas AvTS § 43¹¹ lg-s 2⁵ viidatakse „käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud andmekogu vastutavale töötajale“, kuid AvTS § 43¹¹ ei sisalda lõiget 5.	Arvestatud. Viites olev ebakõla parandati.
6.		Palume täpsustada eelnõu § 1 p 14 juures, kas AvTS § 43¹² täiendamine lõikega 3¹ rakendub ka väljaande Ametlikud Teadaanded kaudu avaldatavatele teadetele? Kui jah, siis kuidas kavandatakse seda korraldada? Näiteks avaldavad kohtutäiturid ja pankrotihaldurid väljaandes võlgnike vara enampakkumise kuulutusi (TMS § 84 lg 2 ja § 153 lg 2), mis on suunatud üldsuse teavitamiseks. Kas eelnõuga kavandatava AvTS § 43¹² kohaselt võib eeldada, et väljaanne hakkab Eesti elanikke ja juriidilisi isikuid teavitama taolistest kuulutustest personaalselt riikliku postkasti kaudu? Kui nii, siis teeme ettepaneku, et adressaadid saaksid seadusega õiguse loobuda teatud liiki teavituste saamisest, et olulise tähendusega teavitused ei kaoks massiliselt saadetava vähetähtsa teabe hulka ega jääks seepärast vajaliku tähelepanuta.	Selgitame. Ametlikke Teadaandeid ei suunata hetke teadmise alusel riiklikku postkasti.

7.		Justiits- ja Digiministeerium on selgitanud täitemenetluse seadustiku ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 726 SE kooskõlastustabelis, et ettevalmistamisel olevas regulatsioonis andmejälgija kohustuslikuks muutmiseks kõikidele andmekogudele nähakse tõenäoliselt ette ka reegleid andmete kuvamiseks. Leiame, et eelnõuga kavandatava AvTS § 43¹¹ sätteid tuleks täiendada või anda alternatiivselt eriseadustega andmekogude vastutavatele töötlejatele õigus täiendavate reeglite kehtestamiseks. Konkreetselt peame silmas Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja infosüsteeme, milles töödeldakse lisaks füüsilisest isikust võlgnike ja sissenõudjate (võlausaldajate) isikuandmetele ka juriidilisest isikust menetlusosaliste füüsilisest isikust esindajate, aga ka kohtutäiturite ja pankrotihaldurite isikuandmeid. Leiame, et näiteks kohtutäituri või pankrotihalduri, aga miks mitte ka menetlusosalise füüsilisest isikust esindaja andmejälgijas ei peaks kuvama andmepäringute logisid, kui Koja infosüsteem on väljastanud näiteks täitemenetluste andmed. Näiteks tehakse Koja infosüsteemidesse X-teel igakuiselt kümneid tuhandeid andmepäringuid menetlusandmete saamiseks ja näiteks kohtutäituri või sissenõudjaks oleva riigiasutuse ametniku isikliku andmejälgija koormamine tuhandete logikirjetega on eesmärgipäratu. Samuti on vajalik täpsustada, kas päringulogisid tuleb säilitada ka juhul, kus andmesubjekt on surnud?	Arvestada osaliselt. Andmejälgija regulatsioonis on välja toodud, milliseid isikuandmeid süsteem töötleb. Päringu algataja nime ei pea kuvama AJ-s. Saab panna registrikoodi ja asutuse nime. Nt kohtutäiturite puhul ka tema büroo nime. Surnud isiku kohta ei kuvata andmejälgijas välja logisid, kuna andmejälgija on hetke visiooni kohaselt mõeldud elusale isikule endale tema andmetöötluse logide väljakuvamist. Pärijatel ei ole hetkel võimalik parandaja andmeid näha. AJ eesmärgist tulenevalt on selgelt välja toodud, et AJ on abivahend inimesele endale oma andmetöötluse logidega tutvumiseks.
8.		Eelnevaga seonduvalt teeme konkreetselt Koja infosüsteeme silmas pidades ettepaneku täiendada TMS § 63² lg 2⁴ p 4 sõnastust ja sõnastada see tervikuna selliselt: „4) andmetele juurdepääsu ja andmete väljastamise, samuti isikule tema kohta tehtud päringute kohta teabe kuvamise kord;“. Ettepaneku kohaselt määratleks Koda keskselt infosüsteemi põhimääruses, kas isikule kuvatakse näiteks vaid õnnestunud (st ilma veateateta) andmepäringud või kõik andmepäringud sõltumata vastuse saamisest, kas tehtud päringute kuvamine andmejälgijas seatakse sõltuvusse täitmisteate kättetoimetamisest jms	Mitte arvestada. Piirangud tuleb sätestada seaduse tasandil (PS § 3). Tagasisidest ei nähtu vajadust erandiks.

		detailsemad asjad, mis ei muuda seadusandja üldist tahet ega seaduse mõtet.	
9.	Kaitseressursside Amet	Eelnõu kohaselt hakatakse riiklikku postkasti rakendama ühtse kanalina ametlike teadete ja dokumentide kättetoimetamiseks füüsiliste isikutele. Postkasti põhimääruse kavandi kohaselt on riikliku postkasti vastutav töötleja Riigi Infosüsteemi Amet ning volitatud töötlejateks teadete ja dokumentide saatjad. Lisaks on eraldi sihtrühmana nimetatud andmeandjad. Juhime tähelepanu sellele, et põhimääruse kavandis jäävad erinevate osapoolte rollid ja vastutus ebaselgeks. Eelkõige ei ole üheselt arusaadav, millistel alustel käsitatakse osapooli volitatud töötlejatena ning millistel juhtudel andmeandjatena. Selline ebaselgus võib praktikas põhjustada tõlgendusprobleeme nii õiguste, kohustuste kui ka vastutuse määramisel. Samuti esineb vastuolusid volitatud töötleja õiguste ja kohustuste kirjelduses. Näiteks on volitatud töötleja kui saatja õiguste hulgas sätestatud, et volitatud töötlejal on õigus kehtestada saatjale tehnilised liidestamise nõuded, tööprotseduurid ja juhendid, samuti peatada või piirata saatja ligipääsu kesksele lahendusele juhul, kui saatja tegevus ohustab süsteemi turvalisust või töökindlust. Selline sõnastus tekitab olukorra, kus saatja näib kehtestavat nõudeid iseendale, mistõttu jääb regulatsiooni tegelik mõte ja adressaat ebaselgeks. Leiame, et vastavad rollid, õigused ja kohustused vajavad selgemat ja üheselt mõistetavat sõnastamist.	Arvestatud. Põhimäärus on esialgne kavand, see täieneb põhimääruse menetluseks. Ebaselged kohad vaatame üle.
10.		Eelnõu kohaselt peab liidestumine olema teostatud hiljemalt 1. juuniks 2027. Palume kaaluda nimetatud tähtaja edasilükkamist, kuna tegemist on mahuka arendustegevusega, mille vajadusega ei ole seni töö- ega arendusplaanide koostamisel arvestatud. Arvestades vajalike arenduste mahtu, ressursside planeerimist ning võimalikke sõltuvusi teistest infosüsteemidest, võib praegu kavandatud tähtaeg osutada ebarealistlikuks.	Arvestada osaliselt. Rakendamiseks antakse aega juurde. Vastavad muudatused eelnõus. Andmejälgija kohustuslikuks muutmise otsuse on Vabariigi Valitsus teinud 20.06.2024 (pkp 2). Samuti tuli esitada 2025. aasta lõpus esitada teekaart

			rakendamise planeerimiseks. Johtuvalt on olnud <i>ca</i> 2 aastat aega planeerida tegevusi ja arendusi.
11.	Eesti Linnade ja Valdade Liit	§ 43¹¹. Andmejälgija (2³) Andmejälgijasse edastab andmesubjektiga seotud päringu logikirjed andmekogu vastutav töötleja, kes andmeid päris. Tänapäevane andmejälgija lahendus võimaldab kuvada logikirje selle andmekogu juures, kust andmeid päriti (ehk andmeandja juures). Selline lähenemine on praktikas toimiv ning peaks jääma valdavaks lahenduseks ka edaspidi. Vastupidine lähenemine (andmejälgija rakendamine andmepärija juures) tooks kohalikele omavalitsustele kaasa märkimisväärse täiendava arendus- ja halduskoormuse ning sellega seotud kulud. Esialgne hinnanguline kulu ulatuks ligikaudu 1 miljoni euron kõigide KOVide peale. Kohalike omavalitsuste vaatest puudub vajadus luua andmejälgija jaoks erilahendusi või muuta senist üldist loogikat. Tänapäevane korraldus vastab kohalike omavalitsuste vajadustele ning on tehniliselt ja halduslikult otstarbekas. Näiteks rahvastikuregistrisse tehtavate päringute puhul tuleb kohalikel omavalitsustel juba täna lisada andmete pärimise põhjendus. See teave on nähtav inimesele, kelle andmeid päriti, ning tagab piisava läbipaistvuse ja kontrollivõimaluse. Kavandatav muudatus looks kohalikele omavalitsustele täiendavad kohustused ja kulud olukorras, kus omavalitsuste ressursid on niigi piiratud. Muudatuse rakendamine tähendaks sisuliselt seda, et arendada tuleks kõiki infosüsteeme, mis kasutavad isikukoodiga seotud X-tee teenuseid. Lisaks tuleks iga kohaliku omavalitsuse turvaserverisse paigaldada andmejälgija lahendus. Arvestades, et Eestis on 78 kohalikku omavalitsust, tähendaks see ulatuslikke arendus- ja halduskulusid kogu kohaliku omavalitsuse sektorile. Paljudel omavalitsustel puudub selleks vajalik tehniline kompetents ja ressurss ning vajalikud arendused tuleks tellida välistelt IT-teenuse pakkujalt, mis suurendaks kulusid veelgi. Samas ei tooks kavandatav muudatus kaasa sisulist lisandväärtust võrreldes tänase	Mitte arvestada. Enamus KOVe kasutab Pikseli tarkvara (st SPOKU ja ARNO). Need tarkvarad teevad päringuid erinevatest andmekogudest, näiteks rahvastikuregistrist. Andmete pärija kohustust ümberpöörata ei saa, vt lähemalt punktis 2 põhjendused. Isikuandmete töötlemise maht ei suurene, sest andmevahetus toimub andmekogude vahel vastavalt andmeteenuusele. Andmejälgija sellest erinevaid andmeid ei töötle.

		toimiva lahendusega. Eelnõu üldine eesmärk on vähendada infosüsteemide killustatust ning liikuda kesksete ja standardiseeritud lahenduste poole. Sama põhimõtet kasutatakse ka riikliku postkasti, andmete teabevärava ja DORISE lahenduste puhul. Andmejälgija kohustuse viimine andmepärija tasandile looks aga vastupidiselt hajutatud ja dubleeriva lahenduse, mis suurendaks süsteemide killustatust. Kavandatav lähenemine tooks kaasa täiendava isikuandmete töötlemise ja dubleeriva logimise. Kui logikirjed tekivad andmeandja juures, toimub logimine ühes keskses kohas. Kui aga logikirjeid tuleb hakata looma kõigi andmepärijate juures, tekivad täiendavad logid ja andmekoosseisud paljudes erinevates süsteemides. See suurendab nii andmete säilitamisega seotud vastutust kui ka halduskoormust. Andmete minimaalsuse ja dubleerimise vältimise põhimõttest lähtudes on mõistlikum säilitada olemasolev keskne lahendus. Seaduse jõustumine kavandatud kulul tekitaks ohu ebaühtlaseks praktikaks. Suure tõenäosusega kvalifitseeruks enamik kohalikke omavalitsusi seletuskirjas kirjeldatud erandite alla, kuna nende päringumahud on väikesed ning liidestamise kulud oleksid ebaproportsionaalsed. Sellisel juhul ei tekiks kodanikule terviklikku ega ühtset ülevaadet selle kohta, kes tema andmeid päris. Praegune lahendus, kus logid tekivad andmeid väljastava registri juures, tagab kodanikule selgema ja terviklikuma ülevaate. Andmevahetus toimub juba täna standardiseeritult läbi X-tee ning arhitektuuriliselt on loogiline, et logikirjed tekivad selle süsteemi juures, kust andmed väljastatakse. See vastab ka tavapärasele auditilogimise põhimõttele, mille kohaselt tekib logi kontrollitava ressursi valdaja juures. Andmeandja omab kõige paremat ülevaadet sellest, milliseid andmeid väljastati, kellele need väljastati ning millisel õiguslikul alusel päring toimus. Eelnevast argumentatsioonist tuleneval ei saa me nõustuda kavandatud muudatusega ning näeme kohalikele omavalitsustele sobiva lahendusena olemasoleva põhimõtte säilitamist, mille kohaselt andmejälgija asub registri juures, kes andmeid väljastab. Andmete liikumine toimub juba täna läbi X-tee ning olemasolevaid	
--	--	--	--

		päringuid oleks võimalik vajadusel täiendada täiendava väljaga, mis võimaldab andmete pärijal määrata, kas konkreetne päring tuleb andmejälgijasse kuvada või mitte, lisada põhjendus ning vajadusel ka õiguslik alus. Juhul kui on vajalik käsitleda erandlikke olukordi (näiteks kriminaalmenetlusega seotud juhtumeid), tuleks need lahendada sihipäraste eriregulatsioonide või erilahendustega, mitte muuta kogu süsteemi üldpõhimõtet ega kehtestada kõigile juhtudele tänasega võrreldes vastupidist menetlusloogikat.	
12.		Riiklik postkasti kasutamise kohustuslikkus olemasoleva tehnoloogilise lahenduse puhul toob kaasa ühe täiendava lahenduse, mis ei asenda olemasolevaid ja muudab seeläbi omavalitsuste suhtlemise erinevate isikutega killustunuks ning ressursse raiskavaks. Praegu ei ole selge, millised on selle sidumise võimalused olemasolevate lahendustega, sealhulgas KOVides kaustatavates erinevates dokumendihaldussüsteemides, ega kas see vähendab vajadust kasutada muid teabe edastamise kanaleid. Infotunnil kõlas liidestatud kasutajalt tagasiside, et praegust lahendust tuleks täiendada, et see vastaks ootustele. Tänapäevane riikliku postkasti lahendus ei võimalda täita omavalitsusüksuse ülesannete täitmisega kaasnevat infovahetust. Antud kohustus riivab ka Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohast kohaliku omavalitsuse õigust korraldada iseseisvalt ja lõplikult otsustada kohaliku elu küsimuste ning ülesannete täitmise osas.	Arvestatud. Postkasti kasutamine teadete edastamiseks kohustuslikult jäetakse käesolevast eelnõust välja.
14.	Tartu Linnavalitsus	Andmejälgija logikirje avalikustamise aeg Palume kaaluda andmejälgija logikirje avaldamise tähtaega (eelnõu § 1 p 11). Eelnõu kohaselt: „Andmejälgijaga liidestunud andmekogu vastutav töötleja tagab, et andmesubjektil on võimalik andmejälgija vahendusel tutvuda tema isikuandmetega seotud päringulogidega kolme aasta jooksul alates vastava logikirje avaldamisest Eesti teabeväravas. Kui andmekogu aluseks olevas õigusaktis on ette nähtud kolmest aastast lühem päringulogide säilitustähtaeg, lähtutakse lühemast säilitustähtajast.“ Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse 31 . peatüki	Mitte arvestada. Võimalik on eriseaduses tähtaega lühendada. Selline säte on juba täna eelnõus sees. Igal juhul ei pea 3 aastat säilitama, kui see eriseaduse vaatest vajalik pole. Teie näide peab olema kaetud eriseadusega, sh sama seadusega, mis annab õiguse sellisteks päringuteks. Seega pole võimalik sätet muuta, kuna säte juba

	sätete kohaselt on KOVidel õigus teha päringuid rahvastikuregistrisse küsitluste korraldamiseks ja elanike kaasamise tarvis valimi moodustamiseks ning valimisse kuuluvate isikutega kontakteerumiseks, samuti valla- ja linnaelanike kaasamis- ja osalemisõiguste kontrollimiseks. Need projektid on tavaliselt lühiajalised (nt mõne kuu kestusega) ning isikuandmeid endid (nagu kontaktandmed) ei säilitata pikalt, vaid kustutatakse pärast eesmärgi täitmist vastavalt IKÜMi säilitamise piirangu põhimõttele. Kui põhiandmed (nt kontaktandmed) kustutatakse mõne kuu pärast, kuid päringulogi peab säilitama 3 aastat, tekib asümmeetria põhiandmete ja nende töötlemise logide säilitamise vahel. Kui isik soovib teada päringu eesmärke, õiguslikku alust ja täpsemat teavet andmete kasutamise kohta, ei ole ilma põhiandmeid säilitamata võimalik isikutele selgitusi jagada, mistõttu oleme sunnitud ka põhiandmeid sama tähtaja hoidma. Seega võib lühiajaliste kaasamisprojektide puhul olla kolm aastat ebaproportsionaalne, kui algne töötlemine lõppes kiiremini. Seletuskirjas esitatud põhjendus, et kolmeaastane säilitamine on vajalik „juhuks, kui peaks tekkima vaidlusi“, viitab hüpoteetilise ja abstraktse riski alusel andmete säilitamisele. Isikuandmete kaitse üldmääruse põhimõtete kohaselt ei tohi isikuandmeid säilitada „igaks juhuks“ või abstraktse tulevikuvajaduse alusel. Säilitamine peab olema põhjendatud konkreetse vajadusega, mitte teoreetilise võimalusega. Põhiseaduse § 15 lg 1 kaebeõiguse abstraktne viitamine ei ole piisav IKÜMi tähenduses: PS § 15 lg 1 tagab õiguse pöörduda kohtusse, kuid see ei nõua, et kõik võimalikud tõendid oleksid alati olemas. Vastupidi, süütu isik ei pea tõendama oma süütust ette.	seda lubab. PS § 15 ei ole antud kontekstis asjakohane.
15.	Andmejälgijaga liidestumise kohustuslikkus Juhime tähelepanu, et eelnõu ei anna üheselt selget vastust küsimusele, kas kõik X-tee andmevahetused loovad andmejälgija logikirje või ainult isikuandmete pärimised (mitte edastamised). Näiteks juhul, kui kohalik omavalitsus küsib andmeid rahvastikuregistrist, on logikirje edastamine	Arvestatud osaliselt. Andmejälgija eesmärk selgelt viitab isikuandmete töötlemisele. Täiendasime sätet, et oleks selge, et tegemist on andmevahetuse päringuga, mitte isiku

	andmejälgijasse selgelt kohustuslik. Samas ei ole selge, kas logikirje edastamise kohustus tekib ka olukorras, kus kohalik omavalitsus edastab andmeid mõnda teise andmekogusse (nt EHIS-esse). Kuigi eelnõu ja seletuskirja põhjal on võimalik järeldada kitsamat tõlgendust (kohustus hõlmab üksnes päringuid), ei ole see eelnõu tekstist selgesõnaliselt tuletatav. Selguse huvides oleks põhjendatud defineerida „päringu“ mõiste ning täpsustada, kas see hõlmab üksnes andmete küsimist või ka andmete edastamist. Kui andmete edastamine ei too kaasa logikirje avalikustamise kohustust, oleks mõistlik selline erand sõnaselgelt sätestada eelnõu §-s 43¹¹ lg 21, et vältida andmejälgija liidestumise kohustust olukordades, kus tegelikke päringuid ei toimu. Planeeritava AvTS § 43¹¹ lõike 21 kohaselt on andmejälgijaga liidestumine kohustuslik kõigi andmevahetuskihi liidestatud andmekogude pidamisel. Samuti näeb lõige 23 ette, et andmejälgijasse edastab andmesubjektiga seotud päringute logikirjed see andmekogu vastutav töötleja, kes vastava päringu tegi. Sellest tekib ebaselgus KOVide vaates. Nimelt üldreeglina kasutavad enamik KOV-i andmekogusid riiklikke andmekogusid (nt rahvastikuregister) üksnes andmete pärimiseks üle X-tee. Kõik need päringud on juba praegu andmejälgijas avalikustatud. Palume täpsustada: kas sellisel juhul tekib kohustus edastada samade päringute logid andmejälgijasse nii päringut teostaval KOV-i andmekogul kui ka andmeid väljastaval riiklikul andmekogul ning kas see võib kaasa tuua olukorra, kus samad päringud kajastuvad andmejälgijas topelt; või jääb logide edastamise kohustus üksnes päringu teinud andmekogule. Palume hinnata eelnõu proportsionaalsust KOV-i vaatest. Kui andmejälgijaga tuleb liidestada kõik KOV-i andmekogud, mis teostavad üksnes päringuid riiklikesse andmekogudesse, võib see kaasa tuua märkimisväärse haldus- ja arenduskulu kasvu. Samas saavutatakse logide koondamine andmejälgijasse juba andmeid väljastavate riiklike andmekogude kaudu. Seetõttu vajab täiendavat põhjendamist, kas selline ulatuslik liidestamise kohustus on vajalik ja eesmärgipärane.	selgitustaotlusega ametiasutusele. AJ loogika näeb ette, et päringuid edastab andmejälgijasse, see kes päringu algatas. Seega, kui EHIS pärib KOV-ilt andmeid, siis peab EHIS selle päringu info kuvama AJ-s. Ehk siis see, kes päringu algatab üle x-tee isikuandmete töötluseks, kuvab seda AJ-s. Vt samal teemal pikemalt põhjendust p 2. Kõik vajalikud põhjendused on olemas, sh on lisatud AJ põhiseaduspärasuse hinnang.
--	---	--

16.		Riikliku postkasti kasutamise kohustuslikkus Planeeritava AvTS § 43¹² lg 3¹ kohaselt on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustele kohustuslik kasutada riiklikku postkasti isikule elektroonilise teabe edastamisel. KOV-i infosüsteemid edastavad isikutele väga erinevat liiki teavet, sh automaatteavitusi, süsteemseid teateid, arveid ning vastuseid teabenõuetele, selgitustaotlustele ja märgukirjadele. Samuti edastatakse isikutele haldusmenetluste käigus dokumente ja teavet, mis ei kuulu kättetoimetamisele haldusmenetluse seaduse tähenduses. Eelnõu seletuskirja kohaselt hõlmab riikliku postkasti lahendus kahte liiki edastusi: Kättetoimetamist vajavad dokumendid, mille õiguslik tähendus ja kättetoimetamise viis on reguleeritud õigusaktides (nt kohtukutsed, ettekirjutused, kohtumäärused, trahvid, korraldused). Teabe edastamine, mis ei ole õiguslikus mõttes kättetoimetamine, kuid on isiku jaoks oluline (nt sõeluuringule kutsed, teavitused dokumentide aegumise kohta, valijakaardid), mida praegu edastatakse killustatult erinevate e-kanalite kaudu. Sellest tulenevalt palume täpsustada ka eelnõus endas „elektroonilise teabe” käsitlust, kuna elektrooniliselt teabe edastamise liike on mitmeid teisigi ja eelnõust võib jääda ekslikult mulje, et kogu elektroonilise teabe edastamiseks on kohustus kasutada riiklikku postkasti. Eelnõus ei selgu, kas riiklik postkast toetab ka kahepoolset suhtlust. Praeguse kirjelduse põhjal toimib see üksnes asutuselt isikule teabe edastamise ja dokumentide kättetoimetamise kanalina. Enamasti see suhtlus aga KOVide puhul ei ole ühesuunaline. Seetõttu palume selgitada, kuidas toimub suhtlus isikuga pärast seda, kui talle on teave riikliku postkasti kaudu edastatud (sh kas ja kuidas isik vastata saab). Lisaks palume täpsustada, kas ja millisel kujul on kavandatud liidestamise võimalused KOV-i infosüsteemide ja riikliku postkasti vahel (nii teabe edastamiseks kui ka vastuste kättesaamiseks). Eelnõus ei ole käsitletud riikliku postkasti kasutusele	Arvestatud. Postkasti kohustuslikkust teabe osas selles eelnõus ei käsitleta. KOV-de, sh KOV-ide poolt kasutatud, infosüsteemide liidestumist koordineerib ELVL ning liidestumine toimub järkjärguliselt. Rohkem kasutatud süsteemide (nt SPOKU, ARNO) puhul on liidestust arutatud. Spetsiifiliste vajadustega tuleks otse pöörduda RIA poole.
-----	--	--	--

17.		Dokumendihalduse riiklik infosüsteem DORIS Kuigi seletuskirjas esitatu pinnalt on võimalik aru saada, et DORIS kasutuselevõtt on vabatahtlik, ei ole see eelnõus endas sama üheselt reguleeritud. DORIS eesmärk on määratletud kui dokumentide ühtse ja nõuetele vastava haldamise tagamine avaliku sektori asutustes. Seetõttu võiks liitumise vabatahtlikkus olla ka eelnõus selgelt sõnastatud. Eelnõu kohaselt määratletakse DORIS põhimääruses, kes on kaasvastutavad töötajad. See annab Vabariigi Valitsusele võimaluse määrata kohustuslikkuse ulatus. Selline lahendus vajab selgemat normatiivset raamistikku juba seaduse tasandil. Lisaks sätestab eelnõu, et dokumendihalduse riiklikus infosüsteemis töödeldavaid andmeid säilitatakse kuni 75 aastat ning andmete säilitamise täpsemad tähtajad sätestatakse DORIS põhimääruses andmekategooriate kaupa. Samas ei ole selge, kas DORIS põhimääruses sätestatud säilitustähtajad asendavad või täiendavad arhiivieeskirja alusel koostatud ja Rahvusarhiiviga kooskõlastatud dokumentide liigitusskeemis määratud säilitustähtaegu. Ka seletuskiri ei selgita, kuidas DORIS säilitustähtajad suhestuvad arhiivieeskirjaga. Seletuskirjas on märgitud, et eelnõu vastava regulatsiooni eesmärk on luua õiguslik alus dokumendihaldussüsteemi DORIS loomiseks. Kui DORIS kasutuselevõtt on vabatahtlik, jääb lahendamata teiste dokumendihaldussüsteemide õigusliku aluse küsimus. Eelnõus DORISes töödeldavate isikuandmete loetelu tekitab lisaks mulje, et infosüsteemis kavandatakse korrastatult ja eesmärgipäraselt koguda väga laia andmekoosseisu, sealhulgas andmeid isiku perekondlike ja tutvussuhete kohta, terviseandmeid ning poliitilise, soolise ja usulise enesemääratluse andmeid. Selline andmekoosseisu kirjeldus ei vasta dokumendihaldussüsteemi tegelikule olemusele ega eesmärgile. Mõistame, et nimetatud liiki isikuandmed võivad üksikjuhtudel sisalduda asutusse saabunud või asutuses koostatud dokumentides. See ei tähenda aga, et dokumendihaldussüsteemi kui infosüsteemi eesmärk oleks selliste	Mitte arvestada. Kehtiva õiguse kohaselt tuleb sätestada kohustused. Eraldi vabatahtlikkust seaduses ei rõhutata. DORIS kasutuselevõtt on vabatahtlik. Eelkõige on süsteem mõeldud keskvalitsuse asutustele (s.o. ministriumid ja haldusala), kuid tulevikus on võimalik süsteemiga liituda ka teistel avaliku sektori asutustel.. Seletuskirja on selles osas täiendatud. Üldine reegel kaasvastutavateks töötajateks on seaduses, põhimääruses täpsustatakse nende regulatsiooni. DORIS regulatsioon kohaldub andmetele, mida töödeldakse DORISes. Rahvusarhiivi edastatavad andmed ja teave alluvad arhiiviseaduse regulatsioonile. Seetõttu on täiendatud eelnõu sõnastust ja lisatud maksimaalsele säilitustähtajale 75 aastat säte, mille kohaselt võidakse andmeid säilitada kauem, kui eriseadus seda ette näeb. Seletuskirja on ka täiendatud osas, mis puudutab liigitusskeemi. - Nende andmete osas, mille säilitustähtaeg ei tule seadusest, määrab säilitustähtaja asutus kindlaks liigitusskeemis, sh andmed, mida töödeldakse DHSis. Liigitusskeemis ning andmekogu põhimääruses toodud andmete
-----	--	--	--

		andmete süstemaatiline kogumine, korrastamine või iseseisev töötlemine. Eelnõus esitatud andmekoosseis loob eksitava mulje andmekogust, mille eesmärk on isikuandmete sisuline koondamine, mitte dokumentide haldamine. Selline käsitus erineb oluliselt kehtivas avaliku teabe seaduses sätestatud dokumendiregistri pidamise eesmärkidest (AvTS § 11) ning dokumendiregistri andmekoosseisust (AvTS § 12 lg 3). Kehtiva õiguse kohaselt on dokumendiregistri eesmärk eeskätt dokumentide registreerimine, menetluste jälgitavuse tagamine ning avalikkuse teavitamine dokumentide olemasolust, mitte isikuandmete kui selliste koondamine või temaatiline töötlemine. Sellest tulenevalt vajab DORIS regulatsioon selgemat eristust: kas tegemist on dokumendihaldussüsteemiga AvTS § 11 tähenduses, kus isikuandmed esinevad dokumentide osana ja juhuslikult, või sisuliselt uue, laia isikuandmete koosseisuga andmekoguga, mille puhul peaks olema selgelt määratletud isikuandmete töötlemise eesmärgid, ulatus ja vältimatus. Praegune sõnastus ei võimalda seda eristust teha ning tekitab põhjendatud küsimusi nii DORIS õigusliku olemuse kui ka isikuandmete töötlemise ulatuse ja proportsionaalsuse kohta.	säilitustähtajad ei saa olla vastuolus. Andmekogu põhimääruses sätestatakse süsteemis töödeldavate andmete säilitustähtajad, viidates vajadusel liigitusskeemile ning täpsustades seda. Isikuandmete töötlemine on igasugune toiming isikuandmetega. DORIS eesmärk ei ole andmete kogumine, seda ei ole võimalik sealt ka välja lugeda. Andmekogu on asutatud oma avaliku ülesande täitmiseks ja selle tarbeks antakse õigus isikuandmeid töödelda. Vahet pole, kas andmed on masinloetaval kujul, või dokumendi sees, kui need süsteemi jõuavad, siis peab isikuandmete töötlemise regulatsioon olema seaduse tasandil (PS § 3 põhimõtte kohaselt). Seaduses on andmete kategooriad, mida täpsustatakse põhimääruses, sh millistes olukordades milliseid andmeid on vaja. Täpsustame täiendavalt, et dokumendihaldussüsteemis ei koguta isikuandmeid süsteemi iseseisva struktureeritud andmekogumina, vaid neid töödeldakse dokumentide haldamise, menetlemise ja säilitamise käigus. Isikuandmed sisalduvad seega eelkõige dokumentides, mis asutusse saabuavad või mida sealt välja saadetakse. Seletuskirja on selles osas täiendatud.
--	--	---	--

18.		Andmekogude määratlus Eelnõule lisatud kooskõlastustabelis on korduvalt viidatud andmekogu mõiste ja regulatsiooni ebaselgusele. Eelnõu koostajad on vastuseks märkinud, et andmekogu määratluse täpsustamine ei ole olnud käesoleva eelnõu skoobis ning sellega kavandatakse tegeleda alles 2027. aastal. Kuigi toetame põhimõtteliselt kõiki samme, mis aitavad suurendada andmetöötluse läbipaistvust avalikus sektoris, jääme seisukohale, et avaliku teabe seaduse andmekogusid käsitleva peatüki muutmisel tuleb regulatsiooni käsitleda tervikuna. Läbipaistvust ei ole võimalik sisuliselt parandada olukorras, kus andmekogude õiguslik alus on ebaselge või puudulik. Oleme korduvalt osutanud, et kehtiva õiguse kohaselt tuleb andmekogu, milles töödeldakse isikuandmeid, asutada seadusega või selle alusel antud määrusega ning sellises õigusaktis peab sisalduma selge ja täpne volitusnorm isikuandmete töötlemiseks. Praktikas ei ole enamikul kohalike omavalitsuste poolt asutatud andmekogudel sellist seaduslikku alust. Ainsaks erandiks on kalmistuseadus, mis sätestab selgesõnaliselt töödeldavate andmete koosseisu. Sellises olukorras ei ole võimalik alustada andmetöötluse läbipaistvuse sisulise suurendamisega ilma, et eelnevalt oleks loodud vajalikud seaduslikud alused nende andmekogude pidamiseks. Läbipaistvus ei saa asendada ega õigustada puuduvat seaduslikkust. Ootame jätkuvalt kohalike omavalitsuste andmekogude õigusliku aluse probleemi lahendamist. Kooskõlastustabelist nähtub paraku, et eelnõu esitaja ei tunnista selle probleemi olemasolu, vaid seab andmetöötluse läbipaistvuse kõrgemale selle seaduslikkusest, mis ei ole kooskõlas andmekaitse ega hea õigusloome põhimõtetega. Eelnõus kavandatud DORISi regulatsioon ja sellele lisatud ulatuslik isikuandmete loetelu illustreerivad ühtlasi laiemat ja senini lahendamata probleemi andmekogude määratlemisel. Kui seaduse tasandil kirjeldatakse dokumendihaldussüsteemi andmekoosseisu viisil, mis jätab	Mitte arvestada. Teie kirjeldatud mure ei ole AvTS eelnõu skoobis ega JDMi haldusala pädevuses. AvTS 5-ptk (nn andmekogude regulatsioon) kohaldub ka KOVidele (AvTS § 43¹ lg 1). Selles osas ei ole ebaselgust. Samuti ei ole küsimust, mis andmekogu on (sh selles osas olemas AKI juhised). See, et praktikas ei ole KOV andmekogusid nii loodud, on kahetsusväärne aga selle eest vastutavad KOVid koos Põllumajandus- ja Regionaalministeeriumiga (REM). JDM ei tee andmekogude regulatsiooni kõikidele valdkondadele. Iga haldusala vastutab oma andmekogude regulatsioonide eest ise. JDM ja REMi vastutusvaldkonnad on välja toodud VVS. Seega selle murega tuleb pöörduda REMi. Edastame selle info ka neile. Mõiste parandamine ei muuda seaduse mitte täitmist KOV andmekogude poolt. Andmekogude planeeritav muudatus puudutab AvTS 5.ptk muudatusi, sh ajakohastamist.
-----	--	--	--

	mulje iseseisvast ja laiaulatuslikust isikuandmete kogumisest, näitab see, et andmekogu mõiste ja selle eristamine muudest infosüsteemidest ei ole õiguslikult piisavalt selge ka seadusandja enda jaoks. Selline „vahepealne“ lahendus – kus ühest küljest püütakse suurendada läbipaistvust ja liidestamist, kuid teisest küljest puudub selgus, millal on tegemist andmekogu, millal dokumendiregistri ja millal üksnes tehnilise dokumendihaldusvahendiga – kinnitab vajadust lahendada andmekogude määratluse küsimus enne, kui asutakse reguleerima nende liidestumist, läbipaistvust või andmete avalikustamist. Läbipaistvuse suurendamine eeldab esmalt selget arusaama sellest, milliste andmekogudega üldse on tegemist ja millisel õiguslikul alusel neid peetakse. Seetõttu leiame, et just sellise eelnõu ülesehitus peaks olema argumendiks selle kasuks, et andmekogude mõiste ja õiguslik raamistik vajavad esmalt üheselt selgeks tegemist. Ilma selleta tekib oht, et reguleeritakse tagajärgi (läbipaistvus, liidestumine, logimine), samal ajal kui alus –andmekogu õiguslik olemus ja piirid – jääb ebaselgeks.	
19.	Seaduse mõjud Juhime tähelepanu, et eelnõu seletuskirja mõjude analüüsi käsitlev peatükk 6 on puudulik (täielikult on analüüsimate riikliku postkasti regulatsiooniga seotud mõjud ning MKS muudatuste mõjud). Seletuskirjas on üksnes märgitud, et mõjusid täiendatakse jooksvalt enne eelnõu Vabariigi Valitsusse esitamist. Selline lähenemine ei ole kooskõlas hea õigusloome ja normitehnika eeskirjaga, kuna ei võimalda eelnõu mõjude terviklikku ning sisulist hindamist kooskõlastamise etapis. Palume mõjude analüüs esitada täielikul kujul enne eelnõu edasist menetlemist.	Arvestatud. Mõjud on hinnatud VTKdes ning lisatakse ka seletuskirja enne VVsse esitamist.
20.	Kaasamise protsess Lõpetuseks soovime anda tagasisidet ka eelnõu kooskõlastamise kaasamise protsessile. Planeeritav eelnõu sisaldab KOVide vaates mitme võimaliku lisakohustuse teket. On tänuväärne, et ministeerium korraldas ühiseks aruteluks 15.05.2026 ka kaasamisseminari, kuid KOVide	Selgitame. JDM ei korralda KOVide ja ELVLi vahelist infovahetust. See on osapoolte

		õnnetuseks jõudis see info KOVideni kõigest päev varem ehk 14.05.2026. Nii vähese etteteatamisega ei ole võimalik eeldada, et KOVid oleksid jõudnud kõik need materjalid läbi töötada ja küsimused ette valmistada ning ka üldse oma kalendritesse planeerida selleks seminariks aja. Loodame, et järgmistest kaasamisseminaridest teavitatakse meid ka mõistliku aja jooksul ette.	omavaheline kokkulepe. Edastame tagasiside ELVLile. JDM ei saanud kutset päev varem. ELVLile on esimene kutse saadetud 07.05.2026 nagu kõikidele teistele asutustele. Seega on esimene kutse välja saadetud rohkem kui nädal enne. Lisaks sama kutse tuli ka andmete võrgustiku kaudu 08.05.2026.
21.	Tööinspeksioon	Edastasite meile arvamuse avaldamiseks avaliku teabe seaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõu. Peame väljapakutud viite muudatust mõistlikuks ning vajalikuks. Samas rõhutame üle seletuskirjas toodud asjaolu, et kõigi muudatuste rakendamine toob alguses kaasa täiendava kulu. Palume sellega riigieelarve menetlemisel arvestada.	Täname tagasiside eest! Kui RESist vaja lisataotlusi, siis see vajadus tuleb esitada oma valdkonna eest vastutavale ministeeriumile. Nemad saavad taotluse RESi edastada.
22.	Transpordiamet Riigi Infosüsteemi Amet	Tugiteenuste teenistuse teabejuhtimise osakonna dokumendihalduse üksus teeb järgmised tähelepanekud: 1. Kui teabe edastamisel asutuselt isikule on ametlik kanal riiklik postkast ja loetakse teave kätte toimetatuks, siis kuidas see teema lahendatakse nende isikute puhul, kellel puudub suunamine riiklikust postkastist või juurdepääs sellele (vanemaealised inimesed näiteks). Transpordiamet võtab andmeid RR-st, kas on mõeldud, kus on info selle kohta, kellele kuhu on võimalik üldse infot saata? Asutuse halduskoormust ei vähenda kuidagi see, kui tehakse katseid saata nii riiklikku postkasti, e-postile kui postiga, et ehk läheb õnneks ja isik saab mingit kanalit pidi kätte. 2. Praegu liiklusseaduses juhtimisõiguse peatamise ja juhtimisõiguse äravõtmise otsused edastatakse paberil – riikliku postkasti muudatuse valguses ei saa neid saata LS alusel digitaalselt (LS § 124 ja 126).	Selgitame, et muud kanalid jäävad ka lahti. Riiklik postkast on eelkõige elektrooniliseks kirjavahetuseks mõeldud. Kohustuslikkus jäetakse praegusest eelnõust välja. Kui seda uuesti analüüsima hakatakse, siis võetakse arvesse ka teie näidist lahendusena. Kuna juhtimisõigusel hetkel erisäte, siis käesolev eelnõu regulatsioon seda ei muuda.

23.	Strateegilise planeerimise teenistuse IT osakonna analüütika ja andmete üksus teeb järgmise tähelepaneku: 1. Andmekirjelduse standardi link ei ole sisustatud standardiga (viib tühjale lehele).	Arvestatud. Vaatame seletuskirjas lingi üle. Andmehalduse juhiste lehekülge, kus on mh ka andmekirjelduse standard: https://www.kratid.ee/juhised
24.	1. Palume täiendada eelnõud sätetega, mis loovad selge õigusliku aluse Bürokrati võrgustikuteenuse kasutamiseks ja selle kaudu toimuva andmetöötluse reguleerimiseks. 2. Palume täiendada eelnõud sätetega, mis loovad õigusliku aluse lapsevanema seadusjärgse esindusõiguse automaatseks kontrollimiseks ja selle alusel lapse andmetele ning lapsele suunatud e-teenustele ligipääsu võimaldamiseks Eesti teabeväravas. Muudatusettepanekute eesmärk on võimaldada Eesti teabeväravas alaealise lapse seaduslikul esindajal ehk lapsevanemal kasutada lapse vaadet ning saada juurdepääs lapse isikustatud teabele ja lapsega seotud e-teenustele, kui vanema esindusõigus on rahvastikuregistri andmete põhjal täielik ja piiranguta. Muutmispunktid ning selgitused on esitatud kirja lisas. Nende ettepanekute muutmispunktid, selgitused ning mõjuanalüüsid on esitatud kirja lisas	Teadmiseks võetud. Arutati eraldi ja otsustati käesolevast eelnõus välja jätta. Lisaks Eesti Teabeväravas on lubatud juba kehtiva regulatsiooni alusel lapsega seotud andmeid töödelda. Andmekategooria vajab Eesti Teabevärava määrase tasandil andmekoosseisu täpsustust (täna kehtiv volitusnorm juba lubab täpsed andmekoosseisud määrukses sätestada).
25.	Riiklik postkast Palume muuta eelnõus kavandatud AvTS § 43 ¹² lõike 5 sõnastust selliselt, et kolmeaastane säilitustähtaeg ei oleks absoluutne ka kättetoimetamist mittevajavate teadete puhul. Täpsemalt palume AvTS § 43 ¹² lõike 5 sõnastada järgmiselt: „(5) Riikliku postkasti teadete andmestiku andmeid säilitatakse kolm aastat, kui seaduses või selle alusel antud õigusaktis ei ole konkreetse teate või sellega seotud andmete säilitamiseks sätestatud teistsugust tähtaega. Kättetoimetamist vajavaid dokumente ja nende andmeid säilitatakse vastavalt eriseadustes sätestatule.“	Mitte arvestada. Postakastis ei tuvastatud teadete pikemat säilitustähtaja vajadust. Keegi asutustest, kes tagasisidet andsid, sellist vajadust ka välja ei toonud.

	Selgitus: Muudatusettepaneku eesmärk on vältida olukorda, kus AvTS-is sätestatud kolmeaastane üldtähtaeg hakkab ekslikult piirama nende teadete säilitamist, mille pikem või lühem säilitamise vajadus tuleneb eriseadusest, selle alusel antud õigusaktist või konkreetse avaliku ülesande täitmisega seotud dokumendihalduse nõuetest. Eelnõu praeguse sõnastuse järgi kohaldub eriseaduste säilitustähtaeg üksnes kättetoimetamist vajavatele dokumentidele. Kättetoimetamist mittevajavate teadete puhul on aga sätestatud üldine kolmeaastane tähtaeg. Selline lahendus võib praktikas osutuda liiga jäigaks, sest riikliku postkasti kaudu võidakse edastada ka selliseid teateid, mis ei vaja formaalset kättetoimetamist, kuid millel on asutuse menetluses, maksuõigussuhtes, järelevalves, tõendamisel või dokumendihalduses pikem õiguslik tähendus. Seletuskiri põhjendab kolmeaastast tähtaega sellega, et pooltel oleks võimalik tõendada teate saatmise fakti võimalike vaidluste korral. See põhjendus on üldjuhul asjakohane, kuid ei kata kõiki olukordi. Mõne asutuse puhul võib teate säilitamise vajadus tuleneda mitte üksnes riigivastutuse nõude tähtajast, vaid ka valdkondlikust eriregulatsioonist. Seetõttu peaks kolmeaastane tähtaeg olema üldreegel, millest saab kõrvale kalduda juhul, kui seadus või selle alusel antud õigusakt näeb ette teistsuguse säilitustähtaja. Selline lahendus on kooskõlas ka eelnõu seletuskirjas kättetoimetatavate dokumentide kohta toodud põhjendusega, mille järgi ei ole AvTS-i eesmärk reguleerida menetluslike dokumentide säilitamist detailselt ning eriseadustega sätestatud säilitustähtaegade dubleerimine või ülekirjutamine ei ole põhjendatud. Sama loogika peaks kehtima ka nende teadete puhul, mis ei vaja kättetoimetamist, kuid mille säilitamise tähtaeg tuleneb muust õigusaktist.	
26.	Andmejälgija Palume muuta eelnõus kavandatud avaliku teabe seaduse § 43¹¹ andmejälgija regulatsiooni selliselt, et andmejälgija üldiseks toimeleotikaks jääks andmeid väljastava andmekogu keskne mudel. Ettepaneku eesmärk on säilitada andmejälgija senine ja arenduses	Mitte arvestada. Kohustuse osas vaata p 2 selgitusi.

		kavandatud toime loogika, mille kohaselt andmesubjektile kuvatakse ülevaade tema isikuandmete kasutamisest eelkõige selle andmekogu vaates, kust tema andmeid väljastati või kus tema andmetega seotud päring tehti. Selline mudel on RIA hinnangul andmesubjekti jaoks arusaadavam, paremini auditeeritav, tehniliselt olemasoleva arhitektuuriga kooskõlas ning põhjendatum isikuandmete kaitse üldmääruse vaatest. Päringuid teinud asutuse või muu andmesaaja kohustuseks jääks päringu eesmärgi, õigusliku aluse ja vajaduse korral logikirje kuvamise piirangu kohta teabe esitamine andmeid väljastava andmekogu vastutavale töötlejale. Täpsemalt palume eelnõu § 1 punktis 12 kavandatud AvTS § 43¹¹ lõiked 23 -2 5 asendada järgmises sõnastuses: „(2³) Andmejälgijasse edastab andmesubjektiga seotud päringulogikirje andmekogu vastutav töötleja, kelle andmekogust andmesubjekti isikuandmeid väljastati või kelle andmekogus andmesubjekti isikuandmetega seotud päring tehti. (2⁴) Andmesubjekti isikuandmeid pärinud andmekogu vastutav töötleja või muu andmesaaja esitab andmeid väljastava andmekogu vastutavale töötlejale iga isikuandmeid sisaldava päringu kohta andmejälgijas kuvamiseks vajaliku teabe, sealhulgas päringu eesmärgi, õigusliku aluse, päringu teinud asutuse või isiku andmed ning vajaduse korral logikirje kuvamise piirangu aluse ja piirangu kehtivuse aja või selle äralangemise tingimused. (2⁵) Andmeid väljastava andmekogu vastutav töötleja ei avalda andmejälgijas päringulogikirjet või selle osa ulatuses, milles andmesubjekti teabeõigus on seaduse alusel piiratud. Kui kuvamise piirangu aluse määrab või selle äralangemise üle otsustab päringu teinud asutus või muu andmesaaja, vastutab nimetatud asutus või andmesaaja piirangu aluse, ulatuse ja lõppemise kohta õigeaegse ja õige teabe esitamise eest andmeid väljastava andmekogu vastutavale töötlejale. (2⁶) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2³ –2⁵ nimetatud teabe esitamise täpsemad nõuded, sealhulgas andmekasutuse eesmärgideklaratsiooni koosseis, esitamise viis, päringulogikirje andmekoosseis, logikirje kuvamise piirangute rakendamise ja äralangemise kord ning	
--	--	---	--

		andmejälgijaga liidestumise tehnilised nõuded, kehtestatakse käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel antavas määruses.“ Täiendavalt palume täpsustada eelnõu muutmispunktiga 11 AvTSi lisavat § 43¹¹ lõiget 3. Praegune lõike sõnastus seob päringulogide säilitamistähtaaja päringulogikirje avaldamisega Eesti teabeväravas, kuid praktikas ja andmetöötluse loogikast lähtuvalt peaks säilitamistähtaeg algama logikirje tekkimisest andmekogus. Teeme ettepaneku sõnastada säte selliselt, et päringulogi säilitatakse 3 aastat alates selle tekkimisest. Eelnõu seletuskirjas esitatud andmejälgija tasuvusarvutuse näide ei ole meie hinnangul piisavalt selge, sest pole üheselt arusaadav millisel kujul päringuid arvestatakse (nt kas tegemist on X-tee kaudu tehtavate automaatspäringutega või muude pöördumistega). Teeme ettepaneku seletuskirja lause „Sellest järeldub, et näiteks 14 000 € elutsükli kulu tasub end ära, kui andmekogusse tehakse keskmiselt vähemalt ~182 isikuandmeid puudutavat päringut aastas.“ asendada lausega „Sellest tulenevalt tasub näiteks 14 000 € elutsükli kulu end ära juhul, kui andmekogusse tehakse X-tee kaudu vähemalt ~182 isikuandmeid puudutavat päringut aastas.“	
27.		Sündmusteenuste infoteenuste regulatsioon Palume avaliku teabe seadusest välja võtta ja planeeritavast rakendusakti kavandist välja jätta sätted, millega kavandatakse sündmusteenuste infoteenuste eraldi reguleerimist ministri määruses. Alternatiivselt palume avaliku teabe seaduse seletuskirjas selgitada, et sündmusteenuse infoteenus ei ole eraldi reguleerimist vajav teenuseliik, vaid Eesti teabeväravas avalikkusele suunatud teabe kasutajakeskne, sündmus- või elukaarepõhine esitlusviis. Infoteenus ei töötle isikuandmeid, ei loo isikule õigusi ega kohustusi, ei asenda valdkondlikku avalikku teenust ega muuda riigiportaali artiklite, juhiste või andmekogudele viitamise õiguslikku olemust. Kui eelnõu koostaja peab vajalikuks sellise esitlusviisi seaduse tasandil eraldi nähtavaks teha, võiks AvTS § 32¹ lõike 1 punkti 1 täpsustada üksnes selgitava normiga, näiteks järgmiselt: „Eesti teabevärava kaudu võib avalikkusele suunatud teavet esitada ka	Mitte arvestada. Pole seotud käesoleva eelnõu teemadega ja nende selgitustega seletuskirjas.. Sündmusteenuste nimekirja piiritlemine on kokku lepitud eelmises versioonis, olles RIA enda soov. Sündmusteenuste loetelu on eraldi määrus ja seda menetletakse eraldi voos.

		sündmus-, elu- või ettevõtluskaarepõhiselt korrastatud tervikvaatena.“ Sellise täienduse eesmärk ei oleks luua uut teenuseliiki ega volitusnormi isikuandmete töötlemiseks, vaid kinnitada, et Eesti teabevärvas võib olemasolevat avalikku teavet kasutajale esitada korrastatult, terviklikult ja protsessipõhiselt. Selgitus: Kehtiva AvTS § 32¹ regulatsiooni kohaselt on Eesti teabevärv riiklik keskne kontaktpunkt, mille kaudu isik pääseb ligi muu hulgas teabevaldaja tegevusvaldkonda ja üldkasutatavaid teenuseid puudutavale avalikkusele suunatud teabele, isikustatud teabele, taaskasutatavale teabele ning otsestele avalikele e-teenustele ja neid toetavatele tugiteenustele. Eelnõu seletuskirjas on samuti selgitatud, et kehtiva normi järgi on Eesti teabevärv keskne kontaktpunkt, mille kaudu isik pääseb ligi avalikkusele suunatud teabele, isikustatud teabele, taaskasutatavale teabele ning avalikele e-teenustele ja tugiteenustele. Sündmusteenuse infoteenus kirjeldatud kujul mahub juba selle regulatsiooni alla. Tegemist on avalikkusele suunatud teabe esitamisega Eesti teabevärvas. Infoteenus eesmärk on teha inimesele arusaadavaks mõne avaliku teenuse või elusündmusega seotud tegevuste järjekord, juhised, artiklid ja viited asjakohastele andmekogudele või teenustele. Selline teabe esitamine ei erine õiguslikult tavapärasest riigiportaali artiklist, vaid erineb üksnes kasutajakogemuse ja teabe korrastatuse tasemelt. Näiteks riigiportaali artikkel „Tervis reisil“ võib sisaldada juhiseid ravimitega reisimise, vaktsineerimise, retseptide vaatamise või Euroopa ravikindlustuskaardi tellimise kohta. Kui sama teave esitatakse kasutajale loogilise tervikvaatena „Reisimine“ või „Lapsega reisimine“, ei muutu selle õiguslik olemus. Tegemist on endiselt avalikkusele suunatud teabega ja viidetega olemasolevatele teenustele või andmekogudele. Erinevus seisneb selles, et kasutaja ei pea infot ise erinevatest artiklitest kokku otsima, vaid riigiportaal aitab tal protsessi tervikuna mõista. Eraldi regulatsioon oleks põhjendatud juhul, kui sündmusteenuse infoteenus töötleks isikuandmeid, teeks kasutaja kohta järeldusi, annaks automaatseid soovitusi isiku konkreetse olukorra alusel, käivitaks menetluse, võimaldaks taotluse esitamist või looks	
--	--	---	--

		isikule õigusi ja kohustusi. Kirjeldatud infoteenus seda ei tee. See ei sisalda ega töötle isikuandmeid, vaid korrastab avalikku teavet. Kui selline teabe esitlusviis reguleerida ministri määruses eraldi teenuseliigina, tekib põhjendamatu vahetegu riigiportaali artiklite ja sündmusteenuse infoteenuste vahel. Mõlemal juhul on sisuks avaliku teabe esitamine kasutajale. Sündmusteenuse infoteenus on lihtsalt kasutajasõbralikum ja terviklikum vorm sama liiki teabe edastamiseks. Eraldi regulatsioon võib tekitada ka ebavajaliku halduskoormuse ja pidurdada Eesti teabevärava arendamist. Tavapärase artikli muutmine või uue artikli lisamine on kiire sisuhalduslik tegevus. Kui sarnase sisuga teavet tuleb hakata käsitama õiguslikult eraldi reguleeritud infoteenusena, võib selle lisamine, muutmine või kasutajaliideses esitamine muutuda ebaproportsionaalselt aeglaseks. See võib halvendada kasutajakogemust ja vähendada riigiportaali võimet pakkuda inimestele arusaadavat, terviklikku ja ajakohast teavet. Eelnõus on juba kavandatud Eesti teabevärava määruse volitusnormi täiendamine nii, et Vabariigi Valitsuse määruses saab reguleerida teabeväravas teabe ja teenuste kättesaadavaks tegemise, haldamise, kasutamise, teenuste arendamise ning andmekirjeldustega seotud korralduslikke küsimusi. Seega ei ole vaja luua täiendavat ministri määruse tasandi regulatsiooni ainult selleks, et Eesti teabeväravas saaks avalikku teavet esitada senisest korrastatumalt.	
28.		Andmete teabevärv 5.1. AvTS § 32¹ lõike 1 kohaselt on Eesti teabevärv "riiklik keskne kontaktpunkt koos andmekoguga". Sättest ei selgu mis osas on teabevärv andmekogu, kas osaliselt või tervikuna. See oluline, sest kuna eelnõu seletuskirja kohaselt saab avaandmete teabevärava arendamisel tekkinud andmete teabeväravast "Eesti teabevärava osa, nn üks võimalikke esitluskihte", siis see tähendaks, et kui teabevärv on tervikuna andmekogu, siis ka andmete teabeväravast saaks teabevärava andmekogu osa ning talle kehtiksid andmekogule sätestatud nõuded, mh AvTS § 43⁹ lõikes 5 sätestatud nõue andmevahetuseks üksnes läbi riigi	5.1. Mitte arvestada. Terve teabevärv on andmekogu, millel on erinevad esitluskihid. Ka andmete teabevärv on oma olemuselt andmekogu AvTS tähenduses. 5.2. Mitte arvestada. Teabe definitsioon on AvTSis olemas (vt AvTS § 3). Selgitame, et DGA ei loo uusi juurdepääsupiiranguid. Need piirangud võivad tulla muudest siseriiklikest või

	infosüsteemi andmevahetuskihi. See tooks kaasa selle, et andmekirjelduste andmete teabevärvasse esitamiseks ja selles ajakohasena hoidmiseks peaks andmevahetus andmehaldustarkvarade (nt RIHAKE, SelectZero, Accurity) ning andmete teabevärava vahel toimuma üle X-tee, mis oleks eesmärki ja teabe olemust arvestades ebamõistlik, ei vastaks Justiits- ja Digiministeeriumi AI ja andmete talitusega (varasemalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi digiriigi arengu osakonnaga) kui andmete teabevärava äritellijaga koostöös loodud olemasolevale lahendusele ning tekitaks teabevaldajatele ebamõistlikke täiendavaid kulusid. Kui teabevärv on kehtiva AvTSi kohaselt tervikuna andmekogu, siis eespool toodut arvestades teeme ettepaneku täiendada eelnõud selliselt, et teabevärava osaks olev andmete teabevärv poleks andmekogu. 5.2.Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse paragrahvi 31 lõiget 6 ning muudatuse kohaselt avaldatakse andmekirjeldused, kuid üldiseks kasutamiseks antakse üksnes selline osa teabest, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet ning mille üldiseks kasutamiseks andmisega ei kaasne juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht. Palume seletuskirja täiendada, kas kehtivas § 31 lõikes 5 sätestatud teave (millele viitab sama §-i lg 6) on käsitatav kaitstud ehk juurdepääsupiiranguga teabena (andmetena) andmehalduse määruse (Data Governance Act, DGA) mõistes. 5.3.Eelnõu § 1 punktiga 2 lisatakse seadusesse kaks uut legaalseaduse mõistete – „andmeelement“ ning „andmekirjeldus“, kuid seejuures pole eelnõu seletuskirjas selle muudatuse selgituste juures esitatud näiteid. Andmekirjelduse osas on osaline näide esitatud eelnõu § 1 punkti 1 selgituste juures. Palume näidet täiendada selliselt, et ilmneks ka tähendust väljendava informatsiooni olemasolu andmeelemendi kohta. Lisaks on selles eelnõu punktis kirjaviga: „vastav kirjeldused“. 5.4.Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse paragrahvi 29 lõiget 6 ja sõnastatakse järgnevalt: „(6) Teabevaldaja tagab masinloetaval kujul	rahvusvahelistest õigusaktidest. ATV ei keskendu vaid DGA andmekategooriatele, vaid riigi andmetele laiemalt. 5.3. Arvestatud. Näited on lisatud. 5.4. Mitte arvestada. Nõuded on seotud ka EL õigusega (nt andmehaldusmäärusega, avaandmete dirketiiviga). 5.5. Mitte arvestatud. Andmete teabevärava jaoks ei ole vaja eraldi § 32², kuna tegemist on Eesti Teabevärava esitluskihiga. Muudetud on Eesti Teabevärava eesmärgid selliselt, et andmekirjeldus on nüüd ka osa Eesti Teabevärvast (vt AvTS § 32¹ lg 1 p 5 muudatust). Andmekirjelduste osa lisamist on ka selgitatud. 5.6. Mitte arvestada. Sõnastus ei paista olevat mitmeti mõistetav. 5.7. Mitte arvestada. Riigiportaale ei anta eraldi legaalseaduse mõistete. Muutsime viite Eesti Teabevärvaks. 5.8. Arvestatud. Sõna vahetatud (liituma asemel kasutatud liidestuma) 5.9. Arvestatud. Täpsustus lisatud. 5.10- 5.12. Arvestatud. Ekslik viide parandatud. 5.13. Arvestatud osaliselt. Ebakõla muudetud. 5.14. Arvestatud. 5.15. AvTS § 43⁷ tühistati. ATVs andmekogusid ei registreerita.
--	---	---

		avaandmete ja kogu tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu.“ Palume seda normi kitsendada ja täpsustada. Kui teabevaldaja kasutab avalike ülesannete täitmiseks teiste teabevaldajate avalikku teavet, peaks ta normi kohaselt tagama teabevärava kaudu ka teiste teabevaldajate teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse. Palume kõnealust sätet eelnõus täpsustada selliselt, et oleks üheselt mõistetav millise teabe osas peab teabevaldaja andmekirjelduste kättesaadavuse tagama. 5.5.Eelnõu seletuskirjas on eelnõu § 1 punkti 3 selgituste juures märgitud, et „Avaandmete teabeväravast saab Eesti teabevärava osa, nn üks võimalikke esitluskihte“ ning on viidatud täpsematele muudatustele ja selgitustele, mis puudutavad AvTS § 32² . Juhime tähelepanu, et eelnõust puudub säte, millega lisataks AvTSi § 32² ning seega puudub seletuskirjast Eesti teabevärava esitluskihtide lahtikirjutus, sh andmete teabevärava osas. Seega andmete teabeväravat ja selle seost Eesti teabeväravaga praegusest eelnõust ei leia. Palume eelnõud selles osas täiendada. 5.6.Lisaks teeme ettepaneku eelnõu § 1 punkti 5 muutmiseks järgmiselt: paragrahvi 32¹ lõiget 4 täiendatakse pärast tekstiosa „tagab oma“ tekstiosaga „andmekirjelduste“. Selliselt oleks selgemini mõistetav, et andmekirjeldused pole seotud „valdkonna teenustega“. 5.7.Palume täiendavalt hinnata vajadust tuua eelnõu § 1 punktiga 6 AvTSi sõna „riigiportaali“. Ülejäänud seaduses on sama asja tähistamiseks kasutusel sõna "teabevärav". 5.8.Teeme ettepaneku eelnõu § 1 punkt 7 sõnastada järgmiselt: "(1) Riigi infosüsteemi kuuluvad infosüsteemide andmevahetuskihiga liidestatud andmekogud ja andmekogude pidamist kindlustavad süsteemid.“ Seda seetõttu, et liitumisel saab organisatsioon X-tee liikmeks, kuid liidestumine seisneb andmekogu või infosüsteemi liidestamises X-teega, kasutades selleks X-teel registreeritud alamsüsteemi. Sarnaselt on praegu sõnastatud ka Vabariigi Valitsuse 28.02.2008 määruse nr 58 „Riigi	
--	--	--	--

		infosüsteemi haldussüsteem“ § 9 lg 4: „Riigi infosüsteemi kuulub RIHA-s registreeritud andmekogu, mis on liidestatud infosüsteemide andmevahetuskihiga (edaspidi X-tee).“ 5.9. Eelnõu § 1 punktis 9 esitatud sätte sõnastusest ei selgu, mis hetkel tuleb andmekogude põhimäärused kooskõlastada. Teeme ettepaneku eelnõu § 1 punkt 9 sõnastada järgmiselt: „(3) Enne andmekogu asutamist, andmekogus kogutavate andmete koosseisu muutmist, andmekogu kasutusele võtmist või andmekogu lõpetamist kooskõlastatakse andmekogu põhimäärus Andmekaitse Inspeksiooniga, Maa- ja Ruumiametiga, Statistikaametiga ning Riigi Infosüsteemi Ametiga.“ 5.10. Eelnõu § 1 punktiga 17 muudetakse AvTSi paragrahvi 46⁶ lõiget 3. Juhime tähelepanu, et kehtivas AvTSis puudub § 46⁶. Tõenäoliselt peaks eelnõu punktiga 17 muudetama lõiget 3 paragrahvis 43⁶. 5.11. Eelnõu muutmispunktis 19 on viidatud AvTS § 43¹¹ lõikele 9. Juhime tähelepanu, et sellist lõiget ei eksisteeri ja ei ole ka eelnõuga loodamas. 5.12. Eelnõu §-ga 4 tunnistatakse kehtetuks ruumiandmete seaduse (RAS) §-i 75 lõiked 2-9. Selle asemel tuleb kehtetuks tunnistada RASi §-i 75 lõiked 2-7, sest rohkem lõikeid (8-9) selles §-s pole. 5.13. Juhime tähelepanu, et kuna eelnõuga tunnistatakse paragrahvi 43³ lõiked 3-5 kehtetuks ning kehtetuks tunnistatakse ka paragrahvi 43⁹ lg 1 p 6, siis tuleb muuta ka § 43⁹ lõiget 3, sest selle teises lauses viidatakse kehtetuks tunnistatavale sättele (§ 43³ lg 4). Kui § 43⁹ lõike 3 teine lause seadusest eemaldatakse, siis ei jääks seadusesse ka erandit § 43⁹ lõikes 1 sätestatud kindlustavate süsteemide rakendamiseks ning edaspidi tuleb kõikides andmekogudes kasutada mh ka aadressiandmete süsteemi. 5.14. Palume eelnõud täiendada rakendussätte lisamisega AvTSi 7. peatükki, millega sätestatakse andmekirjelduste teatavas osas ülekandmine suletavast riigi infosüsteemi halduse infosüsteemist (RIHA) andmete teabevärvasse (ATV) ning teabevaldajale nõue tagada andmete teabevärvasse ülekantud andmekirjelduste õigsus ja	
--	--	--	--

		korrastatus hiljemalt 1 aasta jooksul avaliku teabe seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisest. 5.15. Eelnõu seletuskirja kohaselt säilib kohustus andmekogude registreerimiseks ning see hakkab toimuma andmete teabevärvas. Sellest tulenevalt palume täiendada eelnõud AvTS § 43⁷ muutmise.	
29.	Maksu- ja Tolliamet	Toetame põhimõtteliselt eelnõu üldiseid eesmärgi suurendada riigi andmetöötamise läbipaistvust ning tsentraliseerida riiklikku ametlikku suhtlust. Samas tuvastasime eelnõus ja selle lisades olulisi kitsaskohti, mis vajavad enne menetlemise jätkamist sisulist korrigeerimist ja õiguslikku täpsustamist.	Võtame teadmiseks.
30.		Eelnõu seletuskiri viitab põhimõttelisele kokkuleppele, et andmejälgija tehnilised ja funktsionaalsed detailid täpsustatakse Vabariigi Valitsuse määruse tasandil. Esitatud määruse kavand (Lisa 1) on aga suures osas deklaratiivse iseloomuga ja dubleerib isikuandmete kaitse üldmääruse teksti, jättes spetsiifilised nõuded avamata. 1.1.1 Määruse kavandi § 9 kasutab mõisteid „vastutav töötaja“ ja „volitatud töötaja“ viisil, mis tekitab tõsist õiguslikku ebaselgust. Puudub regulatiivne eristus, kas silmas peetakse Maksu ja Tolliameti (MTA) kui konkreetse põhiandmekogu vastutavat töötajat või Riigi Infosüsteemi Ametit kui andmejälgija keskse infosüsteemi volitatud töötajat. Selline eristamatus loob riski väärtõlgenduseks, mis võiks kitsendada MTA volitatud töötajate seadusjärgset õigust andmeid töödelda. Määrust tuleb täiendada sättega, mis deklareerib nimetatud rollid üksnes andmejälgija teenuse osutamise kontekstis. 1.1.2 AvTS § 43¹¹ loogika kohaselt andmekogu teeb päringu teise andmekogu suunas ja logi edastab andmed pärinud andmekogu vastutav töötaja. St kavandatav regulatsioon keskendub sisuliselt päringupõhisele andmetöötamisele, kuid JDM suuliste selgituste kohaselt ka sellised andmetöötused tuleb andmejälgijas kajastada, mille osas ei tehta päringuid (andmete vastuvõtmine). Palume eelnõus / rakendusaktis selgesõnaliselt täpsustada, kas andmejälgijas tuleb kajastada ka andmete vastuvõtmisega seotud töötusi (nt andmete esitamine), ning vastavalt	1.1.1. Mitte arvestada. Selgitame, et MTA on oma tagasisides erinevad rollid segamini ajanud. AJ rollid on määratud andmejälgija suhtes (ehk siis infosüsteemi suhtes, mis kuvab välja andmavahtetuse logisid. Andmekogude endi rollid on sätestatud vastava andmekogu õigusraamistikus. Tõime selle seletuskirjas selgemalt välja. Vastutava ja volitatud töötaja definitsioonid ja ülesanded on IKÜMis. VV määrust menetletakse eraldi. Eelnõule on esitatud esialgne kavand. 1.1.2. Mitte arvestada. Kohustus andmed edastada AJ on ainult päringu teinud poolele (ehk see, kes andmeid teisest andmekogust küsib). 1.1.3. Arvestatud. Viited vaatame üle.

	täiendada regulatsiooni mehhanismidega, mis võimaldavad selliste sündmuste kajastamist. 1.1.3 Eelnõus esineb viitevigu, § 43¹¹ lg 2⁵ viitab ekslikult sama paragrahvi lõikele 5, mida tekstis ei eksisteeri (andmejälgija sätted lõppevad lõikega 4). Seletuskiri viitab korduvalt sättele § 43¹¹ lg 9, mis samuti eelnõust puudub ja seega tekstid ei ole jälgitavad.	
31.	1.2 Jõustamise tähtaeg, üleminekuperiood ja asutuste finantsmõjud Eelnõu kohaselt jõustub andmejälgijaga liidestumise üldine kohustus ilma üleminekuajata 1. juunil 2027. Finantsilisest ja tehnilisest aspektist on see tähtaeg MTA-le mitteteostatav. MTA haldusalas on 73 andmekogu, ligikaudu 60 alamsüsteemi, pakkudes enam kui 330 aktiivset X-tee teenust ning kasutades ligikaudu 260 X-tee teenust. Arvestades eelnõus tehtud põhimõttelisi muudatusi liidestumiskohustuse subjektide määratlemisel ja nõuete ulatuses, on MTA-l vaja läbi viia täiesti uus ja terviklik analüüs. Selle raames tuleb uuesti tuvastada, milliste andmekogude ja spetsiifiliste X-tee päringute osas asutusel liidestumiskohustus tekib, millised on nende andmekogude tulevased arendusplaanid ning kuidas lahendada logiandmete kuvamise piiramine olukordades, kus kehtivatest eriseadustest ei pruugi täna tuleneda otseseid andmesubjekti teabeõiguse piiranguid. MTA maksukohustuslaste register (MKR) mastaapsete süsteemide liidestamine nõuab detailset eelanalüüsi, riigieelarve strateegiast (RES) täiendavate vahendite taotlemist ning mahukaid arendustöid. Eelnõus on alahinnatud asutusesiseseid organisatsioonilisi kulusid: lisaks IT-arendustele kaasneb kohustusega menetlusprotsesside kaardistamine, andmevahetuse eesmärkide standardiseerimine ja sisekontrolli protseduuride täielik uuendamine. Eeltoodust tulenevalt teeb MTA ettepaneku lükata seaduse jõustumine andmejälgijaga liidestumise kohustuse osas edasi minimaalselt MTA osas. Jääme oma väljatöötamiskavatsuse etapis esitatud seisukoha juurde, mille kohaselt vajab asutus liidestumise tehniliseks ja sisuliseks	Osaliselt arvestatud. Ülemineku tähtaeg oli ette nähtud 6 kuud. Pikendasime tähtaega. Analüüsides ja teekaartide tegemiseks oli aega antud piisavalt 2025.a lõpuni. Süsteemide olukord peaks olema seega teada ja analüüsitud ning arvestame teekaardis esitatud pikemaajade rakendamise tähtaegu. Seega ei saa olla realistlikult vaja lisa 3 aastat.

		elluviimiseks vähemalt kahe-aastast arendusperioodi – seda eeldusel, et liidestustöödeks vajalikud eelarvelised vahendid on RES kaudu eelnevalt tagatud. Kirjeldatud asjaolusid ja süsteemide mahtu arvesse võttes on reaalne tähtaeg kõigi liidestuste lõpetamiseks 31. detsember 2029.	
32.		1.3 Automatiseeritud andmevahetus, masspäringud ja halduskoormus Eelnõu kontseptsiooni kohaselt peavad andmejälgijasse jõudma kõik infosüsteemide vahelised X-tee päringud. MTA teeb igapäevaselt ja süsteemselt automatiseeritud masspäringuid teistesse riiklikesse registritesse (nt Rahvastikuregistrisse kontaktandmete ajakohastamiseks). Selliste rutiinsete masin-masin tüüpi tehniliste päringute töötlemata kuvamine teabevärvast tekitab isikutele informatsioonilist müra ning tingib põhjendamatu laiviini pöördumisi asutuse andmekaitseametnike ja klienditeeninduse poole. MTA klienditeenindusele langeb põhjendamatu koormus selliseid logisid operatiivselt selgitada. Palume sätestada seaduse või rakendusakti tasandil selge erand rutiinsete ja automatiseeritud andmete sünkroniseerimise päringute mittekuvamiseks andmejälgija lõppkasutaja vaates või asendada need standardiseeritud koondkirjeldusega.	Mitte arvestatud. Inimeste huvi on teada saada, ka enda kohta tehtud masspäringute infot (huvi korral võimalik tutvuda tehtud uuringuga veebilehel: https://andmed.eesti.ee/datasets/eesti-elanike-suhtumine-digiriiki-ja-tehnoloogilistesse-lahendustesse, sh slaid 16). Plaanis on andmejälgijat täiendada tehniliselt selliselt, et inimesel on võimalik masspäringute infot samuti näha, kui teeb selleks täiendava päringu. Automaatselt kõiki masspäringuid ei pärita ega kuvata.
33.		1.4 Päringu eesmärkide salvestamine ja lepingute muutmine Eelnõu eeldab, et andmejälgija kuvab isikule päringu sisulise põhjuse. Juhime tähelepanu, et olemasolevad infosüsteemide logid ei pruugi täna sisaldada struktureeritud andmevälja, mis üheselt ja kodanikule mõistetavalt kirjeldaks päringu subjektiivset eesmärki. See nõuab infosüsteemide semantilist ümberarendamist. Kohustusega kaasneb otsene vajadus vaadata üle ja õiguslikult ringi teha kõik kehtivad kahepoolsed andmevahetuslepingud, mis on sõlmitud teiste teabevaldajatega. Antud oluline halduskoormus on mõjuanalüüsist täielikult jäänud välja ning palume täiendada.	Arvestatud osaliselt. Mõjuanalüüsi täiendasime. Andmetöötlemise sisulise põhjuse tuleb andmesubjektile teada anda juba IKÜMi kohaselt. Andmevahetuslepingud peavad igal juhul olema alati ajakohased ja andmetöötlemise eesmärgideklaratsioon selge. See pole andmejälgijaga sisse tulnud nõue.

34.		1.5 Andmejälgija nähtavuspiirangute ja ajalise viibe rakendamise mehhanism 1.5.1 Seletuskirja kohaselt otsustab logi kuvamise piiramise andmeandja vastutav töötaja lähtuvalt eriseadustest (nt KrMS § 152, VTMS § 62). Materiaalne alus on olemas, kuid lahendamata on tehniline andmevahetusstandard. 1.5.2 Eelnõu seletuskirja (lk 18) kohaselt on liidestumise kohustuslikkusest välistatud andmekogud, mis on asutatud <i>ainult</i> rahvusvahelisest lepingust tulenevate ülesannete täitmiseks, põhjendusega, et välisriikidelt pole võimalik tagada menetluste lõppemise andmeid. MTA märgib, et mitmed olulised infosüsteemid (nt täitmisregister) ei ole asutatud <i>ainult</i> rahvusvaheliste lepingute täitmiseks, vaid tagavad paralleelselt ka riigisiseste ülesannete täitmise. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada erand ümber selliselt, et liidestumiskohustuse erandit ei kohaldata mitte andmekogu-põhiselt, vaid konkreetsete andmetöötlustoimingute ja ametiabi raames toimuvate infovahetuste põhiselt, sõltumata sellest, kas andmekogu ise on üldiselt andmejälgijaga liidestatud või mitte. 1.5.3 Eelnõust jääb ebaselgeks sarnase tegevuse erinevate andmebaaside AJ kajastus, X-tee kaudu edastavate arestimiste korralduste ja infopäringute eristamine andmejälgijas. Näiteks täitmisregistri kaudu edastatakse pankadele infopäringuid kui ka pangakontode arestimise korraldusi. Seega arestimise info on isikule reaajas tagatud juba mitmes muus kanalis (sh täitmisregistri kasutajaliideses, e-MTA keskkonnas ja pangas). Eelnõus või rakendusaktis peaks määratlema, kas andmejälgijas tuleb kuvada üksnes andmete vaatamise/infopäringute logisid või ka sisuliste haldusaktide (arestimiskorraldused) tehnilist edastamist X-teel. MTA ei toeta teabe dubleerivat kuvamist, mis koormab infosüsteeme ilma andmesubjektile uut teadmist loomata.	1.5.1. Eelnõu on täiendatud. Reguleerimist mittevajavad osad annab RIA liidestujatele teada. 1.5.2. Mitte arvestada. Selline regulatsioon tekitaks segadust. Liidestatakse tehnilisi komponente, andmekogu on selgem üksus, mida liidestatakse AJ. See ka tänane loogika. 1.5.3. Selgitame, et andmejälgijas kuvatakse isikuandmetega seotud andmevahetuse päringud avalike ülesannete täitmiseks kasutatavates andmekogudes. TÄR vaatest on erisäte täitemenetluseseaduses. 1.5.4. Logikirjete puhul tuleb tähtaega arvutada nende avalikustamisest Eesti Teabeväravas. Vastasel juhul andmesubjekt neid kirjeid ei pruugi kunagi näha ja see läheb erisustega vastuollu. Näiteks kriminaalmenetluse ajal ei ole vaja näidata seda infot välja aga peale seda tuleb isikut teavitada tema andmete töötlemisest, seega ei ole põhjendatud andmejälgijas info mittekuvamine. Rakendusakte menetletakse eraldi ja täiendatakse vastavalt vajadusel.
-----	--	---	--

	1.5.4 Eelnõu § 43¹¹ lg 3 sätestab, et isikul on õigus tutvuda logidega „kolme aasta jooksul alates vastava logikirje avaldamisest Eesti teabevärvast“. See sõnastus ei ole õigustehniliselt korrektne, kuna logikirjet ei „avaldata“ proaktiivselt teabevärvast, vaid see tekib andmevahetuse hetkel taustal ning seda kuvatakse isiku päringu alusel. Hetkel puudub X-tee päringutes ühtne metaandmete sisend, mille kaudu päringu teostaja edastaks andmeandjale (ja seeläbi RIA-le) kohustuse konkreetne logikirje AJ-s ajutiselt varjata. Kuna teave nähtavuspiirangu äralangemise kohta (nt menetluse lõppemine) tekib tagantjärele, puudub eelnõus analüüs, kuidas edastatakse AJ-le reaajas retroaktiivne signaal logi nähtavaks muutmiseks. Lahendus eeldab üleriigilist tehnilist koostöövõimekust, mida rakendusaktid ei käsitle. Palume sõnastada säte ümber järgmiselt: „...kolme aasta jooksul alates päringulogikirje tekkimisest.“	
35.	1.6 Andmete teabevärv (ATV) ja RIHA likvideerimine 1.6.1 Toetame ATV loomist, kuid andmekirjelduste detailsus peab tuginema riskipõhisusele. Menetlus- ja maksusaladust sisaldavate riiklike andmekogude (nt MKR) puhul ei ole riigi julgeoleku ja andmeturbe huvides proportsionaalne ega lubatav kirjeldada avalikult iga tehnilist andmevälja. Andmekirjeldus peab piirduma kontseptuaalse ja ärisõnastiku tasemega. 1.6.2 Palume seaduses fikseerida, et andmekirjelduse uuendamise kohustus tekib andmete <i>sisulisel ja õiguslikul</i> muutumisel, mitte infosüsteemi riigisisel IT-tehnilisel migreerimisel või refaktoreerimisel. 1.6.3 Eelnõu kohaselt kaotatakse RIHA, kuid seaduses on muutmata jäänud mitmed ristviited, näiteks AvTS § 43⁷ (andmekogu registreerimine). Samuti täiendatakse seadust § 43⁵ lg-ga 3, mis kohustab	1.6.1. Andmekirjelduse täpsemad nõuded sätestatakse määruis. 1.6.2. Mitte arvestada. Kui andmekoosseis ei muutu, siis ei ole vaja andmeid uuendada. Selline põhimõte on ka täna. 1.6.3. Arvestatud. AvTS § 43⁷ ekslikult välja jäänud. Nüüd on lisatud.

		põhimäärused kooskõlastama RIA, AKI, jne.. , kuid täielikult on reguleerimata <i>koht ja menetluslik kord</i> , kus see kooskõlastusprotsess uues keskkonnas läbi viiakse.	
36.		2.1 Riikliku postkasti põhimääruse kavandis on funktsionaalsete rollide konflikt või ebaselgus 2.1.1 Kavandi § 9 lg 3 p 1 kohustab vastutavat töötajat (RIA-t) tagama, et edastatavate dokumentide ja teadete sisu ning edastamise õiguslik alus on kooskõlas kehtiva õigusega. RIA kui tehnilise platvormi haldur ei saa ega tohi kanda vastutust teiste asutuste (sh MTA) väljastatud haldusaktide sisulise õiguspärasuse ja maksusadaluse ulatuse eest. Seda enam, et vastavalt põhimääruse § 5 lõikele 3 puudub RIA-l sisuline ligipääs saatja haldusliidese andmetele. 2.1.2 Kavandi § 10 lg 1 sätestab, et „volitatud töötaja on saatja“ (nt MTA). Samas annab järgnev § 10 lg 2 volitatud töötajale õiguse „korraldada riikliku postkasti tehnilist arendamist, haldust ja toimimist“ ning „kehtestada saatjale tehnilised liidestamise nõuded“. Tegemist on kontseptuaalse ebakõlaga, kus mõisted <i>saatja, andmeandja ja volitatud töötaja</i> on sisuliselt eristamata, muutes vastutuse kohaldamise võimatuks.	Teadmiseks võetud. Kavandeid menetletakse eraldi ja rollid tehakse selgemaks.
37.		2.2 E-teenuste piiramine (KÄPO) ja koostoime maksukorralduse seadusega (MKS) 2.2.1 MTA e-teenused (e-MTA) on suunatud valdavalt isiku seadusjärgsete kohustuste täitmisele (nt deklaratsioonide esitamine, maksude tasumine). Kui isikule on edastatud näiteks Politsei- ja Piirivalveameti trahviteade ning riiklik postkast blokeerib dokumenti avamata jätmise tõttu 100% isiku ligipääsu e-MTA-le, loob riik olukorra, kus isikul on võimatu täita oma põhiseaduslikku maksukohustust. See kahjustab otseselt riigieelarve tulude laekumist. Eelnõu näeb ette universaalse võimaluse piirata isiku juurdepääsu riiklikele e-teenustele, kui isik ei ole talle riiklikku postkasti edastatud	Selgitame , et antud eelnõus ei ole lisatud kättetoimetamisel e-teenuste piiramisi teie väljatoodud näitel. Hetkel on eelnõu fookuses KÄPO funktsionaalsuste ja klientide toomine uude riiklikkusse postkasti. Kehtiva õigusruumi kohaselt piirangute seadmine on hetkel iga asutuse enda valik, sh peab igaüks oma piiranguid ja nende lubatavust ise analüüsima. Tuuakse üle vaid KÄPOs juba täna olevad piirangud, uusi ei lisata.

	dokumenti seaduses sätestatud tähtaja jooksul avanud. MTA näeb keskses ja kohustuslikus blokeerimismehhanismis olulisi riigiõiguslikke ning fiskaalseid riske: E-teenuste piiramine peab jääma asutustele vabatahtlikuks ja kaalutlusotsusepõhiseks õiguseks, millises osas teenuseid piiratakse mitte 100% (MTA toetab KÄPO VTK vastavat alternatiivi). Piiranguid tohib proportsionaalsuse. 2.2.2 Asutustele peab jääma õigus piiranguid tehniliste rikete või infosüsteemide perioodilise ülekoormuse ajal (nt tuludeklaratsioonide esitamise esimesed päevad) ajutiselt ja operatiivselt peatada, et tagada avalike teenuste toimepidevus. Põhimõttest lähtuvalt rakendada üksnes soodustuste, privileegide ja mugavusteenuste (nt enammakstud tulumaksu tagastamine, toetuste taotlemine) osas, mitte aga kohustuste täitmiseks vajalike teenuste puhul kus nt tööjõumaksud jäävad deklareerimata. Seega oluline risk oleks ka üksiksubjektile, kelle eest tööandja ei saa kohustusi deklareerida. Kogu e-MTA keskkonna blokeerimine on õigustatud vaid juhul, kui kättesaamata dokument on niivõrd olulise kaaluga ja pärineb MTA-lt endalt või on vältimatu menetlusliku tähtsusega.	
38.	2.3 Tehnilised, funktsionaalsed ja praktilised puudujäägid 2.3.1 Esitatud rakendusakt ei näe ette õigustatud ametniku (nt klienditeenindaja) vaadet edastatud dokumentidele. Kui maksumaksja pöördub MTA poole seoses e-teenuste piiranguga, peab teenindaja nägema isikule saadetud dokumendi sisu, mitte pelgalt saatmislogi metaandmeid, vastasel juhul on sisuline nõustamine ja probleemi lahendamine võimatu. 2.3.2 Regulatsioonis puudub lahendus isikutele, kellel puudub Eesti isikukood (mitteresidendid), kuid kes on MTA kliendid. Samuti on reguleerimata kättesaamisõiguse delegeerimine volitatud esindajatele	2.3.1. Selgitame, et ametnik näeb oma saadetud kirja haldusliidesest. Kui kiri saadetakse mujalt süsteemist, siis ei saa ega ei ole see info riiklikust postkastist nähtav. E-teenuste piiramise osa ei ole käesolevas eelnõus reguleeritud ja seda ei plaanita teha ka. Vt üleval samal teemal selgitusi.

		ning rollide konfliktide lahendamine (nt juhatuse liikme isikliku vs esindatava äriühingu postkasti eristamine). 2.3.3 Eelnõu § 43¹² lg 5 sätestab andmete ühtseks säilitusajaks 3 aastat, mööndusega, et kättetoimetatavaid dokumente säilitatakse eriseaduste alusel. Jääb selgusetuks andmete füüsiline hoiukoht ja kustutamise sünkroniseerimine – kui MTA dokumendiliigitusnäitaja säilitustähtaeg saab täis ja dokument kustutatakse MTA-st, siis kuidas rakendub automaatne kustutamine RIA hallatavas keskkonnas? Samuti tuleb tagada, et kättetoimetamise metaandmed ei riivaks maksusaladust. 2.3.4 Eelnõu ja rakendusaktid ei arvesta isikute sooviga suhelda riigiga üksnes paberkandjal (kui neil puuduvad digitaalsed vahendid) – riiklikus postkastis peab olema tagatud selge analoogsuhtluse eelistuse märkimise funktsionaalsus.	
39.	Sotsiaalkindlustusamet	Eelnõu § 1 punkt 11 (andmejälgija). SKA hallatavates andmekogudes on andmejälgija kasutusel, kuid eelnõu rakendamisega kaasneb andmejälgija protsesside (loogika) muutus, mille kohaselt tuleb andmejälgijasse edastada infot mitte andmete omanikul vaid küsijal. Sellega seoses kaasneb SKA-le STAR ja SKAIS andmekogude arendusvajadused, mille täpseid mahtusid ja kulusid ei ole võimalik ilma eelanalüüsita prognoosida. Hetkel saame öelda, et arendusvajadused selle muudatusega kaasnevad, mistõttu on vajalik lahendada ka küsimus, millistest katteallikatest vajalike töid rahastatakse. Täna SKA-l sellisteks arendusteks vahendeid planeeritud ei ole. Seoses andmejälgija loogika muudatusega ja sellega kaasnevate arendusvajadustega peame probleemseks, et andmejälgija sätted soovitakse selliselt jõustada 01.06.2027. Nimetatud tähtaeg seab SKA arendustöödele väga suure pinget, kuna STAR-i 2026-2027 arenduste tööplaan on juba täis. Andmejälgijaga seotud arendustööde ressursi on SKA-l väga keeruline leida ka teiste projektide arvelt, mis on samuti juba lepingute või õigusruumi muudatuste tähtaegadega seotud. Seetõttu palume kaaluda võimalust andmejälgija loogika muutuse jõustumisaja edasilükkamist STAR ja SKAIS andmekogude osas, kuna tegemist on andmekogudega,	Arvestatud osaliselt. Andmejälgija kohustuslikkus on otsustatud VV poolt juba 2024.aastal. Analüüsiks anti eraldi tähtaeg (2025.a lõpuni). Rahalised lisavajadused tuleb igal ühel endal leida. Vajadusel esitada oma haldusala ministeeriumi kaudu lisavajadused RESi. Andmejälgija rakendamine ei ole nii kulukas nagu väidetakse. Tänaste liidestujate kulud on teada ja keskmiselt kuni 10 000 euro piires. Selle rakendamine ei ole üle jõu ka digiriigis töötavatele inimestele, st ei ole vaja andmeteenuse üles seadmiseks arendushanget. Rakendamiseks anti lisaaega.

		milles muudatuste tegemine ei ole sama lihtne kui mõnes väiksemas andmekogus.	
40.		Selgitamist vajaks, kuidas andmejälgija rakendub kõrgendatud kaitsevajadusega menetlustes, nagu lastekaitse, ohvriabi, perevägivalla juhtumid, eestkoste või piiratud teovõimega seotud menetlused. Eelkõige vajab täpsustamist logikirjes kuvatava andmetöötluse eesmärgi sisu, juurdepääsu piirangute kohaldamine ning erandite raamistik. On oluline, et kavandatud kohustuse juures (avaldata andmekirjeldusi) oleks läbi mõeldud ja selgemalt määratletud, millises detailsuses tuleb kirjeldada tundlikke või juurdepääsupiiranguga andmeid. SKA tegevusvaldkondades võib juba andmekirjelduse tasandil tekkida risk, et kaitstud andmete olemasolu või nende puudumise pinnalt saab teha kaudseid järeldusi. Kui näiteks kriminaalmenetluse puhul peetakse loomulikuks, et kõiki logisid või toiminguid ei saa kohe isikule kuvada, siis vääraks arutelu, kas sarnast loogikat tuleb kasutada ka sotsiaalvaldkonna kõrgendatud kaitsevajadusega menetlustes.	Arvestatud juba eelnõus, mida saadeti kooskõlastusele. Selgitame, et sellega on juba arvestatud. Sotsiaalvaldkonna erandid teie näidete osale saavad tulla valdkonna eriseadusest. Eriseadused ei ole kohaldatavad vaid kriminaalmenetlusele. See üks võimalik näide. Seletuskirjas selgitame seda selgemalt.
41.		Eelnõu § 1 punkt 14 (riiklik postkast ja selle kasutusele võtmise tähtaeg). Riikliku postkasti kasutusele võtmine eeldab arendustöid ja SKA on kindlasti huvitatud üldistest lahendustest. Selleks, et riikliku postkasti saaks edukalt kasutusele võtta, oleks vaja suuremat selgust, kuidas asutused peaksid seda rakendama. Seejuures milliste mahtudega on selle arendamisel arvestatud, millist teavet tuleb sinna hakata edastama ja kuidas nähakse selle 2 koostoimet juba olemasolevate lahendustega? Eelnõud tutvustaval 15.05.2026 infotunnil jäi kõlama, et asutustel tuleks riikliku postkasti edastada üksnes „oluline“ teave, kuid selgusetuks jäi, mida selle all mõeldakse. Kuivõrd riikliku postkasti andmekogu asutamise üheks eesmärgiks on dokumentide kättetoimetamine ja ning kättetoimetamise fakti tõendamine, siis vajaks suuremat selgust küsimus, kuidas neid protsesse kehtiva õiguse raames nähakse.	Arvestatud. Postkasti kohustus on eelnõust maha võetud. Seaduse tasandil sätestakse minimaalne regulatsioon, mis vajalik. Tehnilised aspektid on selgitatud määruses. Erinevate süsteemide koostalitlusvõimet analüüsitakse. Kättetoimetamine toimub vastavalt eriseadustele. Seda riikliku postkasti regulatsioon ei muuda.
42.	Eesti Infotehnoloogia ja	Täiendada eelnõu seletuskirja riikliku postkasti mõjude analüüsiga.	Arvestatud. Lisatud seletuskirja faili.

	Telekommunikatsiooni Liit	Eelnõu § 1 punktiga 13 täiendatakse avaliku teabe seadust (AvTS) reguleerides riikliku postkasti puudutav. Samas ei ole eelnõu seletuskirja seaduse mõjude peatükis kirjeldatud riikliku postkasti mõjusid. Seletuskirjas on vaid pealkirjana märgitud lk 29 punkt 6.2 pealkirjaga „Riiklik postkast“. Peame vajalikuks, et eelnõu seletuskirja selles küsimuses täiendatakse ning riikliku postkasti kui riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu loomise ja kasutamise mõjude analüüs erinevatele sihtgruppidele lisatakse. Kindlasti on oluline lisada, kuidas uus lahendus võimaldab senisest lihtsamalt, kiiremalt ja kuluefektiivsemalt kättetoimetamist vajavat teavet edastada.	
43.		Täpsustada e-teenustele ligipääsu piiramisega seonduvat Eelnõu § 1 punktiga 13 AvTS-i lisatava § 43¹² lg 1 kohta on eelnõu seletuskirjas (lk 20) märgitud riikliku postkasti ühe eesmärgina võimalus kasutada ning kombineerida riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusel dokumentide välja saatmisel ja muu olulise teabe edastamisel erinevaid funktsionaalsusi. Ühe võimalusena on nimetatud ka õigusaktiga reguleeritud dokumendi mittevastuvõtmisel ligipääsu piiramist erinevatele e-teenustele. Samas ei sätestata eelnõus antud andmekogu abil võimalust piirata ligipääsu erinevatele e-teenustele. Kuna see piiramine (isegi kui see on sätestatud teises õigusaktis) on haldustoiming ning kui seda realiseeritakse läbi riikliku postkasti, tuleks seda ka antud eelnõus sätestada.	Arvestatud. E-teenuste piiramise tehniline funktsionaalsus luuakse riiklikusse postkasti seoses dokumentide kättetoimetamisega postkasti kaudu ja kättetoimetamisportaali (KÄPO) töö lõpetamisega. Käesolev eelnõu käsitleb juba täna kehtivat olukorda, kus TsMS, KrMS ja VTMS tulenevatel alustel kasutatakse kohtu-, äriregistri- ja maksekäsukiirmenetluse dokumentide kättetoimetamisel vastuvõtmise tähtaja ületamisel e-teenuste piiramist ajutiselt kuni dokumendi vastuvõtmiseni. Hetkel kehtivate TsMs, KrMS ja VTMS sätete alusel on piiratavateks infosüsteemideks: e-kinnistusraamat; e-toimik ja e-äriregister. Sellised piirangud on olemas juba täna. Need viiakse üle KÄPOst Postkasti. Uusi piiranguid ei sätestata

			käesoleva eelnõuga. Kui teised asutused soovivad seda funktsionaalsust kasutusele võtta, siis tuleb seda eraldi analüüsida ja luua vastavad õiguslikud alused kättetoimetamise regulatsioonidesse eraldi seisvalt käesoleva eelnõust.
44.		Täiendada eelnõu seletuskirja põhjendustega dokumendihalduse riikliku infosüsteemi osas Eelnõu § 1 punktiga 15 lisatakse AvTS-i dokumendihalduse riiklikku infosüsteemi DORIS regulatsioon, mille kohaselt arendab ja haldab dokumendihalduse riiklikku infosüsteemi Riigi Infosüsteemi Amet. Seletuskirja järgi (lk 23) toob see kaasa ka olulise majandusliku kokkuhoiu seni mitme dokumendihaldussüsteemi arendus- ja hoolduskuludelt, kuid sellekohased arvutused seletuskirjas puuduvad. Seletuskirjas puudub ka analüüs selle kohta, kui kaua kestab andmete migreerimine ja kui kaua peab kestma ning kui palju maksab vanade dokumendihaldussüsteemide paralleelkasutus uue süsteemiga. Teeme ettepaneku vastav selgitus ja arvutused lisada, et oleks võimalik hinnata otsuse majanduslikku põhjendatust ja seda ka pikemas perspektiivis. Samuti puudub eelnõu seletuskirjast info selle kohta, kas on analüüsitud alternatiivi, et vastav infosüsteem tellitaks teenusena eraettevõttelt sätestades selleks õigusaktidega infosüsteemi vajalik funktsionaalsus ja kirjeldades asutustele osutatavad teenused. Leiame, et see tuleks lisada koos põhjendustega, miks on valitud just riiklik lahendus dokumendihalduseks. ITL-ina leiame, et alati tuleb võimalusel eelistada turult tellitavaid lahendusi ja teenuseid riigi poolt arendatavatele. Eelnõuga luuakse dokumendihalduse riikliku infosüsteemi kui andmekogu õiguslik alus. Seletuskirja kohaselt on otsustatud ca 160 riigiasutuse üleminek sellele süsteemile. See tekitab küsimus, kas sellise otsusega ei teki oht uue taakvara tekkeks, kuna ainult ühe süsteemi	Arvestatud. Selgitame, et AvTSi muudatusega ei sätestata DORIS kasutuselevõttu avaliku sektori asutustele kohustuslikuna. Seletuskirja on selles osas ka täiendatud. Samuti on seletuskirja lisatud täpsemad arvestused kokkuhoiukulude osas ning andmete migreerimise info. Keskse dokumendihaldussüsteemi arendamisele eelnevalt kaaluti ka Eesti turul pakutavaid dokumendihaldussüsteeme, kuid sobivat riigi vajadustele vastavat süsteemi ei leitud. RTK arenduspartnerid DORIS arendamisel on riigi IT-majad RIK ning SMIT, mille mõlema põhitegevusalaks on riiklike mastaapsete infosüsteemide arendamine. Seletuskirjas on toodud, et ca 74% arenduseks mõeldud vahenditest on planeeritud arendusteks vajalike väliste partnerite kaasamiseks. See tähendab, et ligikaudu ¾ DORIS arendusest

		laialdane kasutus pärsib innovatsiooni? Samuti tunneme huvi, kas on mõeldud ka võimalikele eranditele, et põhjendatud vajadusel võib riigiasutus siiski kasutada muud dokumendihalduse infosüsteemi?	hangitakse vabalt turult ning riigil on siinjuures koordineeriv roll. Kuigi keskse süsteemi kasutuselevõtt võib teatud määral piirata asutuste tehnilist autonoomiat, ei tähenda see iseenesest innovatsiooni pärssimist, kuna innovatsioon võib koonduda süsteemi arendusse ning omada seeläbi suuremat, riigiülest mõju. Samuti on keskne platvorm eeldus ühtsete standardite ja integratsioonide loomiseks, mis võib hoopis soodustada uute teenuste ja lahenduste arendamist.
45.	Eesti Liikluskindlustuse Fond	AvTS § 43¹¹ (SE § 1 p 12) lõigetes 23–25 kirjeldatud lahendus erineb põhimõtteliselt täna toimivast Andmejälgija loogikast. Praegu edastab Andmejälgijasse logikirjed andmekogu, kes andmed väljastas. Selline lähenemine võimaldab andmete väljastajal omada täielikku ülevaadet sellest, kellele ja millisel eesmärgil andmeid väljastati. Eelnõus kavandatud lahenduse järgi tekib logikirjete edastamise kohustus seevastu vastutaval töötlejal, kes andmeid päris. Meile jääb arusaamatuks, mis on selle muudatuse eesmärk. Leiame, et mõistlik oleks jätkata senise toimiva põhimõttega, kus Andmejälgijasse edastab andmed andmekogu, kes andmed väljastas, mitte andmete pärija.	Mitte arvestada. Selgitusi vt punktis 2.
46.		Palume täpsustada ka DORIS-e kohaldamisala. SE-st ja seletuskirjast tuleneb, et vastav kohustus ei laiene eraõiguslikule juriidilisele isikule, kes täidab haldusülesandeid. Samas ei ole see kohustus hetkel päris üheselt sõnastatud SE-s ja seletuskirjas arusaadav, sest kasutatakse erinevaid termineid. Palume võimalusel kinnitada, et DORIS-e kasutamise kohustus ei laiene LKF-le.	Arvestatud. DORIS-e kasutuselevõtmine ei ole kohustuslik. DORIS on mõeldud kasutamiseks eelkõige keskvalitsuse asutustele, kuid tulevikus on võimalik süsteemiga liituda ka teistel avaliku

			sektori asutustel. Seletuskirja selles osas täiendatud.
47.		Lisaks märgime, et eelnõus kavandatud rakendusaeg tundub ambitsioonikas, arvestades vajalike arenduste mahtu ning asjaolu, et regulatsiooni lõplik sisu ei ole veel välja kujunenud.	Mitte arvestada-. Selgitame, et andmejälgija rakendamistähtaega pikendati 6 kuu võrra. Arenduste maht ei ole suur ja andmeteenuste ülespanekud ei ole digiriigis uudsed. Seaduse tasandi vajalik regulatsioon on lõplik.
48.	Andmekaitse Inspeksioon	Eelnõu § 1 punktiga 9 täiendatakse AvTS § 43⁵ lõikega 3, mille kohaselt tuleb lisaks Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõike 1 kohasele kooskõlastusele andmekogude põhimäärused kooskõlastada Andmekaitse Inspeksiooniga, Maa- ja Ruumiametiga, Statistikaametiga ning Riigi Infosüsteemi Ametiga. Seletuskirjas on selgitatud, et selline kaasamine aitab tagada andmekogude põhimääruste koostamisel ühtse ja siduva kooskõlastuskorra ning kaasata varakult vastavad asutused, aidates ühtlasi ennetada hilisemaid õiguslikke ja sisulisi puudujääke, suurendada õigusselgust ning toetada andmekogude korrektset ja kooskõlalist kujundamist kogu avalikus sektoris. Samas jääb ebaselgeks, kuidas selline kooskõlastamise protsess hakkab toimuma, sh ei ole selge, millised andmekogu puudutavad dokumendid tuleb kooskõlastajatele kättesaadavaks teha, millised on kooskõlastamata jätmise tagajärjed, kuidas lahendatakse eriarvamused jms. Nagu oleme varasemalt korduvalt selgitanud, siis on Andmekaitse Inspeksioonil juba täna õigus oma arvamuse esitamiseks nii RIHA-s kui ka eelnõude osas, kuid puuduvad hoovad, mis sunniks tehtud märkuste ja soovistega arvestama ning puudusi kõrvaldama. Juhul kui siin mingeid muudatusi ette ei nähta, siis võib juhtuda, et üks mittetoimiv süsteem asendatakse lihtsalt teise mittetoimiva süsteemiga.	Selgitame. Eelnõude kooskõlastamise vaatest esitatakse põhimäärus ja selle seletuskiri. Õigusloome protsessis on kooskõlastamine nagu tavapäraselt.
49.		Eelnõu § 1 punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks AvTS § 43 ⁹ lõike 1 punkt 6 seoses RIHA kooskõlastamisprotsessi ja süsteemi kaotamisega. Eelnõu	Arvestatud. Lisatud rakendussätted. RIA migreerib

		seletuskirjas on selgitatud, et tänane RIHA-s olev info migreeritakse andmete teabevärvasse. Samas puudub eelnõus säte, mis kohustaks vastutavaid töötlejaid RIHA-s olevat teavet andmete teabevärvasse üle viima, sh ei ole selge, millise aja jooksul seda teha tuleb.	tehniliselt RIHA andmed ATVsse. Vastutavad töötlejad peavad üle vaatama migreeritud kirjeldused ja vajadusel neid täiendama.
50.		Eelnõu § 1 punktidega 11 ja 12 täiendatakse AvTS 5 ¹ . peatükki §-ga 43 ¹¹ , mille lõigete 2 ³ ja 2 ⁴ järgi edastab andmejälgijasse andmesubjektiga seotud päringu logikirjed andmeid pärinud andmekogu vastutav töötleja, kuid täiendavalt võib sama päringuga seotud logikirje esitada andmejälgijasse ka andmeid väljastanud andmekogu vastutav töötleja. Leiame, et ühe päringu kohta topelt logikirje kuvamine võib tekitada andmesubjektides segadust. Päringu logikirje esitamisel andmejälgijasse peaks päringut tegev asutus koheselt esitama kogu vajaliku teabe, sh päringu tegemise aja, eesmärgi, õigusliku aluse, päringu teinud asutuse või isiku. Vältida tuleks sama päringu logikirje topelt kuvamist. Sama paragrahvi lõige 2 ⁵ näeb ette, et eraõiguslikule juriidilisele isikule andmete väljastamisel edastab andmejälgijasse päringu logikirje sama paragrahvi lõikes 5 nimetatud vastutav töötleja. Samas §-s 43 ¹¹ puudub lõige 5. Ilmselt on silmas peetud selle andmekogu vastutavat töötajat, kust andmeid väljastati.	Selgitame. Kuna kohustus on andmejälgijasse esitada, sellel, kes päringu algatas, siis tulevikus ilmselt nn kahekordsete logide kuvamise võimalik probleem laheneb. Kahekordne logimine tagab ka kontrollitavuse mõlemale osapoolle, mis iseenesest digiriigi usalduse vaatest pole halb. Lisaks iseenesest on näha, et päring algatati ja päringule vastati. Tehniliselt saab vastavad lahendused luua andmesubjektile, mis kategoriseerib vastavalt vajadusel toimunud andmetöötlused selliselt, et need oleks selged ja ei tekiks segadust.
51.		Eelnõu § 1 punktiga 13 täiendatakse AvTS §-ga 43 ¹² . Juhime tähelepanu, et eelnõu seletuskirjas toodud lõigete numeratsioon ei ühti eelnõus toodud lõigete numeratsiooniga. Lisaks juhime tähelepanu sama paragrahvi lõikele 6, mis sätestab raamid põhimääruse kehtestamiseks, sh tuleb punkti 2 järgi põhimääruses sätestada andmekogusse kogutavate andmete täpsem koosseis. Selgitame, et andmekogu põhimäärus peab sisaldama ammendavat loetelu andmekogusse kogutavatest andmetest, mistõttu soovitame kasutada sõna „täpsem“ asemel sõna „täpne“. Vastasel juhul võib jääda ekslik mulje nagu tuleks andmekogusse kogutavat andmekoosseisu üksnes täpsustada ja mitte esitada ammendav täpne loetelu. Samuti on lõikes 6 kasutatud koos sõnu „andmekogu“ ja „infosüsteem“, millest võib välja lugeda nagu puudutaks põhimäärus	Arvestatud.

	infosüsteemi, kuhu riiklik postkast kuulub. Seletuskirjast nähtuvalt on siiski silmas peetud riikliku postkasti kui andmekogu põhimäärust.	
52.	Eelnõu § 1 punktiga 15 täiendatakse AvTS §-ga 43¹³, millega luuakse dokumendihalduse riikliku infosüsteemi (DORIS) õiguslik alus. Eelnimetatud paragrahvi lõikes 2 loetletakse DORIS-s töödeldavate isikuandmete kategooriad ning lõike 5 punkti 2 järgi sätestatakse täpsem andmekoosseis andmekogu põhimääruses. Samas jääb selgusetuks, kas kõik lõikes 2 loetletud kategooriatesse kuuluvate isikuandmete puhul on tegemist andmetega, mis AvTS § 43⁵ lõike 1 kohaselt tuleb sätestada andmekogu põhimääruses kui andmekogusse kogutavad andmed ning mis peavad edaspidi kajastuma ka andmekirjeldustes. Või on siiski tegemist andmetega, mis sisalduvad üksikjuhtudel asutusse saabunud erinevates dokumentides jaei kuulu dokumendiregistris metaandmetena säilitavate andmete hulka. Palume eelnõu ja seletuskirja selles osas kindlasti täiendada. Vastasel juhul jääb mulje, et DORIS-sse plaanitakse koguda ulatuslikult väga tundlikke andmeid ning tekib küsimus, kuidas nende andmete korrastatud kogumine DORIS-sse läheb kokku AvTS §-s 11 toodud dokumendiregistri eesmärgiga, aga ka DORIS enda eesmärgiga, milleks on asutusse saabunud ja asutuses koostatud dokumentide registreerimine ja neile juurdepääsu tagamine. Lisaks juhime tähelepanu § 43¹³ lõike 2 punktile 10, kus töödeldavate isikuandmete hulka on loetletud ka ärisaladus. Samuti tekitab küsimusi § 43¹² lõige 4, mille kohaselt säilitatakse DORIS-s andmeid 75 aastat ning lõike 5 punkti 6 järgi sätestatakse põhimääruses kategooriate kaupa andmete säilitamise täpsemad tähtajad. Seletuskirjas on näidetena toodud avaliku teenistuse seaduses sätestatud teenistusstaazi andmete säilitamine, raamatupidamise algdokumentide säilitamine, tervisekontrolli otsuste säilitamine, tööõnnetuste ja kutschaigustega seonduvate dokumentide säilitamine. Samas näeb arhiiviseaduse § 13 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määrus nr 181 „Arhiivieeskiri“ ette asutuse kohustuse töötada	Selgitame. Dokumendihaldussüsteemis ei koguta isikuandmeid süsteemi iseseisva struktureeritud andmekogumina, vaid neid töödeldakse dokumentide haldamise, menetlemise ja säilitamise käigus. Isikuandmed sisalduvad seega eelkõige dokumentides, mis asutusse saabuvad või mida sealt välja saadetakse. Isikuandmete töötlemine on igasugune isikuandmetega teostatav toiming. Kuna andmekogu asutatakse avaliku ülesande täitmiseks, siis on selle tarbeks vajalik anda seaduse tasandil õigus isikuandmeid töödelda. Seejuures ei ole oluline, kas andmed on masinloetaval kujul või dokumendi sees. Lähtuvalt sellest on seaduses isikuandmete kategooriad loetletud, mida täpsustatakse põhimääruses. Seletuskirja on selles osas täiendatud. AvTS § 43¹³ lg 2 p 10 ärisaladusega seonduv eelnõust eemaldatud. § 43¹² lõikes 4 sätestatud 75-aastane säilitamistähtaeg on maksimaalne isikuandmete säilitamise tähtaeg. Sätet on täiendatud väljendiga “v.a. kui eriseaduses

		oma dokumentide liigitamiseks välja funktsioonide, struktuuri ja tööprotsesside ning nendega seotud toimingute analüüsil põhinev liigitusskeem ehk asutuse funktsioonide ja sarjade struktureeritud loetelu ning raamistik autuse dokumentide hõlmamisel ja haldamisel ning arhiivi moodustamisel. Liigitusskeemis tuleb muu hulgas määrata sarjadele säilitustähtajad. Liigitusskeemi kavand tuleb esitada kooskõlastamiseks avalikule arhiivile ehk Rahvusarhiivile. Antud juhul jääb aga selgusetuks, kas andmekogu põhimääruses säilitustähtaegade sätestamise eesmärk on avaliku arhiiviga kooskõlastatud dokumentide liigitusskeemi täiendamine või vastupidi. Seletuskirjas seda selgitatud ei ole, mistõttu vajab seletuskiri kindlasti täiendamist. Seoses DORIS-ga jääb selgusetuks ka andmejälgijaga liidestumine. Nimelt näeb AvTS § 4311 lõige 21 ette, et andmejälgijaga liidestumine on kohustuslik kõigi infosüsteemide andevahetuskihiga liidestatud andmekogude pidamisel. Ilmselt liidestatakse ka DORIS andmevahetuskihiga, mis tähendab kohustust liidestuda ka andmejälgijaga. Samuti jäi Justiits- ja Digiministeeriumi (JDM) suulistest selgitustest kõlama, et andmejälgijaga liidestumise kohustus laieneb ka dokumendiregistrile. Arvestades, et tegemist on riigiülese dokumendihaldussüsteemiga, siis jääb selgusetuks, milliseid DORIS-s tehtud päringuid hakatakse andmejälgijas kuvama.	on sätestatud eelnimetatust pikem tähtaeg”. Andmete säilitustähtajad tulenevad erinevatest seadustest, millele on ka seletuskirjas viidatud. Asjakohane on Andmekaitse Inspeksiooni viide määrusele, millest tuleneb kohustus asutusel määrata oma andmete säilitustähtajad liigitusskeemis. Liigitusskeemis peab asutus sätestama kõigi oma andmete säilitustähtajad, sh dokumendihaldussüsteemis töödeldavate andmete säilitustähtajad. Samas ei saa liigitusskeemis ning andmekogu põhimääruses toodud säilitustähtajad olla omavahel vastuolus. Seletuskirja on täiendatud ning selgitatud, et andmekogu põhimääruses sätestatakse andmete säilitustähtajad, viidates vajadusel liigitusskeemile ning täiendades seda. DORIS ja andmejälgija - Loodava AvTS § 32² lõike 3³ kohaselt edastab andmejälgijasse andmesubjektiga seotud päringu logikirjed see töötaja, kes andmed päris. DORIS liidestatakse küll x-teega, kuid DORIS-t ei liidestata esialgsete plaanide kohaselt ühegi andmekoguga selliselt, et andmekogu saaks DORISest päringuid teha. Seetõttu ei ole andmejälgijaga seonduvat eelnõu DORIS-t puudutavas osas käsitletud.
--	--	---	---

53.	Eelnõu § 1 punktiga 16 muudetakse AvTS § 45 lõiget 1 selliselt, et Andmekaitse Inspeksioonil on õigus teha haldusjärelevalvet ka andmekogude vastutavate töötajate üle avaandmete ja andmekirjelduste avalikustamisel ja kättesaadavaks tegemisel. Seletuskirjas on selgitatud, et <i>muudatus on vajalik selleks, et AKI-l oleks sõnaselgelt õigus teostada haldusjärelevalvet selle üle, kas teabevaldaja on avaandmete ja andmekirjelduste avalikustamist puudutavad kohustused täitnud ehk need Eesti teabevärava kaudu kättesaadavaks teinud</i>. Jätkuvalt jääb segaseks Andmekaitse Inspeksiooni haldusjärelevalve ulatus. Väljatöötamiskavatsuse (VTK) kooskõlastustabelis toodud JDM seisukohast nähtuvalt on andmekirjelduste kvaliteedi ja asjakohasuse osas järelevalve teostamine Statistikaameti ülesanne ning Andmekaitse Inspeksiooni roll seisneb järelevalves avalikustamise riskide osas, suunates asutusi kas oma andmeid rohkem avalikustama või piirama. Siiski jääb ebamääraseks, milline on Statistikaameti ning milline Andmekaitse Inspeksiooni roll seoses avaandmete ja andmekirjelduste avalikustamise ja kättesaadavaks tegemisega. Ilmselt vajab järelevalvet puudutav osa täiendamist selliselt, et oleks üheselt selge, milline on kummagi asutuse roll järelevalve teostamisel. Samuti ei saa nõustuda VTK kooskõlastustabelis toodud JDM seisukohaga, et järelevalvepädevus avaandmete osas ei tähenda vastuolu. Oleme jätkuvalt seisukohal, et olukorras, kus Andmekaitse Inspeksioon peab ühelt poolt hakkama järelevalvemenetluse raames hindama avalikustamise riske ja suunama asutusi oma andmeid, sh isikuandmeid rohkem avalikustama ning teisalt lahendama avalikustamisega seotud vastuväiteid, on tegemist vastandlike rollidega. See aga tähendab, et lisaks töökoormuse märgatavale suurenemisele seoses plaanitavate muudatustega tekib vajadus ka inspeksiooni töö laialdasemaks ümberkorraldamiseks ja struktuuriliste muudatuste tegemiseks ehk sõltumatuse tagamiseks ja huvide konflikti vältimiseks tuleb luua eraldi struktuuriüksus, mis eeldab aga inimeste arvu suurendamist. Nagu ka VTK-le antud arvamuses märkisime, nõuavad plaanitavad muudatused	Selgitame, et AKI järelevalvepädevus peaks jääma AvTS piiresse, ehk piirduma küsimusega, kas seaduse järgi nõutud ajakohased andmekirjeldused ja avaandmed on avalikustatud või mitte (nn jah /ei vaade). AKI erinevad lisavajadused võtsime teadmiseks. Statistikaametile ei ole sätestatud andmete teabevärava osas järelevalvepädevust. Järelevalvepädevus saaks Statistikaametil olla potentsiaalselt andmekirjelduste kvaliteedi (st ulatuse, mahu) ja andmete avalikustamise viiside otstarbekuse osas. Andmekorralduse üle laiemalt praktikas Statistikaamet täna järelevalvet ei tee.
-----	---	---

		olemasolevate ressursside täiendamist arvestusega, et ühe töökoha kulu aastas on kokku 61400 eurot, s.o tööjõukulu 56400 eurot aastas (4700 eurot kuus) ja majanduskulu 5000 eurot aastas.	
54.		Eelnõu § 1 punktiga 17 muudetakse AvTS § 46 ⁶ lõiget 3. Juhime tähelepanu, et kehtivas AvTS s puudub § 46 ⁶ . Ilmselt on siiski silmas peetud § 43 ⁶	Arvestatud.
55.		Eelnõu § 1 punktiga 18 täiendatakse AvTS § 51 lõiget 1 punktiga 5 ¹ , mille kohaselt on Andmekaitse Inspektsioonil tulevikus võimalik teha ettekirjutusi, kui andmekogu vastutav töötleja jätab avaandmed või andmekirjeldused avalikustamata või nõutud vormingus kättesaadavaks tegemata. Sealjuures on seletuskirjas selgitatud, et riigiasutustest teabevaldajate suhtes AvTS § 51 lõikes 3 toodud ettekirjutuse täitmata jätmisel sunniraha rakendamis võimalus ei kohaldu. Seega olukorras, kus andmekogu vastutav töötleja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon vastavalt kehtivale AvTS § le 53 pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. Leiame, et tegemist on väheefektiivse mõjutusvahendiga, mistõttu teeme ettepaneku täiendada AvTS § 53 lõikega 3, mis sätestaks sõnaselgelt Andmekaitse Inspektsiooni täiendada AvTS § 53 lõikega 3, mis sätestaks sõnaselgelt Andmekaitse Inspektsiooni õiguse pöörduda halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras protestiga halduskohtusse, kui andmekogu vastutav töötleja ei ole Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutust selles määratud tähtaja jooksul täitnud. Sarnane õigus on sätestatud ka ettekirjutust selles määratud tähtaja jooksul täitnud. Sarnane õigus on sätestatud ka isikuandmete kaitse seaduse §-s 59.	Mitte arvestada. Andmekirjelduste esitamata jätmise puhul ei ole vajalik anda täiendavat protestiõigust, kuna olemasolev haldusjärelevalve süsteem (sh ettekirjutuse tegemise õigus) võimaldab rikkumistele reageerimist. Protestiõigus dubleeriks olemasolevaid meetmeid ning oleks vastuolus ATV reformi suunaga loobuda eelkontrollist.
56.		VTK le antud arvamuses märkisime, et toetame sellist alternatiivi, mis näeb ette andmekogu, sh kohaliku omavalitsuse andmekogu registreerimise kohustuse koos andmete teabevärava haldaja kontrolliga. Kooskõlastustabelis antud seisukohas on JDM selgitanud, et eelnõu raames saaks kaaluda võimalust, et andmekogu registreerimise lõplik	Arvestatud. Andmekogude registreerimist tänasel kujul ei tehta. Vajalikud muudatused viidi

		kinnitamine on seotud kinnitatud põhimääruse olemasolu ja andmekirjelduse ning andmekoosseisu kooskõlaga. Nii on võimalik vähendada käsitööd, dubleerimist ja menetluskoormust, säilitades samal ajal vajaliku ennetava kontrolli. Kuigi eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et andmekogude registreerimise kohustus säilib, kuid kujundatakse ümber, siis eelnõust see ei nähtu. Muutmata on jäetud AvTS § 43⁷, mis näeb jätkuvalt ette andmekogu registreerimise riigi infosüsteem haldussüsteemis. Seega tuleks eelnõud täiendada muudatustega, mis puudutavad andmekogude andmete teabeväravas registreerimise kohustust.	eelnõusse ja seletuskirja. AvTS § 43⁷ tühistatakse.
57.	Kultuuriministeerium	Kooskõlastatud märkustega.	
58.		1. Eelnõu § 1 punktiga 1 välistatakse andmete teabeväravas (ATVs) juurdepääsupiiranguga teabe avaldamine ja sellise teabe avaldamine, mille üldiseks kasutamiseks andmisega kaasneks juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht. Samas on andmekirjelduste avaldamine sätestatud absoluutse kohustusena. Palume avaldamiseks kohustuslike andmekirjelduste hulga piiramist järgmistel põhjustel: 1.1. Mitmest avalikust andmeallikast pärineva teabe kombineerimisel on näiteks isikuandmeid puudutavate andmekirjelduste puhul teatud juhtudel võimalik suhteliselt hõlpsasti siduda andmekirjeldused konkreetsete isikutega. Seetõttu peaks juurdepääsupiiranguga teabe korral olema lisaks teabele endale välistatud ka selliste andmekirjelduste avaldamine, mille üldiseks kasutamiseks andmisega võib kaasneda juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht. 1.2. Kõikide tehniliste andmekirjelduste avaldamine võib tuua endaga kaasa oluliste küberohtude realiseerumise. Juhtisime sellele tähelepanu ka eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK) kooskõlastamisel ning JDM nõustus, et nõue vajab täpsustamist. Tehnilised andmeväljad (nt kirje loomise aeg, kirje muutmise aeg, seostabelite primaar- ja sekundaarvõtmed) ei kuulu tavapäraselt avaandmete koosseisu, kuid sisalduvad andmetabelites, kus avaandmeid hoitakse, st tegu on andmekirjeldustega AvTS tähenduses. Selliste andmeväljade olemasolu	Selgitame. 1.1. Juurdepääsupiiranguga teavet ei avalikustata. Sellekohane säte eelnõus olemas. Andmekirjeldused ise ei sisalda isikuandmeid. 1.2. Andmekirjelduste avalikustamise täpsed nõuded sätestatakse määruses. Sellekohane volitusnorm antud.

		ja nimetuste avalikustamine võib anda võimalikele ründajatele täiendavat teavet rünnete ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks. Seetõttu palume seaduse tasandil sõnaselgelt välistada tehniliste andmeväljade avaldamise ATVs (seda nii avaliku kui juurdepääsupiiranguga teabe puhul). Lisaks küberohtude realiseerumisele võivad kavandatud sõnastuse puhul tekkida ka vaidlused kohustuse täitmise üle järelevalvet teostavate asutuste ning andmekogude vastutavate ja volitatud töötajate vahel.	
59.		Eelnõu § 1 punktiga 3 sätestatakse, et teabevaldaja tagab masinloetaval kujul avaandmete ja kogu tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu. Praegu on ATVs andmekirjelduste avaldamiseks kaks võimalust: kas andmehalduse rakenduse kaudu, peegeldades rakenduses koostatud andmekirjelduse automaatselt ATVsse, või sisestades andmekirjeldused käsitsi otse ATVsse. Kavandatud sõnastust võib tõlgendada nii, et teabevaldaja peab tagama avaandmete endi kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu masinloetaval kujul. Tegelikult ei avaldata ATVs aga andmeid endid, vaid üksnes viiteid levitustele ehk juurdepääsupunktidele, mille kaudu andmed on masinloetaval kujul kättesaadavad. Seetõttu ei ole põhjendatud panna teabevaldajale kohustust teha andmed masinloetaval kujul kättesaadavaks vahetult ATVs. Selguse ja õigusselguse huvides palume sätte sõnastust täpsustada viisil, mis üheselt väljendab, et ATVs tehakse kättesaadavaks andmekirjeldused ning viited andmete levitustele, mitte avaandmed ise.	Selgitame. Sõnastuse "... kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu, ...", all mõistame seda, et kogu vajalik teave mis võimaldab avaandmeid kätte saada on teabeväravas olemas, see ei nõua andmete endi laadimist teabeväravasse. Seega kui teabeväravas on avaandmete andmestiku kirjelduses toodud mujal avalikustatud faili link (URL), siis on see piisav tagamaks "kättesaadavus Eesti teabevärava kaudu".

60.		Eelnõuga lisanduva AvTS § 43¹¹ lõike 2¹ punktis 3 toodud majandusliku põhjendamatus erandi kohaldamisel tuleb üheselt määratleda, mida mõeldakse seaduses kasutatud mõiste „päring“ all. Eelkõige vajab täpsustamist, kas päringuna käsitatakse infosüsteemide vahel toimuvaid andmekogupäringuid (ja sellisel juhul millist liiki päringuid see hõlmab – näiteks ei ole asjakohane päringuna arvestada sisemiselt tehtavaid SQL päringuid oma andmebaasi), või võetakse päringuna arvesse kodanike pöördumisi ministeeriumi ametnike poole seoses nende isikuandmete töötlemisega. Praegu on seletuskirjas erinevaid päringuid käsitletud läbisegi, mis võib põhjustada ebaselgust meetoodika rakendamisel. Palume seletuskirjas ja edaspidi kinnitatavas meetoodikas anda mõistele „päring“ üheselt mõistetav definitsioon.	Mitte arvestada. Andmejälgijas on selgelt väljatoodud, et mõeldud on isikuandmete andmevahetuse päringuid, mis tehakse üle x-tee, mitte sisemisi SQL päringuid. Kodanike pöördumistest ei ole andmejälgija sätetes midagi. Termin “päring” legaaldefiniitsiooni ei vaja. Täpsustatud on selgelt, et tegemist on andmevahetuse päringutega. Lisaks jäeti majandusliku põhjendamatus erand eelnõust välja. Andmesubjekti õigus läbipaistvusele ei sõltu andmekogu suurusest või kulust, mistõttu erand vähendab andmejälgija usaldusväärsust. Majandusliku põhjendatuse hindamine tekitab asutustele töökoormust, mida ei soovita käesoleva eelnõuga tekitada.
61.		Ühtlasi juhime tähelepanu sellele, et seletuskirjas on märgitud, et majandusliku põhjendatuse hindamise meetoodika kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega ning vastav volitusnorm sisaldub AvTS § 43¹¹ lõikes 9. Eelnõule on lisatud ka vastava määruse kavand. Eelnõuga loodav § 43¹¹ sellist lõiget aga ei sisalda – eelnõu kohaselt on vastaval sättel neli lõiget – ning volitusnorm ei ole paigutatud ka ühtegi teise sätte alla.	Mitte arvestada. Majandusliku põhjendatuse erand võeti eelnõust välja.
62.		Eelnõu § 7 kohaselt rakendub andmejälgija kasutamise nõue 2027. aasta 1. juunil. Palume kaaluda selle nõude rakendamise edasi lükkamist kuni 2028. aasta 1 juunini, kuivõrd andmejälgija rakendamine vajab olenevalt andmebaasist täiendavate arenduste ja ressursside planeerimist juba käesoleval kalendriaastal, mis ei ole realistlik, arvestades, et vastavad sätted täpses sõnastuses jõustuvad alles aasta teises pooles.	Osaliselt arvestatud. Andmejälgija rakendustähtaega pikendati poole aasta võrra.

		6. Samuti juhime tähelepanu, et eelnõus ja seletuskirjas on läbivalt väga palju keelelisi ja normitehnilisi vigu. Sätete muutmismuudatused on mitmel juhul kirjutatud vales käändes ning sageli viidatakse eelnõus valedetele sätetele. Näiteks tuvastasime järgmised ebakõlad: 6.1.Eelnõu punktiga 17 muudetakse paragrahvi 46⁶ lõiget 3, kuid kehtivas AvTSis selline säte puudub. Tõenäoliselt on mõeldud AvTS § 43⁶ lõiget 3. 6.2.Eelnõu punktiga 19 lisandub AvTSi § 53¹ (muuhulgas on eelnõu vastav punkt sõnastatud selliselt, et paragrahve lisandub mitmuses), kuid § 53¹ on kehtivas AvTSis juba olemas. 6.3.Eelnõu §-s 3, millega muudetakse maksukorralduse seadust, viidatakse keskse volituste haldamise andmekogule, kuigi kehtiva AvTSi sõnastuse järgi on tegu andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekoguga. Seletuskirja kohaselt tehakse keeleline toimetust eelnõule ja seletuskirjale enne VV-sse esitamist, kuid kuna vea on kohati ka sisulised (samuti on neid tõenäoliselt rohkem, kui need, mille eelpool välja tõime), siis juhime neile tähelepanu ka käesolevas vastuskirjas.	Arvestatud.
63.	Põllumajandus- ja Regionaalministeerium	Mitte kooskõlastatud.	
64.		1. Eelnõu seletuskirja VI osa „Seaduse mõjud“ leheküljel 30 on märgitud riikliku postkasti ja andmete teabevärava kehtestamisega andmekogude vastutavateks ja volitatud töötajateks olevatele riigiasutustele kaasneva mõju kohta: „Muudatus näeb ette andmekirjelduste senisest ulatuslikuma koostamise ja avaldamise kohustuse, mistõttu võib andmekogude vastutavate ja volitatud töötajate töökoormus teatud ulatuses kasvada (nt võib kaasneda vajadus värvata asutusse andmehaldur või koolitada olemasolevat personali). Samuti tuleb asutustes, kus seda veel tehtud ei ole, kasutusele võtta andmehaldustarkvara, mis võimaldab andmekirjeldusi ATVs pidevalt ajakohasena hoida. See suurendab lühikeses vaates asutuse töökoormust, kuid loob keskmises ja pikas plaanis eelduslikult paremad eeldused andmekorralduse kvaliteedi paranemiseks.“	Arvestatud osaliselt. Mõjusid on täpsustatud. Kohustus ei muutu - andmekogusid ja avaandmeid pidi ka varem kirjeldama. Ressursside kasv, sh automatiseerimise (tarkvarade hankimise) vajadus tuleneb ikka sellest, et asutused ei ole neile seatud nõudeid siiani täitnud või ajakohasena hoidnud. Ajakohaste andmekirjelduste olemasolu (ja ülevaade oma andmetest) on eelkõige vajalik asutustele endile oma andmehalduse ja teenuste/toimimise jaoks. Lisanduv

	Seega toob seletuskirja arvestades eelnõukohase seaduse jõustumine riikliku postkasti ja andmete teabevärvaga seoses riigiasutustele kaasa nii täiendava personali värbamise kui ka uute tehnoloogiliste lahenduste (andmehaldustarkvara) soetamise vajaduse. Samas puudub seletuskirjas analüüs selle kohta, kui suured on need riigiasutusele kaasnevad kulud, millistest vahenditest on ette nähtud nende kaasnevate kulude katmine ja kui palju uusi ametnikke või töötajaid seaduse rakendamiseks juurde värvata tuleb. Seoses riigiasutuste ressursside piiratusega, eelkõige ametnike ja töötajate arvu ning riigieelarve vahendite pideva vähendamisega tuleb eriti hoolikalt kavandada, kuidas riigiasutustel sellises olukorras eelnõus ettenähtud muudatusi ellu viia oleks võimalik, muu hulgas milline oleks mõistlik uute nõuete rakendamise tähtaeg jmt. Kuna seletuskirjast puudub analüüs eelnõuga kaasnevate lisakulude suuruse ja nende kavandatavate katteallikate kohta, samuti ei ole eelnõus ette nähtud muid üleminekuks vajalikke rakendussätteid, sealhulgas hilisemat jõustumise aega, mis arvestaks riigiasutustele muudatuste rakendamiseks vajaliku ajaga, siis ei pea Regionaal- ja Põllumajandusministeerium võimalikuks eelnõu kooskõlastada.	koormus kirjelduste edastamisel ATVsse on selle kõrval pigem marginaalne. Kulusid ei ole just viimasel põhjusel võimalik adekvaatselt hinnata - haldusalad ja asutused, kes on andmehalduse tarkvarasid kasutusele võtnud, on oma hangetesse koondanud küllalt erinevaid nõudeid ja seega on toodete maksumused samuti küllalt erinevad. Samuti tuleneb suurem osa andmehalduse tarkvarade hangetes esitatud nõuetest asutuse enda sisemistest andmehalduse vajadustest, mitte andmekirjelduste avalikustamise kohustusest ATVs. Lihtsamate andmekirjelduse vajaduste katmiseks on olemas ka riigi poolt pakutav litsentsikuluta RIHAKE rakendus. Üleminekuaja (seniste kirjelduste uuendamiseks ja andmekirjelduse standardiga kooskõlla viimiseks) sätteid lisasime.
65.	2. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu sättega, millega kehtestatakse erand avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) § 29 lõikest 6. Avaandmete andmeomanikuks või teabevaldajaks võib olla mitu asutust näiteks koos teise asutusega tellitud uuringu, teadustöö või analüüsi puhul. AvTS sellist olukorda ei reguleeri, kuid selleks, et vältida samade andmete korduvat esitamist avaandmetena erinevate asutuste poolt tuleks seaduses ette näha alused ühe andmete avaldaja määratlemiseks.	Teadmiseks võetud. Teemat analüüsitakse eraldi ning lahendatakse AvTSi reformi käigus.
66.	Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse AvTSi § 32¹ lõikes 5 olevat volitusnormi selliselt, et Vabariigi Valitsuse määrusega saaks ette näha muuhulgas ka riigiportaali kaudu kättesaadavaks tehtavatele	Arvestatud Avaandmete nõuded ja kord on avaandmete direktiivis (http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj)

		avaandmetele ning andmekirjeldustele kohalduvad nõuded ja nende esitamise korra. Kuna volitusnormi täiendamisega tekivad asutustele uued kohustused, siis teeme ettepaneku täiendada eelnõu nende muudatuste elluviimiseks mõistliku tähtaja ja üleminekuajaga (vt ka punkti 9).	Direktiiv on täna juba üle võetud. Tulevikus võib see muutuda vahetult kohalduvaks EL määruseks, oleneb ELis läbirääkimistel olevast digiomnibussist. Andmekirjelduste nõuete volitusnorm olemas. Lisati ATV rakendussätteid.
67.		4. Eelnõu § 1 punktiga 7 muudetakse AvTS § 43² lõiget 1 nii, et riigi infosüsteemi kuuluvaid andmekogusid ei pea enam kooskõlastama riigi infosüsteemi haldussüsteemiga (edaspidi RIHA). Teeme ettepaneku kaaluda, kas see muudatus toob kaasa vajaduse täiendada AvTS § 43⁹ lõikes 1 sätestatud riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide loetelu Eesti teabeväravaga.	Mitte arvestada. VTK ja eelnõu koostamise käigus seda arutati. ATV on Eesti Teabevärava osas, mis ei ole kindlustav süsteem. Kindlustavate süsteemide nimistust võetakse RIHA maha ja uut sinna ei lisanud. Vt ka VTKs põhjendusi.
68.		5. Teeme ettepaneku kaaluda, kuivõrd põhjendatud on uue nõudena sätestada seaduse tasemel Vabariigi Valitsuse või ministri määruse eelnõu ministeeriumi valitsemisalas asuva valitsusasutusega kooskõlastamise nõue (eelnõu § 1 punkt 9). Ka eelnõu seletuskirjas (leheküljel 31) tuuakse välja, et RIHA kooskõlastamise nõude kehtetuks tunnistamise tõttu tuleb AKI-l teha tihedamat koostööd „/.../ Justiits- ja Digiministeeriumiga, et AKI seisukohtadega oleks arvestatud juba andmekogu aluseks oleva õigusakti VV reglemendi järgses kooskõlastusmenetluses (kui tegemist on sellise õigusaktiga, mis VV reglemendi järgi kooskõlastamisele kuulub)“. Õigusakti eelnõu asjaomaste ministeeriumidega kooskõlastamise üldine nõue tuleneb Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määrusest nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“. Samas on reguleeritud ka kooskõlastamisel ilmnunud ministeeriumide vaheliste eriarvamuste lahendamine. Selle sätestamisel on lähtutud põhimõttest, et eelnõude kohta oma valitsemisala asutustelt arvamuste ja ettepanekute saamise korraldab iga ministeerium ise.	Mitte arvestada. VV reglement on ministeeriumitele kohaldub õiguslik regulatsioon. AKI, Statistikaamet, Maa- ja Ruumiamet ning RIA ei ole ministeeriumid. Neile VV reglement ei kohaldu.

		Seega võiks ka Vabariigi Valitsuse või ministri määruse eelnõu ministeeriumi valitsemisalas asuva valitsusasutusega kooskõlastamise nõue olla reguleeritud pigem selles määruhes, mitte seaduse eelnõus.	
		6. Teeme ettepaneku eelnõu § 1 punkt 12 eelnõust välja jätta viies selle sisu eelnõu § 1 punkti 11 ja muutes asjakohaselt rakendussätet. Eelnõus § 43 ¹¹ kavandatavate lõigete 2 ¹ –2 ⁵ kohta jääb seletuskirjas vastav selgitus ebaselgeks, samuti ei ole eelnõu § 43 ¹¹ lõikes 2 ⁵ viide „käesoleva paragrahvi lõikes 5“ õige, kuna §-s 43 ¹¹ on ainult neli lõiget. Õige viide peaks ilmselt olema „käesoleva paragrahvi lõikes 3“. Eelnõu § 43 ¹¹ kavandatava lõike 2 ¹ kohaselt tuleb kõik infosüsteemide andmevahetuskihiga liidestatud andmekogud liidestada andmejälgijaga. Uute liidestuste arendamine väiksematele infosüsteemidele on kohalike omavalitsusüksuste asutuste vaatest suur lisakulu. Teeme ettepaneku jätkata olemasoleva süsteemiga, kus info andmete päringust esitab register, mille andmeid päriti.	Osaliselt arvestada. Viited täpsustatud. Muus osas ei ole vaja muutusi sisse viia. Rakendussätted on korrektsed. Kulude osas palume vaadata ELVLile antud tagasisidet.
69.		7. Eelnõu § 1 punktiga 14 kohustatakse kohalikke omavalitsusüksuse asutusi kasutama riiklikku postkasti isikule elektroonilise teabe edastamisel. Riikliku postkasti kasutuse kohustamisel tuleks arvesse võtta, et isikud on (nt toetuste taotlemisel) sageli andnud enda igapäevaselt kasutatavad kontaktandmed, millele ootavad ka vastust. Kui paralleelselt peab isikule teabe edastamisel kasutama riiklikku postkasti, siis tekitab see juurde töökoormust dubleerivate teadete saatmisel (nii isiku eelistatud kontaktaadressil kui ka riikliku postkasti kaudu). Teeme ettepaneku kaaluda riikliku postkasti kasutamist mitte kohustada, vaid võimaldada seda teabe edastamisel, kui muu viis puudub.	Arvestatud. Riikliku postkasti teadete edastamise kohustuslikkus eelnõust välja võetud. Seda kohustuslikkust arutatakse eraldi ja vajadusel lisatakse järgmise eelnõuga.
70.		8. Eelnõu § 1 punktiga 15 AvTSi kavandatava § 43 ¹³ lõike 3 kohaselt on dokumendihalduse riikliku infosüsteemi kaasvastutavad töötlejad Riigi Tugiteenuste Keskus ja infosüsteemi kasutavad asutused. AvTS kaasvastutava töötleja terminit ei määratle. Avaliku teabe seadus, mis reguleerib andmekogudega seonduvat üldiselt ja millest esimesena lähtutakse eriseaduses andmekogude kohta sätestatu tõlgendamisel, andmekogu pidamisel kaasvastutuse võimalust ette ei näe, sest	Selgitame. Kaasvastutavate töötlejate regulatsioon on IKÜMis. AvTS seda dubleerida ei tohiks. Antud kontekstis ei kasutata terminit teises tähenduses. Eelnõus sätestatavad andmekogude kaasvastutavad töötlejad on

	andmekogul saab olla ainult üks vastutav töötleja andmehalduse ja vastutava töötleja ülesannete jagamatu iseloomu tõttu. Seletuskirjas toodud selgitustele tuginedes võime üksnes eeldada, et antud juhul on silmas peetud kaasvastutavat töötlejat Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (edaspidi ka IKÜM) tähenduses. Teeme ettepaneku täiendada AvTSi ning lisada õigusselguse huvides kaasvastutavate töötlejate termini määratlus. Isikuandmete ja avaliku teabe töötlemise ning andmekogude reguleerimise juhise kohaselt tuleb seaduse tasandil kindlaks määrata isikuandmete vastutav töötleja (vastutav töötleja IKÜMi mõttes), kelleks on see asutus, kelle seadusest tuleneva ülesande täitmiseks isikuandmeid töödeldakse ning kui andmeid töödeldakse andmekogus, st andmekogu kaudu täidetakse seaduses sätestatud ülesannet, siis vastutab andmekogu haldaja (vastutav töötleja AvTSi mõttes) ka selles andmekogus toimuva isikuandmete töötluse eest. Sellise juhise jaoks on õigusaktides alus olemas. Samas juhise jaoks, et kui andmekogu kaudu täidavad oma ülesannet mitu asutust, siis on nad koos andmekogu haldajaga kaasvastutavad töötlejad, kes tuleb seaduse tasandil määrata kindlaks ning andmekogu põhimääruses sätestada, kellel millised kohustused on, õigusaktidest, sealhulgas AvTSs alust ei tulene. Samas märgime, et toetame isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses andmekogu kaasvastutavate töötlejate nimetamist seaduses mitte nimepidi, vaid üldistatult: dokumendihalduse riikliku infosüsteemi kasutavad asutused. Sama lähenemist on kasutatud ka kohtuekspertiisiseaduses, kriminaalmenetluse seaduses ja Riigi Teataja seaduse muutmise seaduse eelnõus ning võiks kasutada ka teiste seaduste puhul, et tagada ühtne lähenemine kõigile seadustele.	välja toodud (vt riiklikku postkasti, DORIS-t).
71.	9. Eelnõu § 7 kohaselt kavandatakse andmejälgija kohustuslikkuse sätted jõustada 1. juunil 2027. a ja dokumendihaldussüsteemi „DORIS“ reguleerivad sätted jõustada 1. juulil 2027. a. Teeme ettepaneku mõlema	Arvestatud. Andmejälgija rakendustähtaega pikendati.

		muudatuse jõustumistähtaeg edasi lükata 31. detsembrini 2027. a, kuna need sätted on omavahel seotud ja nende sätete rakendamise jaoks on vaja üle vaadata ja ümber teha andmekogude liidestused, mis aga võtab oluliselt rohkem aega, kui eelnõus ette nähtud aeg.	Selgitame, et 1. juuli 2027, mil DORISe õiguslik regulatsioon jõustub, on tähtaeg, milleks on valmis dokumendihaldussüsteemi toode. Nimetatud tähtajast alustab DORISe kasutamist vähemalt RTK. Asutused võtavad süsteemi kasutusele vastavalt ajakavale, mis on nendega kokku lepitud. DORIS ei ole kohustuslik eelnõu kohaselt.
72.		10. Eelnõu seletuskirja VI osa „Seaduse mõjud“ leheküljel 31 on märgitud: „Keskse avaliku tehisarulahenduste nimekirja loomine parandab läbipaistvust, suurendab avalikkuse ja huvigruppide teadlikkust ning tugevdab usaldust avaliku sektori algoritmiliste otsuste vastu. Lisaks sellele toetab nimekirja loomine tehtud lahenduste taaskasutust ning seeläbi vähendab arendustele kuluvat aega ja raha.“ Väljatöötamiskavatsuses küsiti arvamust kavandatava AvTSi § 33¹ lõike 4 kohta, mille kohaselt avaliku sektori tehisaru lahenduste kohta koostatakse keskne avalik nimekiri, mis avaldataks Justiits- ja Digiministeeriumi veebilehel. Küsimus puudutas sätte sobivust väljatöötamiskavatsuse kohasesse AvTSi muutmise seaduse eelnõusse või töös olevasse haldusmenetluse seaduse eelnõusse, mis käsitleb automaatset menetlust. Kuivõrd kõiki tehisaru rakendusi ei kasutata üksnes automaatsetes menetlustes, võib arvata, et avaliku sektori kasutatavaid tehisaru lahendusi on rohkem kui neid, mida kasutatakse automaatsetes menetlustes. Seetõttu avaldas Regionaal- ja Põllumajandusministeerium arvamust (3. märtsi 2026. aasta kooskõlastuskiri nr 1.4-2/385-1, punkt 16), et kõnealuse sätte võiks kavandada AvTSi, kui üldseadusesse ja ühtlasi tegime ettepaneku koguda avaliku sektori tehisaru lahendustega seotud teavet ja avaldada	Arvestatud. Aruteludes otsustati, et tagasisides viidatud tehisaru lahendused ei ole eelnõu skoobis. Tegime vastavad muudatused ka seletuskirja.

		seda ATV juures või planeeritavas AI liivakasti keskkonnas, kus sel hetkel asus ka sarnane prototüüp. Eelnõus ei ole ühtegi punkti keskse avaliku tehisarulahenduste imekirja loomise kohta. Teeme ettepaneku eelnõu või seletuskirja asjakohaselt täpsustada.	
73.		11. Teeme ettepaneku lisada eelnõu seletuskirja kavandatava seaduse eelnõu nende rakendusaktide loetellu, mis vajavad muutmist, ka Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. a määrus nr 88 „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“, kuna AvTSi muutmise eesmärgiks on andmehalduse ja andmekogudega seotud korralduse muutmine. Nimetatud määruses on kehtestatud andmehalduse, andmekogude, andmete ja nende avalikustamise nõuded. Esialgsel hinnangul vajavad selles määruses muutmist eeldatavalt § 5 kuni § 9, § 14, § 13, § 161, mis võivad olla seotud RIHA, andmehalduse ja andmete avalikustamisega.	Arvestatud osaliselt. Määruseid muudetakse eraldi. Seletuskirjas tegime selgemaks, millised sätted on omavahel seotud.
74.		12. Teeme ettepaneku kasutada eelnõus oleva termini „kohaliku omavalitsuse asutus“ asemel kooskõlas kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega terminit „kohaliku omavalitsusüksuse asutus“.	Arvestatud.
76.	Statistikaamet	Statistikaamet on RIHA VTK puhul viidanud vajadusele täiendada AvTS-i põhimõttega, et Andmete Teabevärava ehk ATV kaudu peab olema kättesaadav info taaskasutatava teabe ja selle kasutamise tingimuste kohta. JDM on selle kommentaari osas selgitanud, et eelnõu koostamisel tuleb sõnastada piisavalt täpselt, kuidas eristada omavahel andmekirjeldused, taaskasutatav teave, juurdepääsupiirangud ning teabe kasutamise õiguslikud tingimused. AvTS eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse AvTS §-i 31 lõiget 6, mille tulemusena teabe kohta avaldatakse andmekirjeldused, kuid üldiseks kasutamiseks antakse üksnes selline osa teabest, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet ning mille üldiseks kasutamiseks andmisega ei kaasne juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht. Sellisel juhul oleks kirjeldused avalikud, kuid säilitatakse kontroll teabe tegeliku jagamise ja taaskasutuse üle, kui see võiks ohustada piiranguga teabe kaitset. Lisaks AvTS eelnõu § 1 punktis 3 sõnastatakse ümber AvTS § 29 lõige 6, mille	Aitäh, tagasiside eest!

		kohaselt teabevaldaja tagab masinloetaval kujul avaandmete ja kogu tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu. Kavandatud lahenduse järgi avalikustatakse ATV-s seega nii avaandmed kui ka kõik teised andmekirjeldused, mitte üksnes avaandmete kohta käivad kirjeldused. AvTS eelnõu § 1 punktiga 2 lisatakse AvTS esimesse peatükki kaks uut legaalseaduse definitsiooni – andmeelement ning andmekirjeldus, kus esimene tähistab andmekogus väikseimat eristatavat andmeüksust ning andmekirjeldus on andmeelemendi ja seda sisaldavate struktuuride formaliseeritud kirjeldus. Eelnõu seletuskirjas on viide, et selguse loomiseks on Statistikaamet koostöös JDMiga teinud ka andmekirjelduse juhised. Seega need täiendused on Statistikaameti jaoks sobivad.	
77.		Statistikaamet on RIHA VTK puhul ka rõhutanud, et kui andmete teabevärav ehk ATV oleks tulevikus keskne koht, kust leiab nii andmekirjeldused kui ka selge info selle kohta, kuidas ja millistel tingimustel andmeid taaskasutada saab, siis oleks asjakohane mõelda ka tehnoloogiliselt eelkontrolli võimaldamisele, mis annaks hinnangu nii kohustuse täitjale endale kui võimalikule järelevalve teostajale, kas sisestatud info on asjakohane või puudulik ning millises faasis on kirjelduste esitamine. Selles osas oli JDM seisukohal, et ATV eesmärk on kujuneda Eesti keskseks andmete kontaktpunktiks, kus on kättesaadavad nii andmekirjeldused kui ka ülevaade taaskasutamise võimalustest. Samuti on VTK-s juba ette nähtud, et ATV peab tulevikus olema liidestatav teabevaldajate andmehaldustarkvaradega, et andmekirjeldused ja nende muudatused kanduksid võimalikult suures ulatuses üle automatiseeritult. Siinkohal on AvTS eelnõuga tehtud rida muudatusi AvTS §-is 32¹. Eesti Teabeväravas ehk selle alamkihti ATV-sse lisatakse ka andmekirjeldused, teabevaldajatele kehtestatakse selgesõnaline kohustus lisaks andmekirjelduste kättesaadavaks tegemisele hoida neid õigete, korrastatud ning ülevaatlikena vastates kokkulepitud kirjalikule standardile. Viimase osas viidatakse, et	Teadmiseks võetud. Oleme nõus, et andmete teabeväravas peab aja jooksul lisanduma funktsionaalsus, mis võimaldaks automaatselt hinnata andmekirjelduste kvaliteeti, ajakohasust ja andmekogu vastavust nõuetele. See aga ei ole veel selle eelnõu skoobis ja arutelud käivad, kas ja milline see lahendus tulevikus on.

	andmekirjelduste kvaliteedist ja detailsusest sõltub, kas praktikas on võimalik järgida andmete ühekordse kogumise põhimõtet, toetada andmete rist- ja taaskasutust ning tagada andmete leitavus. Samuti on see oluline tõhusa järelevalve võimaldamiseks. Täiendatakse ka AvTS § 32 ¹ lõike 5 volitusnormi sõnastust, et vajadusel oleks võimalik tagada avaliku sektori üleselt ühetaolisel viisil ATV kui Eesti teabevärava osaks oleva keskkonnaga liidestumine ning selles ühetaolisel kujul ja kõrge kvaliteediga avaandmete ja andmekirjelduste avaldamine. Statistikaamet on seisukohal, et sellise keskse teabevärava aluste sätestamisel on oluline ka rakendamisel kaaluda vajadusel täiendavate funktsioonide lisamist, kui see võimaldab kasutajatele tuge pakkuda.	
78.	Andmekogude asutamise ja pidamise, sealhulgas RIHA kooskõlastusprotsessi osas esitati RIHA VTK-s neli alternatiivi, millest Statistikaamet eelistas III varianti, mille puhul säiliks andmekogude registreerimiskohustus, jääks alles kontrollimehhanism ehk rikkumiste ennetamiseks enne andmekogude kasutuselevõttu ning loodaks üks keskkond põhiantmete, andmekogude ja avaandmete jaoks, mis soodustab andmete taaskasutust. Selles osas jäi JDM seisukohale, et ei piisa olemasoleva RIHA õigusliku raamistiku ümbernimetamisest ja keskkonna ümberkujundamisest, kui soov on lahendada ka tänase kooskõlastusprotsessi sisulised probleemid. Seetõttu soovitakse eelnõu edasises väljatöötamises lähtuda jätkuvalt lahendusest, kus andmekogude registreerimiskohustus säilib, kuid viiakse üle ATV-sse, RIHA kooskõlastusprotsess lõpetatakse ning uus mudel kujundatakse võimalikult automatiseeritavaks ja üheks. AvTS eelnõuga loobutaksegi RIHA kui eraldiseisva keskkonna ülalpidamisest ning andmekogude asutamise ja pidamisega seotud formaalne ja tehniline „taristu“ (nii andmete ja andmekirjelduste avaldamise kui ka andmekogude registreerimise mõttes) viiakse ühtselt ATV juurde. AvTS eelnõu teeb mitmed muudatused AvTS §-ides 43 ² , 43 ³ , 43 ⁵ ja 43 ⁹ , kuna kaotatakse ära RIHA kooskõlastamine. Seega jääb ära andmekogude riigi infosüsteemi haldussüsteemis registreerimine ning viiakse sisse eelnõude	Selgitame. Enamik tagasisidestajaid pooldasid VTKs IV alternatiivi. Seega otsustati selle kasuks. Kooskõlastusel ei ole kellegi tagasisidel ettemääratud õiguslikku jõudu. Eelnõu koostajad vaatavad tagasiside üle ja arvestavad osas, mis on võimalik. Mitte arvestamist tuleb põhjendada. Põhiandmed tulevad välja põhimäärusest. Seal andmekoosseisud ja eraldi loetelu andmeandjatest ning nende andmetest. Kahe sätte põhjal võimalik aru saa, millised andmed on andmekogus põhiantmeteks. Põhimääruse alusel kirjeldatakse need ATVs. AvTS § 43⁶ lõike 3 muudatus lisatud.

		tavapärase kooskõlastamise kõrval kohustus kooskõlastada andmekogude põhimäärused Andmekaitse Inspeksiooniga (edaspidi AKI), Maa- ja Ruumiametiga, Statistikaametiga ning Riigi Infosüsteemi Ametiga (edaspidi RIA). Ajendiks on eelnõu seletuskirja kohaselt olukorras, kui RIHA kooskõlastamist enam ei toimu, anda samadele asutustele võimalus tutvuda andmekogude põhimäärustega ja enda pädevuse ning avalik-õiguslike ülesannete piires anda tagasisidet. Siin toob Statistikaamet välja kaks asjaolu, mis vajavad eelnõus hindamist ja täpsustamist. Esiteks kas põhiandmed (sealh klassifikaatorid andmekvaliteedi käsitluses) peaksid olema loetletud andmekogu põhimääruses või piisab andmekoosseisu märkimisest ATV-s. Teiseks soovime aru saada kui tekib eelnõude kooskõlastamise paralleelne protsess, siis millise õigusliku kaaluga on AvTS-i alusel toimuv kooskõlastus ja kuidas toimub vastava protsessi fikseerimine.	
79.		AvTS eelnõu § 1 punktid 16 -19 sätestavad andmete teabevärava järelevalve ja põhiandmete märgistamise. AKI-le antakse AvTS § 45 lõikele 1 lisatava punktiga 4 sõnaselge järelevalvepädevus haldusjärelevalve teostamisel ka andmekogude vastutavate töötajate üle avaandmete ja andmekirjelduste avalikustamisel ja kättesaadavaks tegemisel ehk kas need on Eesti teabevärava kaudu kättesaadavaks tehtud. AvTS § 51 lõike 1 punktiga 51 täiendamise kaudu on tulevikus AKI-l võimalik teha ettekirjutus, kui andmekogu vastutav töötaja on jätnud avaandmed või andmekirjeldused nõuetekohaselt kättesaadavaks tegemata. Kuivõrd eelnõu seletuskirja mõjude osas on välja toodud hinnang üksnes RIA ja AKI ressursile, jääb ebaselgeks, millist sisulist kompetentsi AKI kui teabe avalikustamise ning andmekogude asutamise ja pidamise eest vastutavalt järelevalveasutuselt oodatakse, kui toimub üleminek reaktiivselt RIHA kooskõlastusprotsessilt proaktiivsemat panustamist nõudvale riskipõhisele seirele. Kuna Statistikaamet teostab AvTS § 53² kohaselt haldusjärelevalvet andmehalduse nõuete täitmise üle, siis nending seletuskirjas, et kokkuvõtvalt suureneb iga üksiku asutuse vastutus andmekogude asutamise ja pidamise nõuete järgimisel	Selgitame, et AKI järelevalvepädevus peaks jääma AvTS piiresse, ehk piirduma küsimusega, kas seaduse järgi nõutud ajakohased andmekirjeldused ja avaandmed on avalikustatud või mitte (nn jah /ei vaade). Statistikaametile ei ole sätestatud andmete teabevärava osas järelevalvepädevust. Järelevalvepädevus saaks Statistikaametil olla potentsiaalselt andmekirjelduste kvaliteedi (st ulatuse, mahu) ja andmete avalikustamise viiside otstarbekuse osas. Andmekorralduse üle praktikas täna Statistikaamet järelevalvet ei tee.

		ning andmekirjelduste avaldamisel märkimisväärselt, sest nõuete täitmise kontroll muutub sisult seiravaks ja tagantjärele toimivaks, vajab ka dubleerimise või lünkade ennetamise mõttes pädevuste täpsustamist. Lisaks kui samas mõjude osas tuuakse välja, et RIA saab koheselt ülesandeks ATV kui ühe keskse süsteemi haldamise, asutuste ja ATV vaheliste liidestusvõimaluste arendamise ning asutuste nõustamise ja koolitamise, siis puudub viide, kas ja kuidas Statistikaamet uues olukorras peaks nõustamise ja koolitamise funktsioone täitma. Seda olukorras, kus AvTS § 46⁶ lõikega 3 täiendamisel määrab andmete põhiaandmeteks oleku andmekogu vastutav töötleja andmekogu aluseks oleva õigusakti alusel Eesti teabeväras. See on kooskõlas RIHA VTK osas Statistikaameti märkusega, et kui õigusaktist tulenevad nõuded on mitmeti tõlgendatavad ja asutusel puudub selge visioon ning arusaam tema valduses olevate andmete potentsiaalst, siis RIHA kogemus näitab, et detailsete juhiste väljatöötamine ning süsteemne andmeomanike koolitamine on endiselt oluline ja ainult sund ning karistamine ei tekita koostöö õhkkonda. Sellega haakub ka tõsiasi, et üksnes kohustuslike infoväljade kehtestamine ei taga veel kvaliteetseid ja sisuliselt täidetud metaandmeid süsteemis.	
80.	Kaubandus- ja Tööstuskoda	E-teenustele ligipääsu piiramine Eelnõu § 1 punkti 13 kohaselt täiendatakse avaliku teabe seadust §-ga 43¹², mis reguleerib riiklikku postkasti. Seletuskiri (lk 20) selgitab, et riiklik postkast võimaldab riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusel dokumentide väljasaatmisel ja muu olulise teabe edastamisel kasutada muuhulgas võimalust piirata õigusaktiga reguleeritud dokumendi mittevastuvõtmisel ligipääsu erinevatele e-teenustele. Eelnõu tekst sellist meedet ei sisalda. Tegemist on meetmega, mille kohaldamisel võib ettevõtja kaotada juurdepääsu e-MTA-le ning ei saa seetõttu täita oma seadusjärgseid kohustusi, sealhulgas maksude deklareerimist ja tasumist. Selline olukord võib omakorda kahjustada töötajaid ja mõjutada negatiivselt	Arvestatud. Uusi piiranguid ei sätestata. Ületoodi vaid KÄPOst juba täna kehtivad piirangud. Vt selgitusi punktis 43 (ITLi tagasiside juures).

		riigieelarve tulude laekumist. E-teenuste kasutamine on ettevõtjale peamine viis riigi ees lasuvate kohustuste täitmiseks ja seepärast ei ole nende teenuste piiramine dokumendi mittevastuvõtmise tõttu meie hinnangul proportsionaalne. Dokumendi avamata jätmine võib olla tingitud erinevatest põhjustest, näiteks tehnilistest tõrgetest või muudest objektiivsetest põhjustest. Seetõttu ei ole põhjendatud siduda iga dokumendi avamata jätmist automaatselt kõigi e-teenuste piiramisega. Kui seletuskirjas kirjeldatakse sellist meetet, kuid eelnõust see puudub, tekitab see segadust. Leiame, et sellist meetet ei ole vaja eelnõusse lisada ja see tuleks seletuskirjast välja jätta. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Õigusselguse tagamiseks palume jätta seletuskirjast välja võimalus piirata dokumendi mittevastuvõtmisel ligipääsu erinevatele e-teenustele.	
81.	Maa- ja Ruumiamet	Paragrahvi 3¹ lõiget 6 muudetakse ja sõnastatakse järgnevalt: „(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud teabe kohta avaldatakse andmekirjeldused, kuid üldiseks kasutamiseks antakse üksnes selline osa teabest, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet ning mille üldiseks kasutamiseks andmisega ei kaasne juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht.“ Seletuskirjas on muudatuse kohta märgitud, et kavandatav sõnastus toetab juurdepääsupiiranguga andmete kaudse tuletuse välistamist ehk andmeelementide kirjeldust ei pea avalikustama, kui see võib luua olukorra, et selle alusel võivad juurdepääsupiiranguga andmed saada avalikuks. Praeguseks on leidnud üldist toetust liikmesriikide poolt INSPIRE direktiivi lihtsustuspaketis olev ettepanek keelduda metaandmete avalikustamises tervikuna, kui see on oht riigi julgeolekule. Teeme ettepaneku kaaluda sama võimalust	Arvestatud. Julgeoleku kaalutlus sättesse lisatud.

		(teatud juhtudel metaandmete avalikustamise keelamist) andmete teabeväravas.	
82.		Paragrahvi 29 lõiget 6 muudetakse ja sõnastatakse järgnevalt: „(6) Teabevaldaja tagab masinloetaval kujul avaandmete ja kogu tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu.“ Märgime, et praegu Maa- ja Ruumiametil (MaRu) andmekirjelduse tasemel andmete kogumist ega masinloetaval kujul kirjelduste jagamist ei ole. Seega tekib eelnõuga kavandatava muudatusega asutusele kohustus teha kättesaadavaks kogu tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe andmekirjeldused. MaRu haldab arvukalt suuri infosüsteeme ja andmeid (paljud andmed on ka avaandmed). Kogu käesoleva eelnõuga kavandatav muudatus eeldab lisaks vastavale tarkvara kulule ka täiendavat tööjõudu. MaRule on vaja eraldada 30 000 eurot aastas vastava tarkvara kuluks (soetamine või litsentsitasu), ülalhoiuks ja 3 töökohta (FTE) palgakuluga 180 000 eurot aastas.	Selgitame. Lisakulud tuleb esitada vajadusena RESi. Seda saab teha valdkonna eest vastutav ministeerium.
83.		Paragrahvi 32¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 5: „5) andmekirjeldustele;“ MaRu-le jääb selgusetuks, kas see nõue tähendab, et asutused ise ei pea muudatuse jõustumise järel sellist infot jagama ja selle kuvamisele ressursi panustama.	Selgitame. See säte annab aluse Eesti teabevärava alamkihis ATV andmekirjeldused avalikustada. Asutustel on kohustus avalikustada ajakohased andmekirjeldused teabeväravas. Kuigi Eesti õiguses ei ole üldist nõuet andmekirjelduste avalikustamiseks ja kuvamiseks muudes asukohtades (näiteks asutuse veebileht), võib eksisteerida ka valdkondlikust õigusest (tervis, ruumiandmed, liikuvus vms) tulenevaid andmete ja andmekirjelduste avalikustamisega seotud kohustusi. ATVSse info esitavad ikka asutused. RIHA andmed migreerib RIA

			ATVsse ja andmekogu vastutaval töötlejal on kohustus need üle vaadata.
84.		Paragrahvi 43⁵ täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses: „(3) Andmekogude põhimäärused tuleb kooskõlastada Andmekaitse Inspeksiooniga, Maa- ja Ruumiametiga, Statistikaametiga ning Riigi Infosüsteemi Ametiga.“ Teeme ettepaneku jätta antud sättest Maa- ja Ruumiamet (MaRu) välja, sest kooskõlastus ei täida varasemat RIHA kooskõlastuse funktsiooni. Põhimääruse kooskõlastamise etapis ei ole andmekogu andmekoosseisu kohta piisava detailsusega infot, mida on MaRu-le vaja andmekogu andmekoosseisu ja andmevahetuse protsesside sisuliseks kooskõlastamiseks (nt andmete põhiantmeteks olek, andmevahetuse tehnilised lahendused aadressiantmete süsteemiga andmeväljade kaupa, võtmeandmed jmt). Seega on andmekogude põhimääruse kooskõlastamise protsessis osalemine MaRu poolt ebaotstarbekas. Lisaks märgime, et andmekogudes tehakse arendustööde käigus sageli muudatusi, mis ei kajastu andmekogu põhimääruses (kuna põhimääruse detailsus on oluliselt üldisemal tasemel kui andmekoosseisud tegelikult), seega ei saa andmekogu põhimääruse kooskõlastamine tagada sisuliselt vajalikul tasemel andmekogude pidamisele rakendatavate nõuete täitmise kontrolli.	Arvestatud. MaRu võeti välja vastavalt MaRu soovile.
85.		Eelnõuga kavandatakse avaliku teabe seadust täiendada paragrahviga 43¹¹, millega nähakse ette kohustus võtta kasutusele andmejälgija. Muudatus toob Maa- ja Ruumiametile kaasa ühekordse investeeringukohustuse ja rahalise kulu vajalike arenduste ja püsiva ülalpidamise jaoks. Andmejälgija peab katma riigile oluliste Maa- ja Ruumiameti hallatavaid infosüsteeme, sh maakataster, EHR, MAPIS, PLANIS jne. Eelnõu seletuskirjas toodud summad katavad ainult osaliselt isikuandmeid sisaldavate infosüsteemide arenduseks ja uute täienduste ülalpidamiseks vajalikke summasid. Investeering: Andmejälgija juurutamine	Selgitame. Oleme praeguseks andmejälgija rakendanud asutustelt küsinud, kas rakendamine on kaasatoonud pöördumiste hulga kasvu. Üks asutus ütles, et pidid selgitusi paremaks ja arusaadavamaks muutma ning peale seda pöördumiste hulk ei tõusnud vaid langes. Seega ei ole AJst tulenev vajaduseraldi juristi palkamine pöördumistele vastamiseks.

		Ehitisregistris (e-ehituse platvormil) ja Maatoimingute platvormil maksab 600000 eurot ning ülalpidamiseks on vaja 60000 eurot aastas. Oluline on mõista, et vajaliku raha eraldamine ning arendustööde läbiviimine võtab aega, seega ilmselgelt ei ole võimalik eelnõus ettenähtud ajaks vajalikke arendusi teha. Arvestades, et ka andmejälgija rakendamisel on vajalik õigusküsimustele vastamisel juristi osalus, siis vajalik lisatööjõud on 0,3 FTE-d, täiendav kulu MaRule 18000 eurot aastas.	
		Eelnõuga kavandatakse avaliku teabe seadust täiendada paragrahviga 43¹², millega nähakse ette kohustus võtta kasutusele riiklik postkasti teenus. Tõenäoliselt on vajalik kavandatava funktsionaalsuse edasiarendamine, et tagada toimingute täielik vajalik funktsionaalsus järgimaks haldusmenetluse seaduses sätestatud ja hõlbustamiseks menetlejate ning kaasatud isikute poolt tehtavaid toiminguid. Ka postkasti teenuse kasutuselevõtt toob Maa- ja Ruumiametile kaasa ühekordse investeeringukohustuse ja rahalise kulu vajalike arenduste ja püsiva ülalpidamise jaoks. Praeguse seisuga ei ole nimetatud vajadusi analüüsitud ning arenduseks vajalike summade ning tööjõu kohta ei ole prognoose tehtud. Riikliku postkasti osas on vaja funktsionaalsust, et oleks võimalik tuvastada dokumendi kättetoimetamist ja avamist saaja poolt, aga võimalik, et on vajadus veel täiendavate funktsioonide jaoks. Eelnõust jääb ebaselgeks ka see, et kas postkasti teenusel peab olema võimekus, et nt MaRu süsteemi sisse logides saab isik lugeda ka teisi teavitusi, mis on riiklikku postkasti saadetud teiste asutuste poolt, nt kohus. Ka see vajab arendamist ja ressursse. Investeeringukulu 400 000 eurot ja ülalpidamise kulu 40 000 eurot aastas.	Selgitame. Eelnõust jäi välja Riikliku Postkasti kohustus. Postkastil on funktsionaalsus, et teateid ja kättetoimetamisi saab teha erinevates infosüsteemides. Kulud tuleb katta oma eelarvest või vajadusel taotleda. Sellekohase taotluse saab esitada valdkonna eest vastutav ministeerium.
86.		Eelnõuga kavandatakse avaliku teabe seadust täiendada paragrahviga 43¹³, millega nähakse ette kohustus minna üle uuele loodavale dokumendihaldussüsteemile DORIS. Ka selle muudatuse	Selgitame. DORIS puhul ei ole kohustust sätestatud käesolevas eelnõus.

		elluviimiseks on eelnevalt vaja analüüsida, millised kulud kaasnevad. Märgime, et kuigi seletuskirjas väidetakse, et kuna asutustel on olemas oma dokumendihalduse süsteem, siis lisakulusid ei kaasne, kuid juhime tähelepanu, et ühekordne ülemineku kulu vältimatult tekib. Ühekordne üleminekukulu hinnanguliselt 100 000 eurot.	
87.		Lisaks on jäänud ebaselgeks mõned detailid, mida Maa- ja Ruumiamet peab nende kohustuste rakendamisel teadma. Nt küsimus, kas rakendused peavad liidestuma andmejälgijaga ka juhul, kui mõnda MaRu hallatavasse rakendusse logitakse sisse läbi TARA ja selle alusel antakse kasutajale roll ehk õigused, aga isikuandmeid MaRu rakendus ise ei kasuta. Samuti nt kui rakendus teeb päringu X-Tee kaudu teise andmekogusse ja seda mitte isikukoodi alusel, aga saab tagasi isikuandmed koos isikukoodiga, kas siis see on andmejälgija kohustusega andmekogu.	Selgitame. AJ liidestuvad riigi infosüsteemi kuuluvad andmekogud. Kui Eesti isikukood on andmekoosseisus olemas, siis AJ tuleb rakendada. Kui isikukoodi ei ole, siis kohaldub erand.
88.		Maa- ja Ruumiamet töötleb väga spetsiifilisi andmeid. Nt kaugseire andmetele võib lisanduda andmekirjelduse kohustus piiranguga andmete kohta ja avaandmete avaldamisel täiendav riskihindamine andmete riskasutuse näol. Hoolimata riskasutuse analüüsist ja andmete täiendavast analüüsist kolmandate osapoolte poolt ei ole võimalik kaugseire andmetele rakendada andmejälgijat. Selle asemel on võimalik kaaluda andmekasutuse logimist ja logide kasutamise võimaldamist sise- ja välisjulgeoleku huvides.	Selgitame. Kui andmetele on eriseadusest juurdepääsupiirang, siis selle piirangu kehtivuse ajal teavet AJ-s ei kuvata.
89.	Kaitseministeerium	Kooskõlastatud märkustega	
90.		Andmejälgija 1.1 Esitatud eelnõu kohaselt peab andmejälgijaga liidestunud andmekogu vastutav töötleja tagama, et andmesubjektil on võimalik andmejälgija vahendusel tutvuda tema isikuandmetega seotud päringulogidega. Päringulogid peab andmejälgijasse edastama selle andmekogu vastutav töötleja, kes andmeid päris. Täiendavalt võib andmeid väljastanud andmekogu vastutav töötleja edastada andmejälgijasse sama päringuga seotud logikirje. Eelnõu seletuskirjas	Selgitame. 1.1.1. Eriseaduste piirangute kohaldumisa la käesoleva eelnõuga ei muudeta. Need kohalduvad vastavalt eriseadustele. Kui eriseadus sätestab juurdepääsu piirangu, siis selle aja jooksul

	on selgitatud, et andmejälgijas võib päringulogisid ajutiselt mitte kuvada julgeolekuasutuste seaduse (edaspidi JAS) § 21¹ lõikes 3 sätestatud piirangute rakendamiseks. Seletuskirja kohaselt on andmesubjektil õigus selle teabega tutvuda ka andmejälgijast sõltumata, mistõttu ei ole põhjendatud jätta selliseid logikirjeid andmejälgijast täielikult ja tähtajatult välja. Eelnõu seletuskirjas esitatud argumentatsioon ei ole lõpuni korrektne. Andmejälgija on isikuandmete kaitse üldmääruse (edaspidi IKÜM) järgseid õigusi edendav tööriist, kuid IKÜM kohaldub julgeolekasutuse tegevusele ainult piiratud ulatuses. Seega ei ole korrektne väita, et näiteks luure- ja vastuluure täitmise ülesannete eesmärgil tehtud päringuga on andmesubjektil igal juhul õigus tutvuda. Kaitseministeerium on seisukohal, et julgeolekuasutusele ei tohi panna proaktiivset päringute avaldamise kohustust. Eelnõuga kaasneb oluline õigusselgusetus: 1.1.1 Eelnõu ei täpsusta, millistel juhtudel edastab ka päringu saanud andmekogu päringulogi andmejälgijasse ning seetõttu ei ole selge, kuidas on tagatud eriseaduses sätestatud andmesubjekti õiguse piirangu kohaldamine. 1.1.2 Eelnõu eesmärk on panna päringulogide edastamise kohustus andmekogu vastutavale töötlejale, kes andmeid pärivad (kavandatud § 43¹¹ lg 2³). Juhime tähelepanu, et selle sõnastuse kohaselt ei pea vastutav töötleja esitama andmejälgijasse logikirjeid nende päringute kohta, mille tegi asjaomase andmekogu volitatud töötleja. 1.1.3 Eelnõu sõnastus käsitleb andmete väljastamise päringulogide kuvamist andmejälgijas. Andmete väljastamist on kehtivas õiguses eristatud andmetele juurdepääsu andmisest. Eelnõus ega seletuskirjas ei ole kirjeldatud olukordi, kus asutusele ei väljastata andmeid aga asutusele on antud juurdepääsuõigus mõne teise asutuse andmekogu andmetele. 1.1.4 Eelnõu kohaselt on andmejälgija riiklik infosüsteem, kuhu edastatakse üle X-tee tehtud päringulogid. Selline sõnastus viitab, et andmejälgija infosüsteem töötleb, sh säilitab päringulogide andmeid.	kui piirang kehtib piiranguga teavet ei avalikustata. 1.1.2. Ei saa sellise tõlgendusega nõus olla. Vastutav töötleja võib volitatud töötlejale anda selle ülesande. See vastutava töötleja pädevuses. Vt ka IKÜM sätteid. 1.1.3. Üldreeglina, kui toimub X-tee kaudu andmekogude vaheline andmevahetus, siis AJ kohaldub. Juurdepääsupiirangu paneb kehtiva õiguse kohaselt peale teabevaldaja. Andmevahetuse avamine ja selle nõudes on kahe andmekogu vaheline kokkulepe. 1.1.4. Andmejälgija ei ole andmekogu, vaid keskne riiklik läbipaistvusteenus, mille ülesanne on koondada ja kuvada andmesubjektile teiste andmekogude logiinfot. AJ ei ole koht, kus peetakse avaliku ülesande täitmiseks vajalikku iseseisvat andmestikku. Logide tekkimise, sisu, õigsuse ja kuvamispiirangute eest vastutab jätkuvalt liidestunud andmekogu vastutav töötleja. 1.1.5. Vastutava ja volitatud töötleja ülesanded ja kohustused on IKÜMis. Neid ei ole vaja AvTSi dubleerida.
--	--	--

	Kui andmejälgijasse koonduvad kõikidesse andmekogudesse esitatud päringute logikirjed (sh isikuandmed), moodustub arvestatav korrastatud andmete kogum. Eelnõu seletuskirjas ei ole esitatud analüüsi, miks ei ole andmejälgija näol tegu andmekoguga ning sellele ei kehtestata põhimäärust. Kui andmejälgija tehniline lahendus ei vasta eelnõus kirjeldatule, tuleks eelnõu sõnastust vastavalt muuta. 1.1.5 Andmejälgija infosüsteemi vastutav töötaja on Justiits- ja Digiministeerium ning volitatud töötaja Riigi Infosüsteemi Amet. Eelnõus ei ole kirjeldatud nende asutuste õigusi ega kohustusi andmejälgija infosüsteemi pidamisel, seejuures andmejälgija infosüsteemi turvameetmeid. 1.1.6 Tõime eelnevalt välja, et eelnõu seletuskirja kohaselt tuleks julgeolekuasutusel andmete kuvamisel andmejälgijas rakendada JAS § 21¹ lõikes 3 sätestatud andmesubjekti õiguse piirangut. Seletuskirjas ei ole aga analüüsitud, millistel juhtudel andmejälgija julgeolekuasutuse tegevusele kohalduma peaks ning kas eelnõu sõnastuse järgi üldse kohaldubki. Eelnõu järgi tuleb päringulogid edastada päringu teinud andmekogu vastutaval töötajal. On selge, et JAS § 31¹ alusel on julgeolekuasutusel juurdepääs avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) alusel asutatud andmekogu andmetele. Küll aga ei ole nt Välisluureamet ühegi andmekogu vastutav töötaja AvTSi tähenduses ning andmeid päritakse töötlussüsteemidesse, millele AvTS ei kohaldu. 1.1.7 Eelnõu seletuskirjas ei ole esitatud andmejälgija infosüsteemi põhiseaduspärasuse analüüsi, kirjeldatud selle tehnilist teostatavust ega nähtu, et andmejälgija infosüsteemi rakendamiseks oleks planeeritud rahalisi vahendeid. 1.1.8 Teeme ettepaneku sätestada seadusesse, et julgeolekuasutuse tehtud päringuid riiklikesse andmekogudesse andmesubjektile andmejälgija kaudu ei avaldata. 1.2 Kaitseväge korralduse seaduses (edaspidi KKS) sätestatud julgeoleku- ja luureülesannetele tuginedes on Kaitseväel õigus teha varjatud päringuid ning piirata andmesubjekti teabeõigust	1.1.6. Selline regulatsioon on eriseadustes ja tingimused kohalduvad vastavalt eriseadustele. 1.1.7. Põhiseaduslikkuse analüüs ja kulud on lisatud seletuskirja. 1.1.8. Sellist vajadust pole, sest see regulatsioon tuleneb eriseadusest ja ei ole praktiline seda AvTSi dubleerida. 1.2. KKS-i õigusi käesoleva seadusega ei muudeta. Andmejälgijaga regulatsiooni lisati säte, mille kohaselt kui logikirje sisaldab teavet, millele kohaldub juurdepääsupiirang, esitatakse selline teave peale selle juurdepääsupiirangu kehtivuse lõppu (vt AvTS § 32² lg 3⁵ viimane lause). 1.3. Arvestatud. Uus tähtaeg on 01.01.2028.
--	---	--

		kaitsevæluure raames tehtud päringute osas. Kuigi üldseaduse ja eriseaduse kollisiooni korral rakendub eriseadus, on õigusloome normitehnikale tuginedes vajalik üldseaduse tasandil vastav õigus seaduses sätestada. Sellest lähtuvalt palume kaaluda antud klausli lisamist AvTS-i. Samuti palume kaaluda võimalust, et selliste logimise erandid oleksid kõrvale jäetud andmejälgijasse jõudmise suhtes (ka varjatuna) ning selle vajadust AvTS sõnaselgelt kajastada. KKS ja ka JAS näevad ette varjatud päringute tegemise õiguse, isikute õiguste piiramise mh andmetele juurdepääsu osas ning ei ole otseselt piiratud selle varjatuse perioodi tähtajaliselt. Samuti ei ole IKÜM-st tulenevad läbipaistvus ja selle nõuded asjakohased luure- ja julgeoleku funktsioonide puhul EL õiguse pädevuste piiritlemise tõttu. AvTS VTK-s on välja toonud, et andmejälgijas võib päringulogisid ajutiselt mitte kuvada samadel alustel, mille alusel lubab eriseadus andmesubjektile vastavat teavet ajutiselt mitte anda. Kaitseministeerium teeb ettepaneku sellele tuginedes üldseaduse tasandil konkreetne säte lisada. 1.3 Kuna eelnõu kohaselt peab andmejälgija liidestumine olema teostatud hiljemalt 1. juuniks 2027, palume tähtaja edasilükkamist. Tegemist on niivõrd ulatusliku arendustegevusega, mille vajadusega ei ole senistes töö- ega arendusplaanides arvestatud. Arvestades arenduste mahtu, vajalike ressursside planeerimise aega ning võimalikke sõltuvusi teistest infosüsteemidest, on kavandatud tähtaeg ebarealistlik.	
91.		2. Riiklik postkast 2.1 Eelnõu kohaselt hakatakse riiklikku postkasti rakendama ühtse kanalina ametlike teadete ja dokumentide kättetoimetamiseks füüsilistele isikutele. Eelnõule lisatud rakendusaktide kavandite hulgas sisaldub ka riikliku postkasti põhimääruse kavand, mille kohaselt on riikliku postkasti vastutav töötaja Riigi Infosüsteemi Amet ning volitatud töötajateks teadete ja dokumentide saatjad. Lisaks on eraldi sihtrühmana nimetatud andmeandjad. Juhime tähelepanu, et põhimääruse kavandis ei ole erinevate osapoolte rollid ja vastutus	Võtame teadmiseks. Määruseid menetletakse eraldi ja vaatame üle. Töötajate ülesanded on IKÜMis. Andmeandjad ja nende ülesanded on reguleeritud AvTSis.

		piisavalt selgelt määratletud. Eelkõige jääb ebaselgeks, millistel alustel käsitatakse osapooli volitatud töötlejatena ning millistel juhtudel andmeandjatena. Selline ebaselgus võib praktikas põhjustada tõlgendusprobleeme õiguste, kohustuste ja vastutuse jaotumisel. 2.2 Esineb vastuolusid volitatud töötleja õiguste ja kohustuste kirjelduses. Näiteks on volitatud töötleja kui saatja õiguste hulgas sätestatud, et volitatud töötlejal on õigus kehtestada saatjale tehnilised liidestamise nõuded, tööprotseduurid ja juhendid ning peatada või piirata saatja ligipääsu kesksele lahendusele juhul, kui saatja tegevus ohustab süsteemi turvalisust või töökindlust. Selline sõnastus tekitab olukorra, kus saatja näib kehtestavat nõudeid iseendale, mistõttu jääb regulatsiooni tegelik adressaat ja eesmärk ebaselgeks. Leiame, et rollid ning nendega seotud õigused ja kohustused vajavad selgemat ja üheselt mõistetavat sõnastamist.	
92.		3. Andmekorraldus 3.1 Eelnõu § 1 p 1 (AvTS §-i 3¹ lg 6). Muudatuse kohaselt avaldatakse andmekirjeldused, kuid üldiseks kasutamiseks antakse üksnes selline osa teabest, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet ning mille üldiseks kasutamiseks andmisega ei kaasne juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht. Märgime, et kõigi andmekirjelduste puhul ja andmekogude tehniliste dokumentide avaldamisel peab alati kaaluma ka küberturvalisusega seotud riski. Eelkõige tuleb vältida sellise teabe avalikustamist, mis võimaldab tuvastada süsteemide arhitektuuri, turvameetmeid, andmevahetuslahendusi või muid tehnilisi asjaolusid, mille pinnalt võib suurened küberrünnakute, volitamata juurdepääsu või andmete väärkasutuse risk. Samuti tuleb hinnata, kas erinevate avalikustatud andmekoosseisude riskikasutus võib võimaldada tuletada juurdepääsupiiranguga või isikuandmeid sisaldavat teavet. Tänu tehisarvu kiirele arengule on lihtne avaandmete kaudu riigi haavatavusi tuvastada ning kasutada neid oma eesmärkide edendamiseks, mh mittekonventsionaalse rünnaku planeerimisel ja elluviimisel. Avaandmete avaldamisega seotud riskitase võib suure tõenäosusega	Selgitame. Juurdepääsupiiranguga andmeid ei avalikustata. Julgeoleku ohu viide lisatud. Täpsemad nõuded andmekirjeldustele esitatakse VV määruses (volitusnorm eelnõus). Juurdepääsupiirangu määrab teabevaldaja, kelle teave on. Lisakohustus ei anna lisandväärust juurdepääsupiirangute regulatsioonile. KaMile tuleb juba täna saata nende valdkonda puudutavad eelnõud, sh põhimäärused. Selline kohustus tuleb kehtivast VV reglemendist (vt § 6 lg 1). Seega topelt kohustust pole vaja sätestada.

		muutuda hübriidsõja olukorras. Valdkondlikud eksperdid on välja toonud, et Venemaa kasutab küberruumi ning avalikult kättesaadavat teavet sihipärase ja efektiivse tööriistana oma välis- ja julgeolekupoliitiliste eesmärkide toetamiseks. 3.2. Juurdepääsupiirangu sätestamise kord ja andmevaldaja mõiste. Kooskõlastustabelis (lk 34–35) on esitatud arvamus, et teabevaldajatel on vähene teadlikkus ja suutlikkus andmetega seotud riske tuvastada ja asjakohaselt andmetele ligipääsupiiranguid seada. Juhime tähelepanu, et Kaitseministeeriumi haldusalale olulist teavet võivad töödelda erinevad teabevaldajad, kellel ei pruugi olla täielikku ülevaadet ega pädevust hinnata teabe sensitiivsust riigikaitse, julgeoleku, andmekaitse ja küberturvalisuse vaatest. Samal teabel võib olla korraga mitu teabevaldajat (näiteks riigikaitseobjektide ja ruumandmete puhul), mistõttu võivad riskihinnangud ja juurdepääsupiirangute vajadus erineda. Teeme ettepaneku sätestada, et juurdepääsupiirangu kehtestamise või avalikustamise otsustamisel tuleb arvestada kõigi asjaomaste teabevaldajate hinnangute ning vajaduse korral kaasata pädevad asutused, et tagada andmete avalikustamise mõju terviklik hindamine, sealhulgas riigikaitsele, sisejulgeolekule, andmekaitsele ja küberturvalisusele. Ühe teabevaldaja jaoks võivad need andmed liigituda avaandmeteks, teise asutuse jaoks võib selle teabe avaandmetena avalikustamine olla oht julgeolekule. Rõhutame, et andmekogud, mis täidavad riigikaitse, julgeoleku- või luurealaseid eesmärke ning koguvad andmeid varjatult ja on liidestatud X-teega, peavad jääma avaliku teabe seaduse reguleerimisalast välja. 3.3 Eelnõu § 1 p 9 (AvTS 43⁵ lg 3). Palume täiendada sätet nii, et nende andmekogude põhimäärused, mille volitatud töötlejal on kahtlus, et kaaluda tuleb riigikaitse ja riigi julgeoleku või muu Kaitseministeeriumi haldusala ülesannete täitmisega seotud küsimusi, tuleb esitada kooskõlastamiseks Kaitseministeeriumile ja julgeolekuasutustele. Riigikaitse ja riigi julgeoleku jaoks oluliste andmekogude põhimäärused on vaja kooskõlastada pädevate asutustega, et tagada	
--	--	---	--

		andmekogude ja nendes sisalduva andmekoosseisu (sh nt nende avaandmetena avalikustamine ja koosmõju teiste avalikustatud andmekoosseisudega) mõju hindamine riigikaitse, julgeoleku ja sisejulgeoleku vaatest. Kaitseministeerium ja selle allasutused näevad ohuna, kui avaldatakse detailselt riigikaitseobjektide kohta ruumiandmeid, ruumiobjekte või muid sensitiivseid andmeid (sh erinevate registrite avaandmed nt ehitisregister jmt). Riigikaitset korraldavaid asutusi ei ole seni paljudel juhtudel kaasatud teabe avalikustamise (avaandmetena kättesaadavaks tegemise) otsustusprotsessi. Seetõttu puudub Kaitseministeeriumi valitsemisalal selge ülevaade, kas on hinnatud teabe avalikuks tuleku ohte nii riigikaitse kui ka sisejulgeoleku tagamise vaates.	
93.		Dokumendihaldussüsteem Doris 4.1 Eelnõu § 1 p 15 (AvTS § 43 ¹³ lõige 5) näeb ette dokumendihaldussüsteemi DORIS kõigi asutuste jaoks. Varasema kokkuleppe kohaselt ei puuduta riigiülese dokumendihaldussüsteemi kasutusele võtmine Kaitseministeeriumi valitsemisala. Palume AvTS § 43 ¹³ lõiget 5 täiendada nii, et Kaitseministeeriumi valitsemisalale nimetatud paragrahvi ei kohaldata. Palume täpsustada, kas dokumendihaldussüsteemile on kohustuslik rakendada andmejälgijat põhjusel, et süsteem omab x-tee liidest.	Arvestatud. DORIS kasutuselevõtmine ei ole kohustuslik. DORIS on mõeldud kasutamiseks eelkõige keskvalitsuse asutustele, kuid tulevikus on võimalik süsteemiga liituda ka teistel avaliku sektori asutustel. Seletuskirjas on seda ka täpsustatud. Kui AJ vahetad isikuandmeid X-tee vahendusel ning sellele ei kohaldu erandid, siis tuleb liidestus teha.
94.	Rahandusministeerium	Mitte kooskõlastatud.	
95.		Normitehnilised märkused.	Arvestatud asjakohases ulatuses. Lisaks on tehtud normikontroll ja keeleteoimet.
96.		Eelnõu § 1 punktiga 11 kavandatava § 43 ¹¹ lõike 3 kohaselt tagab andmejälgijaga liidestunud andmekogu vastutav töötaja, et	Arvestatud osaliselt.

	andmesubjektil on võimalik andmeälgiija vahendusel tutvuda tema isikuandmetega seotud päringulogidega kolme aasta jooksul alates vastava logikirje avaldamisest Eesti teabeväravas. Kui andmekogu aluseks olevas õigusaktis on ette nähtud kolmest aastast lühem päringulogide säilitustähtaeg, lähtutakse lühemast säilitustähtajast. Esmalt saab normi kirjutada lühemalt: „Andmeälgiijaga liidestunud andmekogu vastutav töötleja tagab, et andmesubjektil on võimalik andmeälgiija vahendusel tutvuda tema isikuandmetega seotud päringulogidega Eesti teabeväravas kolme aasta jooksul alates vastava logikirje avaldamisest, kui õigusaktis ei ole sätestatud teisiti.“. Teiseks, eelnõust ega asjakohasest rakendusakti kavandist ei nähtu, millal tuleb logikirje Eesti teabeväravas avaldada. Kas see toimub koheselt päringu tegemisel või ilmub see sinna teatud ajalise viibega? Küsimus vajab eelnõus või vähemalt rakendusaktis lahendamist.	Lühem ettepanek ei ole samatähenduslik meie sättega. AJ üle 3 aasta logisid ei säilita. Määruses täpsustame liidestumistingimusi.
97.	Kavandatava § 43¹¹ lõike 2¹ punkti 1 alusel ei ole andmeälgiijaga liidestumine kohustuslik nende infosüsteemide andmevahetuskihiga liidestatud andmekogude puhul, milles töödeldav andmekoosseis ei sisalda andmesubjekti Eesti isikukoodi. See tähendab, et andmeälgiija kasutamise kohustusest vabastatakse ka sellised andmekogud, mille andmekoosseis sisaldab küll valdavas enamuses andmesubjekti Eesti isikukoodi, kuid vähesel määral võib hõlmata ka üksnes sünniaja alusel tuvastatavaid isikuid. Üheks näiteks siin on loodav krediitideaberegister. Seletuskirjas on selgitatud, et AJ päringuid teostatakse Eesti isikukoodi alusel, mis tähendab, et AJ kasutamiseks, kuid ka logikirjete konkreetse isikuga automatiseeritult seostamiseks andmekogu poolel on vajalik Eesti isikukoodi olemasolu. See omakorda tähendab, et AJ ei saa kasutada isikud, kes ei oma riigiportaali sisselogimiseks vajalikku eidentimise vahendit või omavad küll riigiportaali sisselogimiseks vajalikku e-identimise vahendit, kuid neil ei ole Eesti isikukoodi.	Vt selles osas vastust MTA küsimusele samal teemal.

		-Eeltoodust jääb ebaselgeks, miks on erand kujundatud kogu andmekogu ulatuses, mitte piiratud nende konkreetsete füüsiliste isikutega, kelle puhul andmejälgija kasutamine ei ole Eesti isikukoodi puudumise tõttu tehniliselt võimalik. Teisisõnu võiks lahendus seisneda selles, et andmekogu vastutav töötleja ei ole kohustatud tagama andmejälgija rakendamist üksnes nende isikute suhtes, kellel puudub Eesti isikukood. Palume Justiits- ja Digiministeeriumil selgitada, millistel kaalutlustel on sellises olukorras eelistatud lahendust, mis vabastab kogu andmekogu ulatuses andmejälgija kasutusele võtmise kohustusest, selle asemel et piirata erand üksnes juhtudega, kus andmejälgija kasutamine on objektiivselt võimalu.	
98.		Kavandatava § 43¹¹ lõike 2² kohaselt teavitab andmekogu vastutav töötleja andmekogu andmejälgijaga liidestamata jätmisel Riigi Infosüsteemi Ametit põhjendamatult viivitusega vastavast otsusest ja andmekogu suhtes kohalduvast, käesoleva paragrahvi lõike 2¹ punktides 1–3 sätestatud liidestumiskohustuse erandist koos põhjendustega. Eelnõust ega rakendusaktist ei nähtu, millisel ajahetkel sellise otsuse tegema peab. Säte kohaldub uutele loodavatele andmekogudele, mille vastutav töötleja peab samuti hindama, kas erand kohaldub. Kui andmekoguga seotud asjakohase regulatsiooni (seaduse eelnõu) loomisel on üsna peatselt selge, et erand kohaldub, ent vastavat andmekogu veel õiguslikult asutatud ei ole ja seega puudub ka vastutav töötleja, siis millal ja kuidas teavitamine välja näeb? Samuti tuleb andmekogu loomisel kehtestada andmekogu põhimäärus. Kas see võiks olla sobilikum formaat, kus sätestada muu hulgas ka andmejälgija kasutuselevõtmise erand? Seda enam, et andmekogu põhimääruse kohta saab arvamust avaldada ka Riigi Infosüsteemi Amet, kellele antakse eelnõuga pädevus kontrollida andmejälgijaga liidestumise kohustuse täitmist. Andmejälgijaga liidestumise kohustusest erandi tegemise vajadust peavad kavandatava	Arvestatud. Selguse huvides lisatud rakendussätted.

		regulatsiooni jõustumisel hindama ka olemasolevate andmekogude vastutavad töötajad. Selline hindamine tähendab nii andmekogu andmekoosseisu sisulist analüüsimist kui ka tehniliste lahenduste ümberhindamist. Samas puudub eelnõus üleminekusäte, mis reguleeriks, millise aja jooksul tuleb vastutavatel töötajatel asjakohane hindamine teha ning vajaduse korral Riigi Infosüsteemi Ametit teavitada. Olukorras, kus regulatsioon mõjutab suurt hulka olemasolevaid andmekogusid, vajab nimetatud küsimus eelnõus selget adresseerimist. Õigusselguse ja ühetaolise rakenduspraktika huvides tuleks eelnõu AvTS-regulatsiooni teavitamiskohustuse osas ülaltoodud murekohtade osas täpsustada. Samuti tuleb kehtestada üleminekusäte olemasolevate andmekogude vastutavate töötajate teavitamiskohustuse täitmise tagamiseks.	
99.		Eelnõu §-s 7 nähakse ette jõustumise tähtajad. Ei pea me eelnõus kavandatud üleminekutähtaegu realistlikuks. Maksu- ja Tolliameti jaoks võiks realistlik tähtaeg võiks olla 31.12.2029 kõigi andmekogude (~70), rakenduste (~60) ja X-tee teenuste (~320) analüüsiks ja arenduseks. Ka on vajalik Justiits- ja Digiministeeriumil kõikide valitsemisalade eelarve vajadustega arvestada ning planeerida ka rahalised vahendid. Rahandusministeeriumi valitsemisala asutused oma eelarvest neid töid teha ei saa.	Arvestatud osaliselt. Ülemineku aega AJ kohustuslikkuseks pikendati. Samas selgitame, et AJ kohustuslikkuse otsus on tehtud VV juba 2024. aastal. Analüüsiks anti eraldi aeg. Rakendamissätetes anti veel ülemineku aeg. Tegemist on sisuliselt X-teele andmeteenuse loomisega.
100.		Palume selgitada eelnõu § 1 punktiga lisatavas §-s 43 esitatud definitsiooni „Andmekirjeldused on andmeelemendi ning kõigi tema nime ja sõnu sisaldavate andmestruktuuride kindlale struktuurile vastavad kirjeldused“ osas: kas andmeelemendi mittesõnalised (nt lühendid jt sõnastikes mitteesinevad atribuudid) võib eelnõu järgi jätta kirjeldamata ja avaldamata?	Selgitame. Näited on seletuskirja ka lisatud. Andmekirjelduse formaaldefinitsioon tuleneb rahvusvahelisest terminoloogilisest praktikast. Lihtsustatult mõistame andmekirjeldustena andmeelemendi ja andmementi sisaldavate olemite (andmeteenus, levitus, andmestik) kirjeldusi, sõltumatult sellest

			kas andmeelementide nimetamisel on kasutatud lühendeid või mitte.
101.		Eelnõu § 1 punktiga muudetakse § 29 lõiget 6. Soovitame sõnastada lisatav punkt sarnaselt kehtivale § 29 lõikele 1, mis sätestab täpsemalt kohustuslikult avaldatavad andmed. Eelnõus toodud punkti kirjeldus suurendab teabevaldajatele halduskoormust, mis ei pruugi olla põhjendatud, kui sama avalikku teavet kasutavad avalike ülesannete täitmiseks mitu teabevaldajat. Lisaks kattub punkt osaliselt andmekogude põhiandmete kirjeldamise ja avaldamise kohustusega.	Mitte arvestada. AvTS § 29 lg 1 dubleerimine ei ole vajalik. Ei saa ette anda andmeid, mida kirjeldada. Teabevaldajatel on kirjeldamiskohustus juba täna (sh otsekohalduvast andmehaldusmäärusest), seega töökoormus ei suurene.
102.		Eelnõu § 1 punktiga 11 täiendatakse seadust §-ga 43 ¹¹ , milles kehtestatakse andmejälgijat puudutav. Sõnastuse kohaselt on andmejälgija eesmärk saada ülevaade „päringutest avalike ülesannete täitmiseks kasutatavates andmekogudes“, mitte ainult päringutest andmekogude vahel. Kiidame heaks lähenemise, et isikuandmete töötlus ka andmekogude sees peab olema jälgitav, kui see ei kuulu juurdepääsupiirangute mõju alla. Samas lõikes 4 jätab selgusetuks, millisel juhul milliseid andmeid tuleb tegelikult Andmejälgija vahendusel avaldada. Kuni on ebaselge, mis on nõuded andmejälgija kasutusele võtmiseks, haldamiseks ja majandusliku põhjendatuse hindamise tingimusteks, ei saa kohustus kehtida, järelikult eelnõu § 1 punkt 12 ei saa jõustuda 2027. aasta 1. juunil. Soovitame jõustumise siduda vastava Vabariigi Valitsuse määruse vastu võtmisega, jättes riigiasutustele vähemalt aasta aega, et ette valmistada vastavate kohustuste täitmine. Lisakohustuse täitmiseks tuleb ka tagada riigieelarvelised vahendid.	Arvestatud osaliselt . AJ töödeldavad andmekoosseisud on lisatud seadusesse ja selgitatud seletuskirjas. Majandusliku põhjendatused erand jäeti eelnõust välja. AJ rakendusakti kavand lisatud ja peab jõustuma samal ajal seadusega.
103.		Eelnõu §-ga 1 lisatava § 43 ¹¹ eesmärk on kehtestada lisakohustus andmekogude vastutavatele töötlejatele. Toome välja, et 04.11.2025 esitatud "Avaliku teabe seaduse ja keeleseaduse muutmise seaduse eelnõu" seletuskirjas tõi Justiits- ja Digiministeerium välja, et avaliku teabe seaduse §43 ¹ lõige 1 ei sisalda sisulisi kvalitatiivseid tunnuseid, mille esinemise järgi saaks otsustada, kas andmekogu asutamine on	Mitte arvestada. Andmekogude regulatsioon vaadatakse tulevikus konformselt üle. AJ rakendamist andmekogude regulatsioon ei takista.

	kohustuslik või mitte. Praegune eelnõu nimetatud õigusselgusetust ei lahenda, vaid annab avaliku sektori asutustele lisapõhjuse, miks infosüsteeme mitte ametlikult asutada andmekoguna. Teadmata, millised infosüsteemid peaksid tegelikult olema või sisaldama andmekogusid, ning millised andmekogud ei peaks olema tegelikult asutatud andmekogudena, ei ole mõistlik laiendada andmekogude halduskoormust andmejälgijaga liidestamise arenduste ja suurendatud hulgal teabenõuetele vastamisega. Rõhutame vajadust õigusselgusetust vähendada andmekogu mõiste uuendamise ja asutamise kohustuste täpsustamisega. Praegune eelnõu suurendab eksisteerivat segadust, sh § 53 seotud järelevalve õiguste suurendamisega andmekogude liidestatuse osas. Toome välja seletuskirja peatüki 7 punktis 7.1 märgitud eeldatavad kulud andmejälgija liidestuseks, milles ei ole esitatud liidestatavate infosüsteemide ja x-Tee liidestuste koguarvu, mistõttu ei selgu seletuskirjast ka asjaolu, et andmejälgija kohustuse rakendamiseks on vajalik lähiaastatel riigieelarvest eraldada mitmeid miljoneid lisavahendeid, nagu selgus Justiits- ja Digiministeeriumi korraldatud andmejälgija rakendamise teekaardi andmekorjest. Mõõname, et teekaartide andmekorje aluseks olnud andmejälgija rakendamise põhimõtted ja nõuded erinevad kindlasti tegelikest nõuetest (mida kuni Vabariigi Valitsuse määruse kehtestamiseni ei ole teada), kuid esitatud andmed ei arvestanud juba eksisteerivate andmejälgija liidestuste ümberseadistamist, mis on vajalik, kui vastutus päringu info andmejälgija vahendusel avaldada on alati päringu tegijal, mis ei ühti senise andmejälgija rakendamise praktikaga.	
104.	Puudub arusaam, millise andmekoosseisuga on logikirjed, mida kuvatakse. Seega tuleks kehtestada mh logikirjete sisu ja detailid määruses ja jätta seaduses tähtaeg määramata.	Töödeldavate logikirje sisu on rakendusmääruses. Isikuandmete töötlemise vaade seaduses.
105.	Palume tuua seletuskirja osas 7 kõikide esitatud eelarvesummade juures välja, kas nimetatud kulud on juba planeeritud vastavate asutuste	Arvestatud. Seletuskirjas kulude osa täpsustatud. Asutused peavad enda poolsed kulud

		eelarvetesse ning kui ei ole, siis tuua välja, kuidas on kavas väljatoodud kulud katta.	katma ise. ATV osas asutuste koormus ei kasva. RIHA kooskõlastamine asendati ATV-s andmekirjeldustega. Lisaks andmete kirjeldamise kohustused tulevad juba EL õigusest (nt avaandmete direktiivist)
106.		Leiame, et eelnõu ja selle seletuskirja koostamise ajaks peaks olema mõjud juba hinnatud, sh välja selgitatud kaasneda võiv töökoormuse kasv ja rahaline mõju.	Mõjud on seletuskirjas.
107.		Palume seletuskirjas täpsustada, kas uus DORIS hakkab praegust DELTAt asendama? Kas mingil hetkel on ka mõlemad süsteemid paralleelselt ülalpidamisel (vajavad majutuskulusid, hooldus vms)? Seletuskirjas on välja toodud, et dokumendihalduse riikliku infosüsteemi majutus, hooldus ja arendamine süsteemi valmimise järgselt ei too kaasa täiendavat mõju riigieelarvele võrreldes senise olukorraga.	Arvestatud. Keskse dokumendihaldussüsteemi kandev mõte on asendada seni kasutusel olevad dokumendihaldussüsteemid. Seletuskirja on täiendatud asendamise kohta selgesõnalise märkega. Mõjusid kirjeldavas punktis 6.4. on ka selgitatud süsteemide paralleelset kasutamist ning sellega seonduvaid kulusid.
108.		Peatükis 7 Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud punktis 7.1 Andmejälgija kohta on toodud küll kulu suurus, kuid jääb arusaamatuks, kas vahendid on eelarves olemas. Palun täiendada seletuskirja. Punktis 7.2 Riiklik postkast – taas on tabel andmetega, kuid ei ole aru saada kas eelarves on arvestatud või kust tuleb katteallikas. Punktis 7.3 Andmete teabevärv – ei ole aru saada kas on eelarves planeeritud, kas on lisavajadused, mis on katteallikas?	Selgitame. SK täpsustatud. Rakendamine on asutuste omavahenditest planeeritud.
109.	Välisministeerium	Kooskõlastatud	
110.		Esmalt tuletame meelde, et Eesti on end rahvusvahelisel areenil positsioneerinud avatud valitsemist edendava riigina. Põhjust selleks on andnud ka meie põhiseadus, mis sätestab teabega tutvumise võimaluse põhiõigusena, nähes mõistagi ette ka võimaluse kehtestada erandeid	Teadmiseks võetud.

		(põhiseaduse § 44). Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklist 10 (nagu seda on mõistnud Euroopa Inimõiguste Kohus (edaspidi EIK)) tuleneb samuti avaliku teabega tutvumise õigus (nt EIK suurkoja 8.11.2016 otsus asjas Magyar Helsinki Bizottsag vs. Ungari, p 149, 156-170). Eesti on ühinenud avalikele dokumentidele juurdepääsu konventsiooniga (Euroopa Nõukogu nn Trømso konventsiooniga, Eesti esindaja on valitud selle eksperdigrupi liikmeks), on pikaaegne osaline keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioonis (nn Arhusi konventsioon) ja aktiivne liige rahvusvahelises algatuses Avatud valitsemise partnerlus.	
111.		Esiteks toome välja, et Välisministeerium puutub kokku EIKi ja Euroopa Liidu Kohtu menetlusega seonduva erineva vormi ja sisuga materjali kogumisega. Sellist materjali talletatakse üldjuhul registreerimata elektroonselt või paberil ning selle suhtes puudub korrektne juurdepääsupiirangu kehtestamise õiguslik alus. Avaliku teabe seadus (edaspidi AvTS) ei reguleeri rahvusvaheliste kohtute menetlusega seonduvat teavet ning puudub üheselt mõistetav alus selle tunnistamiseks asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. AvTS § 35 lg 2 p 4 on ka riigisisestes kohtumenetlustes liigselt kitsendav, piirdudes vaid tsiviilkohtumenetlusega. Välisministeerium teeb ettepaneku, et asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks saaks tunnistada vaidluste lahendamise menetluses riigi kui menetlusosalise seisukohad ja neid ettevalmistava teabe kuni kohtulahendi jõustumiseni. Kõik menetlustes esitatud seisukohad võiks olla kättesaadavad vastavat menetlust reguleerivate normide alusel või kohtutoimikust sellega tutvumise reeglite kohaselt. Selline muudatus aitaks tagada poolte võrdsust vaidluste lahendamise menetlustes ja hõlmaks nii rahvusvaheliste kui ka riigisiseste kohtute menetlusega seonduvat teavet.	Võtame teadmiseks. Sügisel hakkame üle vaatama ja arutama AvTSi juurdepääsupiirangute osas.
112.		Teiseks on avatud ja operatiivse diplomaatilise suhtluse tarbeks vaja teavet kaitsta juurdepääsupiirangutega. Üldjuhul kaitstakse	Võtame teadmiseks.

	välissuhtlemisega seotud teavet asutusesiseseks kasutamiseks tasemel ka teistes Euroopa riikides pikemalt kui kehtiv 5+5 periood Eestis. Juurdepääsupiirangud on vajalikud teatud välissuhtluse dokumentidel, sest diplomaatilise info liiga varane avalikustamine kahjustaks nii meie kui teiste riikide huve. Samas peavad juurdepääsupiirangud olema mõistlikud, lähtuma reaalsest vajadusest ning võimaldama juurdepääsu teabele, mis enam kaitset ei vaja. Välisministeerium teeb ettepaneku kehtestada juurdepääsupiiranguid maksimaalselt 30 aastaks, mis on sarnane meie lähinaabrite piirangutega. Juurdepääsupiiranguid rakendatakse ainult dokumentidele, milles sisalduva teabe avalikustamine kahjustaks Eesti riigi või teiste riikide huve. Maksimaalse juurdepääsupiirangu kehtestamine ei tähenda, et seda peab kasutama. Juurdepääsupiirangu vajadust tuleb igal pikendamise hetkel hinnata ning säilib võimalus jooksvalt teabe kaitstuse vajalikkus üle hinnata. Juurdepääsupiirangute seadmisel tuleb arvestada muu hulgas järgnevaga: - teiste riikide piiratud juurdepääsuga dokumente ei tohi avalikustada Eestis varem kui dokumendi algatanud riigis või vastava riigi nõusolekul; - rahvusvaheline tava, mille kohaselt lepingute läbirääkimiste käigus vahetatud teavet reeglina ei avalikustata; - välissuhtluse memod ei ole neutraalsed olukorrajeldused, vaid sisaldavad ka hinnanguid inimestele ja olukordadele.	Sügisel hakkame üle vaatama ja arutama AvTSi juurdepääsupiirangute osas.
113.	Kolmandaks ei võimalda AvTS kaitsta tähtajatult salastamata, ent siiski juurdepääsupiiranguga välisteavet samaväärselt teabeavaldaja, nt rahvusvahelise organisatsiooni või teise riigi soovile. Samuti ei reguleeri AvTS välislepingute alusel juurdepääsupiiranguga salastamata teabe kaitset, sh ei määra korraldavat asutust ega järelevalve ülesandeid. Välisministeerium teeb ettepaneku reguleerida salastamata välisteabe kaitse juhiks, kui seda ei tehta välislepingus ega selle alusel välja antud dokumentides.	Võtame teadmiseks. Sügisel hakkame üle vaatama ja arutama AvTSi juurdepääsupiirangute osas.

		Neljandaks toome välja, et AvTS § 43 ega seletuskiri ei anna selget suunist, kui suur peab olema teabevaldaja kontrolli ulatus ja vastutus turvameetmete rakendamise üle infosüsteemides. Sellest on tekkinud riigiasutustes erinevad tõlgendused, nt kas avalikus pilvekeskkonnas võib teabevaldaja asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teavet hoiustada ja töödelda või mitte ning kui võib, siis missugustel tingimustel. AvTS § 43 lg 3 kohaselt võib Vabariigi Valitus kehtestada asutusesisesese teabe kaitseks rakendatavate turvameetmete loetelu, kuid pole seda teinud AvTSi alusel, vaid hoopis küberturvalisuse seaduse (edaspidi KüTS) alusel. Nii on tekkinud AvTSi alusel Eesti riigi infosüsteemide kolmeastmeline etaloniturbe süsteemi ISKE rakendamise ja KüTSi alusel Eesti infoturbestandardi (edaspidi E-ITS) rakendamisel olukord, kus erinevale meediumile kehtivad erineva rangusega turvameetmed – kasutatakse krüpteeritud andmesidet, teave paberkandjal tuleb hävitada E-ITSi kohaselt, rangemad asutused hävitavad ka kõvakettaid ning ei piirdu teabe kustutamisega salvestuskandjatelt, kuid kõneside krüpteerimine ja pilvandmetöötluses andmete töötlemine on reguleerimata.	Regulatsioon on KüTSis.
114.		Viiendaks juhime tähelepanu, et juurdepääsupiiranguga teabest tehnoloogilisi lahendusi (AvTS § 35 lg 1 p 10) ja turvasüsteemide ja turvaorganisatsiooni (AvTS § 35 lg 1 p 9) ning riigisaladuse kaitset kajastav teave (AvTS § 35 lg 1 p 31) ei aegu 5+5 aastaga, st kaitsevajadus jääb püsima ka pärast juurdepääsupiirangu pikendamist, kuid seadus ei võimalda seda üle 10 aasta pikendada. Alati ei sisalda sellised dokumendid isikuandmeid, vaid tehnoloogilisi ja riigisaladuse kaitsega seotud turbekorraldust, mille kasutusvajadus ja kaitsmisvajadus pole muutunud. Seetõttu teeme ettepaneku võimaldada kehtestada neis punktides juurdepääsupiirangut kuni 30 aastat, kuna nii teave tehniliste lahenduste, turvakorralduse kui ka turvanõrkuste (sh intsidentide ülevaated ja järelevalve dokumendid) võivad vajada kaitset enam kui 10 aastat. Lisaks turvaorganisatsiooni puudutavale teabele tuleb kaitsta ka muud salastatud teabega seotud juurdepääsupiiranguga	Võtame teadmiseks. Sügisel hakkame üle vaatama ja arutama AvTSi juurdepääsupiirangute osas.

		teavet. Näiteks koostoimes riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse (edaspidi RSVS) § 11 lg 3 tekkivat juurdepääsupiiranguga teavet tuleb kaitsta enam kui 5+5 aastat, sest kaitsmisvajadus ei lõppe 10 aastaga ning juurdepääsupiirangu kehtivus peaks olema koherentne RSVSi salastamistähtajaga. Samuti ei ole AvTSis selget juurdepääsupiirangu kehtestamise alust, mis võimaldaks kaitsta riigisaladuse töötlemisega kaasnevatel aktidel ning teistel sarnastel dokumentidel kajastuvat teavet. Selliste dokumentide avalikustamine ei ohusta oluliselt riigi julgeolekut, kuid teave kogumis võib anda olulist teavet nii salastatud teabele juurdepääsevate isikute, töödeldavate teabekandjate koguse kui ka teabe töötlemise ja kaitsmise meetmete kohta. Eelnevast tulenevalt teeb Välisministeerium ettepaneku luua AvTsi uus juurdepääsupiirangu alus, mis võimaldaks kaitsta salastatud teabe töötlemisega tekkivaid Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määruses nr 262 „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse kord“ nimetatud dokumente (hävitamise akt, üleandmis-vastuvõtmisakt, tutvumisleht jne).	
115-116.	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastasid märkustega. Andmekorraldus ja andmete teabevärv Eelnõu näeb ette RIHA kooskõlastusprotsessi kaotamise ning andmekirjelduste Eesti teabevärvas avaldamisel põhineva mudeli kehtestamise. AvTS § 3¹ lg 6 muudatus toob kaasa andmekirjelduste avaldamise kohustuse üldiseks kasutamiseks mittekuuluva teabe osas. Eelnõujärgse AvTS § 29 lg 6 uue sõnastuse järgi tagab teabevaldaja masinloetaval kujul avaandmete kättesaadavuse ning kogu tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu. HTM ei pea otstarbekaks selle nõude rakendamist kõikselt. Kui teave tuleb avaldada andmekogude, andmestike ja/või infosüsteemide tasandil, on nõude rakendamine praktikas võimalik ja hoomatava töömahuga regulaarset	Arvestatud. Riigiportaali mõistet ei kasutata. Juhime tähelepanu, et andmekirjelduse standard sisaldub nii kohustuslikke kui mittekohustuslikke kirjelduselemente. Näiteks on andmestiku kirjelduses kohustuslik märkida identifikaator (mis määratakse automaatselt andmete teabevärvas), andmesõnastiku nimi, kirjeldus, omanik, pealkiri, valdkond; levituse kirjelduses on kohustuslik

	panustamist nõudev ülesanne. Andmeelemendi täpsusega andmekirjelduste avaldamine mitte riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude ja suuremate kasutusel olevate andmestike väliselt toob kaasa ebamõistlikus mahus töökoormuse, kuna andmekogude ja infosüsteemide väline teave ei ole reeglina struktureeritud kujul. Eelnõule lisatud rakendusakti muutmise kavandi („Eesti teabevärava määrus“) järgi tuginevad andmekirjelduste nõuded Eesti andmekirjelduse standardi juhisele. Eesti andmekirjelduse juhise (standard 3.0.1) järgi tuleb kirjeldada andmekataloogi olemeid väga mitmes kihis: andmekataloogi kirjeldus (4 elementi kataloogi kohta), andmekataloogides olevate andmestike kirjeldus (45 elementi iga andmestiku kohta), andmestiku levituse kirjeldus (11 elementi iga andmestiku iga levituse kohta), andmestike sarja kirjeldus (11 elementi iga andmestiku iga sarja kohta), andmeteenuse kirjeldus (12 elementi iga andmeteenuse kohta), andmebaasi tabeli kirjeldus (5 elementi iga andmebaasi iga tabeli kohta), andmeelemendi kirjeldus (21 elementi iga andmebaasi iga tabeli iga andmeelemendi kohta), andmeelementide grupi kirjeldus (9 elementi iga andmeelemendi grupi kohta). Lisaks andmesõnastiku, andmesõnastiku termini, ärisõnastiku ja ärisõnastiku termini kirjeldused. See on mõeldav teha ja ajakohasena hoida riigi infosüsteemi kuuluvate ja põhiandmeid sisaldavate andmekogude kohta, kuid mitte kogu avaliku teabe, sh piiratud avaliku teabe kohta. Muudatusega suureneb oluliselt asutuste vastutus ja koormus andmekirjelduste koostamisel, ajakohasena hoidmisel ja avaldamisel. See eeldab täiendavate kompetentside, töövahendite ja tööprotsesside loomist (sh näiteks riigi ja kohaliku omavalitsuse õppeasutustes), mida ei ole eelnõus ega seletuskirjas piisavalt arvesse võetud. Teeme ettepaneku kitsendada andmeelemendi täpsusega andmekirjelduste avaldamise kohustust suuremates infosüsteemides ja andmekogudes oleva teabega. Küsimusi tekitab, kas praegu kehtivas AvTS § 32¹ kirjeldatud Eesti teabevärav ise ei ole riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu nii nagu eelnõujärgne AvTS § 43¹² riikliku postkasti	märkida ainult juurdepääsupunkt (näiteks faili URL) jne. Seega on minimaalses mahus kirjeldamine asutustele küllalt vähe koormav, tehniliste kirjeldusolemite (andmeelement, levitus, andmeteenus) kirjeldamist on võimalik ka automatiseerida. Samas ei ole praeguses andmekirjelduse standardis välja toodud kirjeldusolemite kohustuslikkust - eesmärk on nimetatud määruse kaudu andmekirjelduse standardis sätestada, et kohustuslik on andmestike kirjeldamisel lähtuda praegusest mahust (avaandmete puhul andmestiku kirjeldus ja vähemalt ühe levituse või andmeteenuse kirjeldus, andmekogude puhul andmestiku kirjeldus ja andmesõnastik - vrdl praegune RIHA andmekoosseis). Kuigi detailsete andmeelementide kirjelduste olemasolu on ministriumile laekunud tagasiside alusel ülimalt oluline andmete kasutajatele (eelkõige teadusasutused), siis ei ole teabevaldajate praeguse automatiseerituse taseme juures proportsionaalne nõuda andmeelementide kirjelduste kõikehõlmavat avaldamist, vaid seda saab soovitada eelkõige kirjelduste automatiseerimist
--	---	---

		riigi infosüsteemi kuuluva andmekoguna defineerib. Kehtiva seaduse § 32 ¹ lg 1 järgi “Eesti teabevärv on riiklik keskne kontaktpunkt koos andmekoguga”. Palume täpsustada ka Eesti teabevärava õiguslik määratlus. Plaanitud AvTs § 32 ¹ lõike 5 sõnastuses kasutatakse mõistet “riigiportaali”. Seda mõistet ei ole mujal praeguses eelnõus ega kehtivas seaduses varasemalt kasutatud. Terminoloogilise segaduse vältimiseks teeme ettepaneku riigiportaali mõistet seadusesse mitte sisse tuua.	võimaldavaid andmekatalooge rakendanud asutustele.
117.		Andmejälgija Eelnõus sätestatakse andmekogude kohustuslik liidestumine andmejälgijaga ning logikirjete edastamine. Juhime tähelepanu, et kavandatud regulatsioon võib tekitada mitmeid praktilisi probleeme. Eelnõu järgse § 43¹¹ lõiked 2³ ja 2⁵ näevad ette, et andmejälgijasse esitab andmesubjektiga seotud päringulogikirje andmeid pärinud või saanud andmekogu vastutav töötaja. Juhul, kui andmeid väljastatakse eraõiguslikule juriidilisele isikule, edastab päringulogikirje andmejälgijasse andmeid väljastanud andmekogu vastutav töötaja. Sellest tulenevalt peab ühel andmekogul olema kaks erinevat andmejälgija tehnilist lahendust: 1) päringulogi edastamine andmejälgijasse, kui andmekogust küsitakse andmeid (eraõiguslik juriidiline isik), ning 2) päringulogi edastamine andmejälgijasse, kui andmekogu ise küsib andmeid teiselt x-tee andmekogult. Meie hinnangul on kahe erineva lahenduse arendamine märkimisväärselt ressursimahukas. Lisaks on mitmes andmekogus juba kasutusel lahendused, mis vastavad eelkirjeldatud esimesele variandile. Samas märgime, et andmeid väljastaval andmekogul ei pruugi alati olla võimalik tuvastada andmetöötuse detailset eesmärki. Seetõttu ei ole alati võimalik täita kavandatava § 43¹¹ lõikes 2⁵ ette nähtud kohustust edastada andmejälgijasse logikirje koos kõigi rakendusakti kavandi § 3 lõikes 2 sätestatud minimaalse koosseisu elementidega, eelkõige andmetöötuse eesmärgiga. Ebaselgeks jääb kavandatava § 43¹¹ lõike 2⁴ eesmärk. Säte kasutab sõna „võib“, kuid sellest ei selgu, millistel juhtudel oleks täiendava logikirje edastamine vajalik või põhjendatud.	Arvestatud osaliselt. Rakendustähtaega pikendatud 6 kuu võrra. Andmekoosseisu täpsustatud, töötaja andmeid AJ ei lisata. Kuvatakse asutuse nimi, kes päringu tegi. Muus osas vt punktis 2 toodud selgitusi.

		Juhul, kui logikirje sisaldab isikuandmeid, tekib küsimus, kas selline täiendav töötlemine on kooskõlas andmete minimaalsuse põhimõttega. Meie hinnangul võib kavandatud jõustumistähtaeg 01.06.2027 osutuda keeruliselt saavutatavaks, arvestades vajalike arenduste mahtu ja sõltuvust teiste asutuste ning teenusepakkujate võimekusest. Lisaks juhime tähelepanu, et kui andmejälgijasse edastatav logikirje sisaldab näiteks asutuse töötaja isikuandmeid, peab vastava isikuandmete töötlemistoimingu õiguslik alus koos andmekategooriatega tulenema seadusest. Eelnõust ega rakendusakti kavandist ei selgu, kas logikirje peab sisaldama asutusega seotud töötaja andmeid.	
118.		Riiklik postkast Eelnõu kohaselt muutub riiklik postkast keskseks kanaliks teabe ja dokumentide edastamisel ning selle kasutamine teatud ulatuses asutustele kohustuslikuks. Juhime tähelepanu, et eelnõust ei selgu piisava täpsusega riikliku postkasti suhestatus olemasolevate menetlussüsteemidega. Mitmes valdkonnas on kasutusel spetsialiseeritud infosüsteemid, mille kaudu toimub isikute teavitamine ja dokumentide kättetoimetamine. Eelnõus ei ole selgelt määratletud, kas need lahendused asendatakse, liidestatakse riikliku postkastiga või jäävad paralleelselt toimima. See tekitab riski topeltlahenduste tekkeks, kus asutused peavad samal ajal arendama ja haldama nii valdkondlikke infosüsteeme kui ka keskse postkasti liidestusi. Teeme ettepaneku täpsustada seaduse tasandil või seletuskirjas riikliku postkasti ja olemasolevate valdkondlike infosüsteemide omavaheline suhestumine (asendamine, liidestamine või paralleelkasutus). Täiendavalt juhime tähelepanu regulatsioonis ette nähtud eranditele. Näiteks on rakendusakti tasandil sätestatud, et isiku pöördumisele vastamisel regulatsioon ei kohaldu, kuid vastav erand ei kajastu seaduse tasandil. See võib samuti tekitada õigusselgusetust. Teeme ettepaneku viia erandid (sh isiku pöördumistele vastamise erand) ühtselt seaduse tasandile. Ei ole selge, kuidas kavandatav lahendus rakendub haridusasutuste igapäevases suhtluses, sealhulgas koolidelt õpilastele ja	Arvestatud osaliselt. Eelnõuga ei sulgeta valdkondlikke menetlussüsteeme. Need jäävad praeguse visiooni kohaselt alles. Postkasti erandid seaduse tasandile viidud.

		nende vanematele edastatavate teadete puhul. Arvestades, et kooli, õpilaste ja lapsevanemate vaheline igapäevane suhtlus ei ole olemuselt samaväärne tavapärase riigiasutuse ja kodaniku vahelise asjaajamisega, teeme ettepaneku täpsustada, et haridusasutuste poolt õpilastele ja nende seaduslikele esindajatele teadete edastamisel ei ole riikliku postkasti kasutamine kohustuslik. Lisaks ei ole seletuskirjas piisavalt käsitletud riikliku postkasti seost teabenõuete ja selgitustaotluste menetlemisega. Teeme ettepaneku selgelt määratleda riikliku postkasti roll teabenõuete ja selgitustaotluste menetlemisel (kas kohustuslik kanal või üks võimalik suhtlusviis).	
119.		Dokumendihalduse riiklik infosüsteem DORIS Eelnõu sätestab dokumendihalduse riikliku infosüsteemi DORIS kui keske lahenduse avaliku sektori dokumentide haldamiseks. DORIS-e käsitlemine riikliku andmekoguna võib praktikas tekitada mitmeid õiguslikke ja rakenduslikke küsimusi. Eelnõu kohaselt on DORIS riiklik andmekogu, milles töödeldakse ulatuslikku hulka isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid. DORIS-e kaasvastutavateks töötlejateks on Riigi Tugiteenuste Keskus ja infosüsteemi kasutavad asutused ning andmeid säilitatakse kuni 75 aastat. Põhimääruses nähakse ette kaasvastutavate töötlejate ülesannete, juurdepääsu, andmete väljastamise ja säilitustähtaegade täpsem reguleerimine. Täiendavat selgitamist vajaks, kuidas tagatakse kasutava asutuse tegelik võimalus täita isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid vastutava töötleja kohustusi. Asutus vastutab oma dokumentide sisu, õigsuse, juurdepääsupiirangute, säilitustähtaegade ja andmesubjektide taotluste lahendamise eest. Samal ajal sõltub nende kohustuste tegelik täitmine DORIS-e keske tehnilise lahenduse võimalustest ning RTK kui süsteemi haldaja tegevusest. Seetõttu võib tekkida olukord, kus kasutaval asutusel on õiguslik vastutus, kuid puudub piisav tegelik kontroll tehniliste vahendite üle.	Selgitame. Süsteemi kaasvastutavate töötlejate ülesanded ja rollid on toodud andmekogu põhimääruses. Põhimääruse eelnõu § 3 lõike 1 punktide 1, 4 ja 5 kohaselt vastutab RTK infosüsteemi pidamise ja arendamise eest vastavalt õigusaktides sätestatud nõuetele, isikuandmete töötlemise nõuete täitmise eest ning infosüsteemi toimingute õiguspärasuse eest. See tähendab, et nii RTK tegevus infosüsteemi arendajana kui arendatud infosüsteem peab vastama õigusaktide, sh isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetele ning olema nendega kooskõlas. Muuhulgas peab infosüsteem võimaldama täita vastutavatel töötlejal oma seadusest tulenevaid kohustusi. Eelnõuga kehtestatav AvTS § 32² lõike 1 kohaselt on andmejälgija eesmärk anda füüsilisele isikule Eesti teabevärava vahendusel ülevaade tema isikuandmetega

		Samuti vajab täiendavat käsitlemist DORIS-e andmejälgijaga liidestamise mõju. Eelnõu kohaselt on andmejälgijaga liidestumine kohustuslik kõigile infosüsteemide andmevahetuskihiga liidestatud andmekogudele, kui ei kohaldu seaduses sätestatud erand. Andmejälgija peab võimaldama andmesubjektil tutvuda tema isikuandmetega seotud päringulogidega. DORIS-e puhul ei ole aga selge, kas tegemist on asutuse sisemist töökorraldust toetava dokumendihaldusvahendiga või avaliku sektori andmevahetusteenuseid osutava riikliku andmekoguga. Dokumendihaldussüsteemis tehakse lisaks X-tee kaudu andmete pärimisele ja väljastamisele ka tavapäraseid asutusesiseseid töötoiminguid: dokumendi avamine, otsing, kooskõlastamine, allkirjastamine, registreerimine, edastamine ja arhiveerimine. Kui kõik sellised toimingud käsitada andmejälgijasse edastatavate logisündmustena, võib andmejälgija muutuda andmesubjekti jaoks raskesti mõistetavaks ning tekitada kasutavatele asutustele ulatusliku selgitamiskoormuse. Kui logida üksnes osa toiminguid, tuleb õigusselguse huvides määrata, millised toimingud jäävad andmejälgija kohaldamisalasse ja millised üksnes sisemise auditeerimise logideks. Lisaks toome välja võimaliku vastuolu Vabariigi Valitsuse 25.05.2017 määrusega nr 88 „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“. Oluline on, et DORIS-e riikliku andmekogu staatus ei piiraks kasutava asutuse võimalust täita teabehalduse nõudeid. Teabehalduse vaatest peab asutus saama määrata oma ülesannetest lähtuvad liigitusskeemid, juurdepääsutingimused ja säilitustähtajad. Juhul, kui need sätestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega DORIS-e põhimääruses, siis ei saa asutus ise oma teabehalduse tingimusi määrata.	seotud andmevahetuse päringutest avalike ülesannete täitmiseks kasutatavates andmekogudes. Sama paragrahvi lõike 3⁵ kohaselt edastab andmejälgijasse edastab andmesubjektiga seotud päringu logikirjed andmekogu vastutav töötleja, kes andmeid päris. Vt sel teemal ka p 60 vastust. DORIS liidestatakse küll x-teega, kuid DORIS ei liidestata esialgsete plaanide kohaselt ühegi andmekoguga selliselt, et andmekogu saaks DORISest päringuid teha, seetõttu ei ole ka DORISega seonduvalt andmejälgijaga liidestamise mõju käsitletud. Nimetatud viide määrusele, millest tuleneb kohustus asutusel määrata oma andmete säilitustähtajad liigitusskeemis, on asjakohane. Liigitusskeemis peab asutus sätestama kõigi oma andmete säilitustähtajad, sh dokumendihaldussüsteemis töödeldavate andmete säilitustähtajad. Samas ei saa liigitusskeemis ning andmekogu põhimääruses toodud säilitustähtajad olla omavahel vastuolus. Seletuskirja on täiendatud ning selgitatud, et andmekogu põhimääruses sätestatakse andmete säilitustähtajad, viidates vajadusel liigitusskeemile ning täiendades seda.
120.	Sotsiaalministeerium	Kooskõlastatud märkustega	

121.		1. Andmete teabevärava roll ja rahvusvahelised kohustused Teeme ettepaneku täiendada eelnõu ja seletuskirja selliselt, et andmete teabevärava regulatsioon arvestaks ka Eesti rahvusvahelisi kohustusi, eelkõige Euroopa Liidu õigusest tulenevaid nõudeid. Andmete teabevärv peaks täitma tulevikus lisaks riigisisesele funktsioonile ka rolli Euroopa tasandile andmekirjelduste esitamisel. See hõlmab eeskätt Euroopa Terviseandmeruumi (EHDS) raamistikust tulenevaid kohustusi andmekataloogide osas – kohustus tekib 2029. aastal. Andmete teabevärava reguleerimisel ja arendamisel tuleb arvestada ka valdkondlike eripäradega, sh tervisevaldkonnas nõutavate andmekirjelduste detailid, kvaliteet ja standardid. Materjalidest tuleneb, et andmekirjelduste kvaliteet, standardiseeritus ja kättesaadavus on keskse tähtsusega nii andmete riskasutuse kui ka rahvusvahelise andmevahetuse jaoks. Seetõttu on vajalik see seos eelnõus selgesõnaliselt fikseerida.	Mitte arvestada. Piisavas määras täna kehtiva EL õigusega arvestatakse. EHDSi rakendamine tuleb SOM haldusalal endal konformselt üle vaadata ja rakendada koos teiste muudatustega üheskoos, et oleks EHDSiga seotud muudatustest võimalik aru saada,
122.		2. Andmejälgija 2.1. Eelnõust ei selgu andmejälgija kohustuslikkuse kohaldamisala. Kui eelnõu väljatöötamiskavatsuses (VTK) ja 15.05.2026 toimunud infotunnis käsitleti kohaldamisalana andmekogudest välja liikuvate andmete osas logide kuvamist andmejälgijas (andmekogude vaheline andmeliiklus), siis eelnõust ega seletuskirjast see ei selgu. Me ei toeta andmekogusisese andmeliikluse (sõltumata asjaolust, kas x-teed kasutatakse) kohustuslikku kuvamist andmejälgijas. Samuti ei selgu, kummale osapoolele kohustuslikkus rakendub, kui andmeid ei pärita, vaid andmed edastatakse. Näiteks ravikindlustuse tekkimise aluseks oleva teabe töötamise kohta esitab Tervisekassale Maksu- ja Tolliamet (MTA), raviasutused esitavad Tervisekassale esitatavad raviarveid. Selline andmeesitamine on praktikas laialt levinud. Eelnõus vajab täpsustamist olukord, kui automaatpäringuid on väga palju. Näiteks tervishoiukorralduse infosüsteemis MEDRE on ühes kuus üle miljoni automaatpäringu, seega ei ole mõistlik kõiki päringuid välja kuvada ja peab analüüsima, milliseid päringuid on mõistlik välja kuvada. Samuti	2.1. Selgitame, et AJ kuvab välja andmetöötluse logid. Mitte kõiki andmeid, mida vahetati. 2.2. AJ kohustuslikkuse poole osas palun vt punktis 2 toodud selgitusi. RIA tehniline lahendus võimaldab mõlemat pidi ja seda praktikas ka rakendatud TÄRi puhul. 2.3. AJ kohustuslikkus on otsustatud VV otsusega. Asutus kannab oma kulud oma eelarvest. Ülemineku tähtaega pikendati.

	on väga palju automaatpäringuid näiteks Tervisekassa andmekogus (ravikindlustuse kontroll). Märgime, et Tervisekassal on kaks suurt andmekogu, mille vastu 2 tehakse aastas sadu miljoneid päringuid. Esialgsel hinnangul tähendaks see ligikaudu üks miljard logirida aastas (umbes 100GB andmemahu), mille andmejälgijasse edastaksime. Selgitamist vajaks ka see, kuidas andmejälgija rakendub kõrgendatud kaitsevajadusega menetlustes, nagu lastekaitse, ohvriabi, perevägivalla juhtumid, eestkoste või piiratud teovõimega seotud menetlused. Eelkõige vajab täpsustamist logikirjes kuvatava andmetöötluse eesmärgi sisu, juurdepääsu piirangute kohaldamine ning erandite raamistik. On oluline, et kavandatud kohustuse juures (avaldata andmekirjeldusi) oleks läbi mõeldud ja selgemalt määratletud, millises detailsuses tuleb kirjeldada tundlikke või juurdepääsupiiranguga andmeid. Sotsiaalkindlustusameti tegevusvaldkondades võib juba andmekirjelduse tasandil tekkida risk, et kaitstud andmete olemasolu või nende puudumise pinnalt saab teha kaudseid järeldusi. Kui näiteks kriminaalmenetluse puhul peetakse loomulikuks, et kõiki logisid või toiminguid ei saa kohe isikule kuvada, siis vääraks arutelu, kas sarnast loogikat tuleb kasutada ka sotsiaalvaldkonna kõrgendatud kaitsevajadusega menetlustes. 2.2. Me ei toeta andmejälgija nn pööratud loogika laiapõhjalist rakendamist kõikides andmekogudes. • Kehtiva praktika kohaselt on asutustel andmejälgija rakendatud vastupidiselt, st andmejälgijasse edastab andmed see vastutav või volitatud töötleja, kelle andmekogust päriti. • Kavandatav lahendus, mille kohaselt päringut teostav andmekogu peab rakendama andmejälgija funktsionaalsust, toob kaasa olulise lisakulude kasvu. Selline lahendus ei ole põhjendatud kõigi valdkondade ja andmekogude puhul, suurendades varem prognoositud kulusid ka andmekogudele, mis esialgselt hinnangust välja jäid. • Samuti võib nõ topelt logide kuvamine olla arusaamatu	
--	---	--

		andmesubjektile ning koormata tema andmejälgijat üleliigsete päringulogidega. • Meile teadaolevalt ei toeta tänane riigi keskne lahendus RIA-s sellise pööratud loogika kasutamist, mistõttu võiks seda rakendada järk-järgult, et tehniline lahendus välja arendada ja toimivust hinnata. • Jääb selgusetuks, mille järgi ja kuidas peaks andmekogu vastutav töötaja päringupõhiselt eristama avaliku ja eraõigusliku juriidilise isiku päringuid. Palume Justiits- ja Digiministeeriumi selgitusi, kuidas sätete koostamisel kavandati see lahendada (sh tehniliselt). • Pööratud loogika vajadus võib olla põhjendatud õiguskaitseasutuste kontekstis, kuid ei ole põhjendatud ega üldistatav kogu avalikule sektorile. • X-tee päringu päises tuleks teha kohustuslikuks andmejälgijaga seotud infoväljad, mille kaudu saaks andmepäringu tegija esitada põhjenduse, miks andmeid päritakse, ja vajadusel muu andmejälgijaga seotud info. • Senise praktika jätkamisega kaob ka vajadus erinevateks reegliteks avalik-õiguslike ja eraõiguslike infotarbijate jaoks andmejälgija rakendamisel. 2.3. Kuni ei ole teada, millise rahastusega ja millal on võimalik arendustöid teostada, ei ole võimalik nõustuda ka andmejälgija kohustusliku rakendamise tähtajaga. Kui arendustöödeks võimaldatakse rahaline kate 2027. aastal, siis saab andmejälgija kohustusliku rakendamise realistlikuks tähtajaks pidada 1. juunit 2028. a. Kokkuvõttes teeme ettepaneku: • rakendada pööratud loogikat üksnes sellistes infosüsteemides, kus selleks on selge sisuline vajadus, nt õiguskaitseasutuste infosüsteemides; • teistes andmekogudes säilitada kehtiv loogika, kus andmejälgijasse edastab päringu logikirjed andmekogu vastutav või volitatud töötaja, kelle andmekogust päriti. • edasi lükata rakendamise tähtaega 1. juuniks 2028.	
--	--	---	--

123.		3. Riiklik postkast Toetame üldiselt riikliku postkasti kasutusele võtmist, kuid see eeldab meie valitsemisala asutustes arendustöid. Selleks, et riikliku postkasti saaks edukalt kasutusele võtta, oleks vaja suuremat selgust, kuidas asutused peaksid seda rakendama, seejuures milliste mahtudega on selle arendamisel arvestatud, millist teavet tuleb sinna hakata edastama ja kuidas nähakse selle koostoiimet juba olemasolevate lahendustega. Eelnõu tutvustaval 15.05.2026 infotunnis jäi kõlama, et asutustel tuleks riikliku postkasti edastada üksnes „oluline“ teave, kuid selgusetuks jäi, mida selle all mõeldakse. Kuivõrd riikliku postkasti andmekogu asutamise üheks eesmärgiks on dokumentide kättetoimetamine ja ning kättetoimetamise fakti tõendamine, siis vajaks suuremat selgust küsimus, kuidas neid protsesse kehtiva õiguse raames nähakse.	Arvestatud osaliselt. Riikliku postkasti lahendus ei ole kohustuslik. Sätteid ei täiendatud. Protsessid, mis olid KÄPOs toodi üle Postkasti.
124.		4. Ressursi- ja rahastusküsimus Eelnõust tulenevate kohustuste täitmine, eelkõige seoses andmejälgija rakendamise ning sellega seotud riikliku postkasti juurutamisega, eeldab täiendavaid ressursse. Selliste lahenduste juurutamine eeldab nii tehnilisi arendusi, liidestusi kui ka pikaajalist käitlust ja tuge. • Andmete teabevärava rakendamine keskse andmekirjelduste kataloogina nõuab ka andmeid esitavalt poolel andmete korrastamisega seoses ajutine lisatöö, sest andmete kirjeldustele kehtestatakse uued standardi- ja ajakohasusnõuded. • Andmejälgija funktsionaalsuse rakendamine (sh logide kogumine, säilitamine ja kasutajale esitamine) tähendab andmekogudele olulisi arendus- ja halduskulusid. Esialgne koostatud andmejälgija rakendamise teekaarti koostades lähtuti ressursihinnangu andmisel kehtivast loogikast ning loogika muutmisel tekib vajadus uueks hindamiseks. Kehtiva loogika alusel andmejälgija rakendamiseks vajaksime ca 440 000 eurot. Uue loogika rakendamine tõstab investeeringukulusid, sest sellisel juhul kasvab andmekogude arv Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas, millele tuleb andmejälgijat rakendada. Lisaks juhime tähelepanu, et pööratud loogika	Selgitame, et AJ kohustuslikkuse suuna on andnud VV oma otsusega. Asutused katavad oma sellekohased kulud oma eelarvest. AJ rakendamine eeldab andmeteenuse avamist, mis on digiriigis tavapärane tegevus. Andmeteenuse potentsiaalsed mõjud kirjas seletuskirjas.

	ülesehitamiseks kaasnevad investeeringukulud ka nendele andmekogudele, kus see kehtiva praktika järgi varasemalt juba on üles ehitatud (mahu hindamiseks on vaja läbi viia eelanalüüs). • Kuivõrd asutustes on paralleelselt käimas uute süsteemide arendamised, siis tähendaks täies ulatuses andmejälgija rakendamine eelnõus ettenähtud ajaraamis muuhulgas topeltarendusi. • Ainuüksi Tervisekassa andmekogu teenustele andmejälgija kohaldamine võib kaasa tuua olulise arendustega seotud lisakulu, millele lisandub andmejälgija andmete saatmisega seotud X-tee liikluse mahu kasv ja täiendav halduskoormus andmejälgijast tulenevate järelepärimiste vastamisel. • Ka riikliku postkasti lahenduse kasutuselevõtt tähendab arendus- ja halduskulusid. • Uuele riiklikule dokumendihaldussüsteemile DORIS üleminekuga seoses suureneb samuti vähemasti ajutiselt halduskoormus ja tekivad kulud (võimalik ka IT kulud). Eelnõu seletuskirjas esile toodud halduskoormuse vähenemine ja kulude kokkuhoid on küsitava väärtusega ning jääb arusaamatuks, milles seda kulude vähenemist nähakse. Meie hinnangul: • ei ole võimalik katta kõigi täiendavate kohustuste täitmist asutuste baaseelarvest; • vajalik on leida täiendavad rahastusallikad, sh keskne rahastus või eraldi programmipõhine toetus. Ilma lisarahastuseta ei ole võimalik meil ja meie valitsemisala asutustel eelnõuga ette nähtud kohustusi täita.	
125.	5. AKI ja Statistikaameti järelevalve rollide selgus Teeme ettepaneku täpsustada eelnõus järelevalve pädevuste jaotus Andmekaitse Inspeksiooni (AKI) ja Statistikaameti vahel. • Kehtivas praktikas on Statistikaametil olnud roll andmehalduse ja andmekirjelduste kvaliteediga seotud järelevalves, mis on seotud andmete standardiseerimise ja kasutatavusega.	Selgitame, et AKI järelevalvepädevus peaks jääma AvTS piiresse, ehk piirduma küsimusega, kas seaduse järgi nõutud ajakohased andmekirjeldused ja avaandmed on avalikustatud või mitte (nn jah /ei vaade).

	• Eelnõuga lisanduvad AKI-le ülesanded, mis puudutavad mh andmekirjelduste avaldamist ja nendega seotud nõuete täitmist. Sellest tulenevalt tekib risk: • järelevalve funktsioonide kattuvuseks või ebaselguseks, • asutuste jaoks vastuolulisteks ootusteks, • ning täiendava halduskoormuse tekkeks. Seetõttu teeme ettepaneku: • määratleda eelnõus või selle rakendusaktides selgelt AKI ja Statistikaameti järelevalve piirid ja vastutusvaldkonnad ning tagada, et järelevalvemudel on ühtne ja arusaadav, vältides dubleerimist; • arvestada rollide jaotuses ka varasemat Statistikaameti andmehalduse järelevalve praktikat. Selge vastutusjaotus on vajalik nii õigusselguse tagamiseks kui ka selleks, et järelevalve oleks tõhus ja proportsionaalne.	Statistikaametile ei ole sätestatud andmete teabevärava osas järelevalvepädevust. Järelevalvepädevus saaks Statistikaametil olla potentsiaalselt andmekirjelduste kvaliteedi (st ulatuse, mahu) ja andmete avalikustamise viiside otstarbekuse osas. Andmekorralduse üle laiemalt täna Statistikaamet praktikas järelevalvet ei tee.
126.	6.2. Muud ettepanekud ja tähelepanekud: • Ettepanek on eelnõu § 1 punktis 2 (AvTS § 43) asendada sõna „kirjeldused“ sõnaga „kirjeldus“. • Ettepanek on eelnõu § 1 punktis 9 (AvTS § 43⁵ lg 3) sätestada nii, et Maa- ja Ruumiametiga või Statistikaametiga tuleb andmekogu põhimäärus koostööstada, kui neile on põhimääruses ette nähtud kohustusi või kui esitatakse põhimäärus puudutab nende valitsemisala või ülesandeid. • Palume parandada eelnõu § 1 punkti 13 seletuskirja viited eelnõule (AvTS § 43¹²). • Palume parandada eelnõu §-s 4 olevad viited ruumiandmete seaduse § 75 lõigetele. • Seaduse §-7 esitatud jõustumissätel puuduvad lõigete numbrid.	Arvestatud osaliselt. Maa- ja Ruumiameti osas palus amet oma koostööstamisõigus maha võtta.

Avaliku teabe seaduse ja teiste seaduste muutmise
seaduse eelnõu seletuskirja juurde

Lisa 2

Eelnõu kooskõlastustabel nr 2

Avaliku teabe seaduse ning riikliku statistika seaduse muutmise seaduse (juriidilise isiku andmenõusolek) kooskõlastustabel

ID	Asutus	Kommentaar	Seisukoht
1.	Riigiprokuratuur	Prokuratuur toetab eelnõu eesmäärke ja kavandatud muudatusi. Ühtse ja selge õigusliku raamistiku loomine juriidiliste isikute andmete edastamiseks kolmandatele isikutele nende nõusoleku alusel ja nõusolekute haldamine keskses süsteemis on põhjendatud ning soodustab andmete edastamise ühtsust ja läbipaistvust.	Täname tagasiside eest!
2.	Transpordiamet	Transpordiametil täiendavaid sisulisi ettepanekuid eelnõu osas ei ole.	Täname tagasiside eest!
3.	Sotsiaalministeerium	Kooskõlastatud märkustega. 1. Andmenõusolekusüsteemi kasutamise kohustus Eelnõu § 1 punktiga 5 nähakse ette andmenõusolekusüsteemi kasutamise kohustus riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse andmekogudes, kui andmete väljastamine toimub nõusoleku alusel, sealhulgas nii andmesubjekti kui ka juriidilise isiku nõusolekul. Meie hinnangul ei ole eelnõu mõjuhinnang selles osas piisav. Eelnõu rakendamine tooks eelduslikult kaasa täiendavaid kulusid kõikidele nendele riigi ja kohaliku omavalitsuse andmekogude	1. Süsteemi kohustuslikkus ja rakendamine Arvestatud. Täpsustatud on, et andmenõusolekusüsteemi kasutamise kohustus tekib üksnes juhul, kui asutus otsustab nõusolekupõhise andmete edastamise teenuse avada. Eelnõu ei loo üldist kohustust

	pidajatele, kellel tuleb luua tehniline võimekus keskse andmenõusolekuteenusega liidestumiseks. Samuti eksisteerivad valdkondlikes eriseadustes 2 juba sätteid, mis reguleerivad nõusoleku alusel andmete jagamist. Seetõttu vajab kavandatud regulatsiooni koosmõju kehtiva õigusega täiendavat analüüsi. Esialgse hinnangu kohaselt ei ole eelnõus kavandatud rakendamine üldises korras ette nähtud ajaraamis realistlik. Rakendamine eeldab täiendavat sisulist ja tehnilist planeerimist, arendustööde planeerimist IT-majades ning piisava rahalise katte ette nägemist. Samuti on vaja selgust selles, millised tehnilised arendused on eelnõu rakendamiseks vajalikud, kellele need on kohustuslikud ning milline on nendega kaasnev hinnanguline kulu. Sotsiaalkindlustusamet on täiendavalt toonud välja, et ei ole valmis andmenõusolekuteenust alates 01.12.2026 oma infosüsteemides STAR ja SKAIS kasutusele võtma. Teenuse kasutuselevõtt eeldaks esmalt analüüsi, milliseid muudatusi on infosüsteemides vaja teha, ning seejärel vastavate arendusvajaduste planeerimist. Nimetatud tegevusteks puudub Sotsiaalkindlustusametil praegu ressursid. SKA IT-arendusplaanid on kuni 2027. aastani täis ning uusi töid ei ole võimalik sellesse ajakavasse lisada. Lisaks on SKA saanud RES-ist lisarahastuse SKAIS2 taakvara likvideerimiseks, pensioniteenuse uuele arhitektuurile üleviimiseks ning tõrgeteta väljamaksete tagamiseks. Vanasse süsteemi ei ole võimalik uusi arendusi enam juurde kavandada. Samuti on IT-plaanides juba õigusloome muudatustega seotud arendused, rahvastikuregistri, X-tee teenuste ja EMTA-ga seotud muudatused. Eeltoodust tulenevalt palume eelnõu rakendamise ajakava üle vaadata ning mitte muuta andmenõusolekusüsteemi kasutamist kohustuslikuks enne, kui on tehtud põhjalik rakendusanalüüs,	kõikidele andmekogudele teenusega liidestumiseks. 2. Kulud ja rahastamine Osaliselt arvestatud. Liidestumiskulu kajastab üksnes minimaalseid tehnilisi kulusid. Täiendavad kulud sõltuvad teenuse kasutusmahust ja konkreetsest andmekogust ning selguvad rakendamise etapis. Kuna hetkel ei ole teenust ükski asutus kasutusele võtnud ei oska täpseid kulusid lõpuni prognoosida. Kui füüsiliste isikute arenduskulud on teada. 3. Vastutuse jaotus ja andmesaaja nõuded Osaliselt arvestatud. Täpsustatud, et andmekogu vastutav töötaja vastutab andmete väljastamise eest ning andmesaaja vastutab andmete edasise töötlemise eest. Ettevõtjal peab olema isikuandmete töötlemiseks eraldiseisev õiguslik alus. 4. Võimalus teenust mitte rakendada Arvestatud. Täpsustatud, et asutus ei ole kohustatud looma uusi andmeteenuseid ega avama
--	--	---

	selgunud arendusvajadused, ajakava, maksumus ja rahastamisallikad. 2. Kulude katmine ja rahastamisvajadus Seletuskirjas on toodud hinnanguline liidestamiskulu suurusjärgus 10 000 eurot asutuse kohta. Palume täpsustada, kas nimetatud hinnang kehtib riigiasutuse, kohaliku omavalitsuse üksuse või üksiku andmekogu lõikes. Samuti palume selgitada, kas hinnang hõlmab üksnes esmast liidestamist või ka edasisi arendus-, hooldus- ja ülalhoidmiskulusid. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutustel ei ole võimalik eelnõu rakendamisega kaasnevaid arendus- ja ülalhoidmiskulusid katta olemasolevatest eelarvevahenditest. Seetõttu palume kavandada eelnõu rakendamiseks täiendav rahastamisallikas. 3. Andmesaaja infosüsteemile esitatavad nõuded ja vastutuse jaotus Eelnõust ja seletuskirjast ei selgu piisavalt, millised nõuded kehtivad andmesaaja infosüsteemile ning milline on vastutuse jaotus andmete edastaja, andmesaaja ja andmenõusolekuteenuse haldaja vahel. Palume täpsustada, millised infoturbe- ja läbipaistvusnõuded kehtivad andmete vastuvõtjale ehk eelnõu § 1 punktis 1 nimetatud kolmandale isikule. Muu hulgas vajab selgitamist, kas andmesaaja infosüsteemile nähakse ette kindel turvaklass või muud minimaalsed infoturbenõuded ning kuidas kontrollitakse, et andmesaaja on võimeline tagama saadud andmete eesmärgipärase ja turvalise töötlemise. Samuti on ebaselge, kas ja kuidas tuleb andmete edastajal hinnata andmesaaja võimekust tagada andmete õiguspärane, eesmärgipärane ja turvaline töötlemine. Lisaks vajab täpsustamist nõusoleku kontrolli protsess ning vastutuse jagunemine olukorras, kus andmete edastamine toimub keske andmenõusolekusüsteemi kaudu.	nõusolekupõhist andmeedastust, kuid kui tekib vajadus kasutada nõusolekupõhist teenust on kohustatud kasutama riigi poolt välja arendatud kesket lahendust 5. Täpsustame, et kavandatud regulatsioon puudutab eraõiguslikke juriidilisi isikuid. Eelnõu § 1 punktides 2 ja 5 kasutatud sõnastus „juriidiline isik“ viitab üldmõistele, kuid vastavas regulatsioonis, sh § 4310 lõike 1 punktis 3, on kohaldamisala kitsendatud eraõiguslikele juriidilistele isikutele 6. Esindaja nime ja isikukoodi töötlemine - Arvestatud. 7. Mõistekasutus ja kohaldamisala Selguse huvides eristatakse käesolevas seletuskirjas järgmisi mõisteid. Füüsilise isiku „nõusolek“ tähendab andmesubjekti nõusolekut isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses. Juriidilise isiku „nõusolek“ on käsitatav juriidilise isiku tahteavaldusena, mitte andmesubjekti nõusolekuna IKÜM
--	--	--

	4. Keeldumine liidestumisest või andmete edastamisest Eelnõus puudub selgus, kas ja millistel juhtudel saab andmeandja keelduda liidestumisest või andmete nõutud viisil edastamisest. See küsimus on oluline eelkõige olukorras, kus 3 andmete edastamist taotletakse, kuid andmeandjal puudub kohustusliku andmenõusolekusüsteemi kasutamise tehniline võimekus ning selle kasutusele võtmiseks vajalikud vahendid ja ressursid. Palume eelnõus või seletuskirjas selgitada, millised on andmeandja kohustused ja võimalused sellises olukorras ning kuidas välditakse olukorda, kus kohustus pannakse asutusele ilma vajaliku rahalise ja tehnilise toeta. 5. Kavandatud regulatsiooni kohaldamisala Eelnõu eesmärgina kirjeldatakse olukorda, kus eraõiguslik juriidiline isik soovib edastada temaga seotud andmeid riigi infosüsteemist kolmandale isikule. Samas kasutatakse eelnõu § 1 punktides 2 ja 5 sõnastust „juriidiline isik“, mis võib viidata laiemale kohaldamisalale. Palume täpsustada, kas kavandatud õiguslik raamistik on mõeldud kitsalt eraõigusliku juriidilise isiku kohta või laiemalt kõigi juriidiliste isikute kohta. Kohaldamisala peab normtekstis ja seletuskirjas olema üheselt arusaadav. 6. Esindaja nime ja isikukoodi töötlemine Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et eraõigusliku juriidilise isiku kohta töödeldakse esindaja nime ja isikukoodi. Eelnõu normtekstist vastav regulatsioon siiski ei tulene. Palume viia eelnõu ja seletuskiri omavahel kooskõlla, täiendades vastavalt kas eelnõu normteksti või seletuskirja. Kui esindaja nime ja isikukoodi töötlemine on kavandatud, peaks selle õiguslik alus, eesmärk ja ulatus olema normtekstist selgelt nähtav. 7. Mõistekasutus eelnõus ja seletuskirjas	tähenduses. Seletuskirjas on seda ka selgitatud. 8. Avaliku sektori sisene andmevahetus Mitte arvestada. Avaliku sektori andmevahetuse aluseid eelnõu ei muuda. 9. Selgitame. Juriidilise isiku nõusolekuteenus toimib tehniliselt samamoodi nagu füüsilise isiku . Andmevahetus toimub mööda X-teed. Andmevahetuse avamiseks on vajalik nagu tavaliselt andmeteenuse avamine. Mõjud ja kulud on seletuskirjas välja toodud. Tehnilised nõuded andmekogu põhimääruses (eraldi kooskõlastusel).
--	---	---

	Kuna eelnõuga täiendatakse regulatsiooni juriidilise isiku nõusolekuteenuse sätetega, on vajalik tervikuna üle vaadata ka sätted, mis käsitlevad füüsilise isiku ehk andmesubjekti nõusolekuteenust. Käesoleval kujul ei ole alati üheselt selge, millisele isikuliigile konkreetne säte viitab. Selguse tagamiseks palume täpsustada olemasolevaid sätteid, sealhulgas näiteks AvTS § 43¹⁰ lõike 1 punkti 1 ja lõike 2 punkti 1, viidates vajaduse korral sõnaselgelt füüsilisele isikule või juriidilisele isikule. Samuti esineb seletuskirjas läbivalt ebatäpsusi mõistete „isik“, „füüsiline isik“, „juriidiline isik“ ja „eraõiguslik juriidiline isik“ kasutamisel, mis raskendab eelnõu eesmärgi ja mõjude mõistmist. Palume ühtlustada mõistekasutus kogu eelnõus ja seletuskirjas. 8. Andmete jagamine avaliku sektori asutuste vahel füüsilise isiku nõusolekul Seletuskirjast nähtub kavatsus laiendada füüsilise isiku nõusolekul põhinevat andmete jagamise teenust ka avaliku sektori asutuste vaheliseks andmevahetuseks. Kehtiva AvTS § 43¹⁰ lõike 1 kohaselt on teenus praegu piiritletud olukordadega, kus andmeid väljastatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse andmekogudest eraõiguslikule juriidilisele isikule füüsilise isiku nõusoleku alusel. Kuivõrd eelnõu normtekstist vastav laiendus üheselt ei selgu, palume täiendada eelnõu selliselt, et andmenõusolekute ja volituste haldamise andmekogu pidamise eesmärk hõlmaks vajaduse korral ka andmete jagamist avaliku sektori asutuste vahel. Leiame, et regulatsioon ei peaks välistama keskse lahenduse kasutamist riigiasutuste vahelises andmevahetuses, kui see on asjakohane. Toetame vastava võimaluse loomist, kuid ei pea põhjendatuks selle kohustuslikuks muutmist. 9. Seletuskirja täpsustamise vajadus Palume täpsustada seletuskirja lk-s 5 toodud väidet, mille kohaselt andmekogu andmestikke ei tohi omavahel kokku panna. Praegusel	
--	--	--

		kujul jääb ebaselgeks, milliste andmekogude ja milliste andmestike kohta nimetatud piirang kehtib. Samuti vajab täpsustamist seletuskirjas esitatud seisukoht, et muudatusega tagatakse andmete edastamine „ühtses, kontrollitavas ja läbipaistvas keskkonnas“. Palume selgitada, kuhu andmed väljastatakse, kas andmevahetuseks kasutatakse X-tee lahendust või muid kanaleid, näiteks krüpteeritud edastust, ning millised infoturbe- ja läbipaistvusnõuded kehtivad andmete vastuvõtjale. Lisaks ei selgu seletuskirjast üheselt, millised konkreetsed tehnilised arendused on eelnõu rakendamiseks vajalikud, kellele need on kohustuslikud, milline on nende arenduste ajakava ning milline on nendega kaasnev hinnanguline kulu. Palume vastavad aspektid seletuskirjas täpsustada. Kokkuvõte Sotsiaalministeerium toetab põhimõtteliselt keskse andmenõusolekuteenuse arendamist kui läbipaistvat ja kontrollitavat lahendust. Samas ei saa me toetada andmenõusolekusüsteemi kohustuslikku rakendamist kavandatud ajaraamis, kuna eelnõu mõjud, rakendatavus, kulud, vastutuse jaotus ning koosmõju kehtiva õigusega ei ole piisavalt selged. Palume enne eelnõuga edasi liikumist läbi viia täiendav õiguslik, tehniline ja finantsanalüüs, täpsustada eelnõu ja seletuskirja eespool nimetatud küsimustes ning kavandada eelnõu rakendamiseks vajalik rahaline kate.	
4.	Andmekaitse Inspeksioon	Juhime tähelepanu, et isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) tähenduses ei saa juriidiline isik anda nõusolekut isikuandmete töötlemiseks. Eelnõu kontekstis on pigem tegemist juriidilise isiku korralduse või volitusega temaga seotud andmete edastamiseks, mis ei asenda ega loo õiguslikku alust nende füüsiliste isikute andmete töötlemiseks, kelle andmed võivad väljastatava andmekomplekti hulka kuuluda. Seetõttu võib mõiste „nõusolek“ kasutamine olla	Arvestatud. Seletuskirja täiendati rõhutamaks, et juriidilise isiku nõusolek ei ole isikuandmete töötlemise õiguslik alus ning ettevõtjal säilib vastutus IKÜMist tulenevate kohustuste

	eksitav ning tekitada praktikas vale arusaama, nagu oleks juriidilise isiku nõusolek piisav alus ka isikuandmete edastamiseks. Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et kui edastatav andmekomplekt sisaldab füüsiliste isikute isikuandmeid, peab ettevõtjal olema nende edastamiseks iseseisev õiguslik alus. Samuti on seletuskirjas selgitatud, et Statistikaamet peab veenduma, et väljastab õigele isikule õiged andmed, kuid ei vastuta selle eest, kui kolmas isik töötleb saadud andmeid muudel eesmärkidel kui need, milleks andmed talle edastati. AKI peab vajalikuks juhtida tähelepanu, et lisaks õigusliku aluse olemasolule peab ettevõtja tagama ka isikuandmete töötlemise läbipaistvuse. See tähendab muu hulgas kohustust teavitada andmesubjekte sellest, et nende andmeid võidakse ettevõtja algatusel andmeväljastusteenuse kaudu töödelda ja kolmandale isikule edastada. Kuigi teavitamiskohustus tuleneb otse IKÜM-ist, oleks AKI hinnangul asjakohane seda ka seletuskirjas selgelt rõhutada. See on oluline eelkõige põhjusel, et andmesubjektil ei pruugi olla tegelikku ülevaadet ega kontrolli selle üle, milliseid tema kohta käivaid andmeid ettevõtja Statistikaametilt või teiste riigi andmekogude kaudu vahendatult kasutada laseb. Kui andmete edastamise algatab ettevõtja ning andmesubjekt ise selles protsessis ei osale, peab ettevõtja erilist tähelepanu pöörama sellele, et füüsilisele isikule oleks arusaadav, milliseid tema andmeid, mis eesmärgil, kellele ja millisel õiguslikul alusel edastatakse. Seetõttu soovib AKI täiendada seletuskirja selgitusega, et ettevõtja vastutus ei piirdu üksnes isikuandmete töötlemise õigusliku aluse olemasoluga, vaid hõlmab ka andmesubjektide	täitmise eest, sh läbipaistvus ja teavitamine. Täpsustati minimaalsuse põhimõtte käsitlust. Viidatud AvTS § 43¹⁰ lg 1 selgitused lisati. Statistikaameti puudutav osa jäetakse käesolevast eelnõust välja.
--	--	--

		nõuetekohast teavitamist ja muude IKÜM-ist tulenevate kohustuste täitmist. Seletuskirja täpsustamine aitab vältida ekslikku arusaama, et andmeväljastusteenuse kasutamisel on ettevõtja kohustused täidetud üksnes õigusliku aluse olemasolu kinnitamisega. Täiendavalt vajab selgitamist väljastatavate andmete ulatus. Seletuskirjas on märgitud, et töödeldavate isikuandmete maht jääb minimaalseks, kuid samal ajal viidatakse kasutusjuhtudele, mis võivad puudutada töötajate arvu, struktuuri, palgaandmeid või muid ettevõtte tegevusega seotud andmeid. Sellised andmed võivad olla seotud konkreetsete füüsiliste isikutega ning sõltuvalt andmestikust olla ka tundlikud. Seetõttu ei ole AKI hinnangul piisav üldine viide sellele, et andmekaitse põhimõtteid järgitakse. Eelnõus või vähemalt seletuskirjas tuleks selgemalt kirjeldada, kuidas tagatakse minimaalsus kolmandale isikule isikuandmete edastamisel. Ühtlasi märgime, et eelnõu seletuskirja sisulises osas puudub eraldi seletus AvTS § 43¹⁰ lg 1 kohta.	
5.	Statistikaamet	1. Kõigepealt peame vajalikuks juhtida tähelepanu eelnõu ettevalmistamise ja kaasamise praktikatele. Statistikaamet on varasemates aruteludes ja kirjavahetuses esitanud oma seisukohad, sealhulgas toonud esile küsimusi seoses andmeväljastusteenuse lisamisega riikliku statistika seadusesse. Viimane sisuline suhtlus sellel teemal toimus märtsi alguses. Pärast seda ei ole Statistikaamet saanud täiendavat tagasisidet ega selgitusi, kuid eelnõu on esitatud kooskõlastamiseks sisuliselt samal kujul. Selline lähenemine ei toeta piisavalt sisulist arutelu, arvestades eelnõu võimalikku mõju Statistikaameti ülesannetele ja töökorraldusele.	Statistikaameti andmeväljastusteenust puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. 1. Selgitame. Statistikaamet on kaasas olnud algusest peale nii eelnõu koostamisel kui analüüsi tegemisel. Mõjusid võimalik olnud hinnata kuid. Kirjalikult võimalik olnud samuti tagasisidet anda.

	2. Samuti juhime tähelepanu eelnõu kooskõlastamiseks ette nähtud tähtajale. Arvestades eelnõu võimalikku mõju Statistikaameti tegevusele, sh õiguslikke, tehnilisi ja ressursiga seotud aspekte, võib esitatud tähtaega pidada väga lühikeseks. See raskendab põhjaliku ja mitmekülgse mõjuanalüüsi tegemist ning põhjaliku tagasiside kujundamist. 3. Statistikaameti seisukoht ei ole võrreldes varasemate aruteludega muutunud. Me ei vaidlusta keskse andmenõusoleku ja volituste haldamise lahenduse üldist eesmärki ega välista selle kasutamist tulevikus, kui vastav õiguslik raamistik, tehniline lahendus, vastutuse jaotus ning kulud on piisava selgusega määratletud ja läbi analüüsitud. Samas ei näe me praeguses etapis piisavalt alust siduda Statistikaametit konkreetse teenuse osutamise regulatsiooniga. 4. Kehtivas riikliku statistika seaduses on nõusoleku alusel andmete levitamine juba reguleeritud. Eelnõu lisab sellele täiendava teenusekihi ning kavandab Statistikaametile täiendava rolli andmete ettevalmistaja ja väljastajana väljaspool statistika tegemise põhieesmärki. Sellega kaasnevad mitmed sisulised, tehnilised ja andmekaitsest tulenevad küsimused, mille käsitus eelnõus ja seletuskirjas vajab täpsustamist. 5. Eelnõu ja seletuskiri lähtuvad eeldusest, et kehtiv õigusraamistik ei anna Statistikaametile piisavat alust andmete edastamiseks nõusoleku alusel. Statistikaameti hinnangul ei ole see järeldus piisavalt põhjendatud. Kehtivas regulatsioonis on sätestatud võimalus levitada tuvastatavaid andmeid isiku nõusolekul, kuid seletuskirjas ei ole üheselt selgitatud, millised konkreetset olukorrad jäävad kehtiva õiguse kohaselt katmata ning miks	2. Vt eelmise punkti selgitust. 3.-5., 8. ja 9. Arvestatud. Statistikameti soovil ning 26.06 arutelu tulemusel (osales ka RaM) Statistikameti puudutavad sätted eelnõus välja jäetud. Statistikaamet ja RaM saavad teha vajalikud muudatused peale analüüsi ise. 6. Seletuskirja on täiendatud probleemi selgemaks kirjeldamiseks ning kasutusjuhtumite täpsustamiseks. Täpsustame, et eelnõu eesmärk ei ole lahendada ainuüksikuid konkreetseid regulatiivseid juhtumeid (nt kestlikkusaruandlus või palgalõhe aruandlus), vaid luua üldine ja korduvkasutatav raamistik olukordadeks, kus ettevõtja soovib edastada temaga seotud andmeid riigi infosüsteemist andmesaajale juriidilise isiku nõusoleku alusel. Kehtivas olukorras toimub selline andmete edastamine hajusate lahenduste, käsitsi kokkulepete ja erilahenduste kaudu, mis ei võimalda nõusolekute kesksel haldamist ega vähenda halduskoormust süsteemselt. Kavandatav lahendus ei välista lihtsamaid või valdkonnapõhiseid
--	--	---

	olemasolevaid tõlgendusvõimalusi ei peeta piisavaks. Samuti ei ole selgelt kirjeldatud, milles seisneb kavandatava uue regulatsiooni sisuline lisandväärtus kehtiva õiguse suhtes, samuti kuidas see praktikas õiguselgust suurendab. 6. Eelkõige ei ole piisava selgusega kirjeldatud, millist konkreetset probleemi eelnõuga soovitakse lahendada. Seletuskirjas toodud näited ja kasutuslood ei võimalda üheselt järeldada, et pakutav lahendus oleks vajalik või parim viis vastava eesmärgi saavutamiseks. Näiteks kestlikkusaruandlusega seondult oli sihtrühmade tagasiside kriitiline ning viitas vajadusele lihtsamate lahenduste järele. Palgalõhe aruandluse näide ei ole otseselt seostatav kavandatava nõusolekuteenusega. Ka varasemates aruteludes ei ole esile toodud selgelt piiritletud juhtumeid, kus kavandatav lahendus oleks ainulahendus või selgelt eelistatav. 7. Seletuskirjas esitatud väide ühtsete ja selgete reeglite kehtestamisest ei ole täiel määral selge. Eelnõu keskendub eeskätt Statistikaametile ega loo võrreldavat raamistikku teiste andmevaldajate jaoks. Samuti jäävad mitmed olulised aspektid – nõusolekuteenuse protsess, täpsemad andmete väljastamise tingimused, osapoolte vastutus jm – üldsõnaliseks ja vajavad täiendavat täpsustamist. 8. Seletuskiri tugineb osaliselt argumendile, et programmivälise statistikatöö raamistik ei ole piisav, kuna selle raames võib andmeid kasutada üksnes statistilisel või teaduslikul eesmärgil. Samas on statistiliste andmete kasutamise piirangud seotud statistika usaldusväärsuse ja konfidentsiaalsuse tagamisega. Kavandatav lahendus võib neid põhimõtteid mõjutada, kuid selle mõju ulatust ei ole seletuskirjas piisava põhjalikkusega hinnatud.	lahendusi, kuid loob ühtse tehnilise ja õigusliku raamistiku, mida saab kasutada erinevates kasutusjuhtudes. Seletuskirjas toodud näited on illustratiivsed ning ei tähenda, et kavandatav lahendus oleks nende puhul ainuvõimalik rakendus, vaid näitavad tüüpilisi olukordi, kus selline lahendus võib olla eelistatav. 7. Mitte arvestada. Sätteid ei ole vaid Statistikaameti kesksed. Muud riigi andmekogud on ka reguleeritud. Andmekogu vastutava töötleja ülesanded, liidestumise kord, andmekogu pidamise, haldamise ja kasutamisega seotud korralduslikud küsimused on VV määruses. See juba täna nii (AvTS § 43¹⁰lg 6). 10. Arvestatud osaliselt. Selgus on loodud andmesubjekti nõusoleku ja eraõigusliku juriidilise isiku nõusoleku vahele. Statistikaameti soovil nendega seotud sätteid eelnõust välja jäetud.
--	---	---

	9. Täiendavalt vajab tähelepanu eelnõus kasutatav mõiste „andmeväljastusteenus“. Statistikas kehtib statistilise konfidentsiaalsuse põhimõte, mille kohaselt kasutatakse andmeid eelkõige statistilistel eesmärkidel ning muudel juhtudel üksnes piiratud erandite alusel. Euroopa Liidu statistika raamistik, sealhulgas määrus (EÜ) nr 223/2009 ja Euroopa statistika praktikakodeks, rõhutavad neid põhimõtteid. Mõiste „andmeväljastusteenus“ võib jätta ebaselge mulje andmete kasutamise tavapärasusest, kuigi praktikas on tegemist erandliku tegevusega. Samuti ei ole selle mõiste sisuline tähendus ja ulatus eelnõus piisavalt täpselt määratletud, mis võib kahjustada usaldust statistikasüsteemi vastu. 10. Seletuskirjas käsitletud juriidilise isiku nõusoleku ja IKÜM-i nõusoleku eristamine vajab täiendavat selgust Statistikaameti rolli vaates. Praegu ei ole üheselt arusaadav, millises ulatuses peaks Statistikaamet hindama isikuandmete töötlemise õiguslikku alust ning milline on praktiline vastutuse jaotus osapoolte vahel. 11. Seletuskirjas viidatakse haldusmenetluse seaduse põhimõtetele, kuid nende seos kavandatava lahendusega ei ole üheselt selge. Haldusmenetluse eesmärk on muu hulgas tagada tõhus ja efektiivne andmekasutus, kuid ei pruugi eeldada täiendava nõusolekupõhise mehhanismi kasutamist. 12. Samuti tuleb arvestada, et Euroopa Liidu andmehalduse määrus, mis reguleerib samuti andmete kättesaadavust, on kohaldatav alates 24. septembrist 2023. Määrusest tulenevate lahenduste ja mehhanismide rakendamine Eestis on pooleli. Sellises olukorras on vajalik hinnata olemasoleva regulatsiooni rakendamist enne uue paralleelse mehhanismi loomist.	11. Mitte arvestada. HMSi põhimõtte kohaldumine piisavalt selgitatud. 12. Mitte arvestada. Sätted ei ole DGA regulatsiooniga vastuolus. DGA eesmärk on samuti andmete taaskasutamist toetada, mida teeb ka eraõigusliku juriidilise isiku nõusolek. 13. Mitte arvestada. Statistikaameti muudatused jäetakse eelnõust välja, seega Statistikaametil ei saa tekkida kulusid sätete rakendamisel 14. Arvestatud osaliselt. Statistikaameti soovil nende sätted välja jäetud. Nõusolekusüsteemi vaatest on andmekoosseisud, säilitustähtajad jms selgelt väljatoodud. Samuti on olemas volitusnorm juba kehtivas seaduses andmekogu põhimääruseks, mis täpsustab regulatsiooni. 15. Selgitame, sellist muudatust ei ole eelnõuga ette nähtud. 16. Arvestatud Statistikaameti osas. Need sätted eelnõus välja jäetud.
--	---	---

		13. Eelnõuga kaasnevad ka võimalikud ressursimõjud. Seletuskiri käsitleb kulusid peamiselt liidestumise aspektist, kuid teenuse arendamise ja haldamisega seotud kulude ulatus võib olla laiem. Samuti vajab täpsustamist rahastamise korraldus ning teenuse võimalik tasulisuus. 14. Lisaks jäävad eelnõus ja seletuskirjas ebaselgeks mitmed praktilised küsimused, sealhulgas andmete kasutamise ulatus, täiendavalt töödeldavate andmete mõiste ning andmete säilitamise tingimused. Samuti ei ole üheselt selge, kas eelnõuga kavandatud andmeväljastusteenuse osutamine on Statistikaametile üksnes võimalus või kujuneb sellest praktikas kohustus, ning millises ulatuses peaks Statistikaamet sellist teenust pakkuma. 15. Seletuskirjas selgitati, et laiendatakse isikute ringi, kellele füüsiline isik saab nõusoleku alusel andmeid edastada, kuid me ei leidnud eelnõust sellist muudatust. 16. Kokkuvõttes leiab Statistikaamet, et eelnõus kavandatud lahenduse vajadus, ulatus ja praktiline toimimine vajavad täiendavat analüüsi ja selgitamist. Sellises olukorras ei näe me piisavat alust siduda Statistikaametit kavandatava teenuse osutamise kohustusega. Lähtudes eeltoodust teeb Statistikaamet ettepaneku jätta riikliku statistika seaduse muudatused eelnõust välja.	Muus osas andmekogu toimimine analüüsitud ja lahendatav mure selge.
6.	Siseministeerium	Kooskõlastatud märkustega. Kindlasti tuleb silmas pidada, et järelevalveks ei saa koguda andmeid nõusoleku alusel, mida võib alati ära võtta. Milline protsess käivitub juhul, kui näiteks palgaandmed on Statistikaametis nõusoleku alusel esitatud teistele osapooltele ning ettevõtte hiljem nõusoleku tühistab? Kas	Selgitame. Eelnõuga täiendatakse juba täna olemasolevat andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogu regulatsiooni.

	see tähendab ka andmete kustutamist asutuses, mis on need andmed juba vastu võtnud? Ettevõtjatele võib seadusemuudatus tekitada ka põhjendamatu ootusi halduskoormuse vähenemise osas. Selleks, et ühe andmekogu andmeid oleks võimalik kasutada teises andmekogus, peavad need olema ühtemoodi mõistetavad. Statistikaamet ja Maksu- ja Tolliamet koguvad mõlemad andmeid palkade kohta, kuid kasutavad erinevat arvutusmetoodikat. See tähendab, et palgaandmeid tuleb ka tulevikus esitada mõlemale asutusele eraldi. Seletuskirjas on välja toodud. „Eelnõuga ei välistata võimalust, et andmete väljastamise teenust pakuvad teised asutused, kasutades ettevõtjate nõusoleku saamiseks andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogu. Asutused, kes soovivad samuti andmete väljastamise teenust pakkuda, peavad üle vaatama neile antud ülesanded ja pädevused, kas need võimaldavad seda juba praegu teha või tuleb teha muudatusi.“ Eelnõus on aga kirjas „Avaliku teabe seaduses tehakse järgmised muudatused: 1) paragrahvi 43¹⁰ lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses: „3) võimaldada eraõiguslikul juriidilisel isikul anda nõusolek Statistikaametis või riigi infosüsteemi kuuluvas andmekogus olevate temaga seotud andmete edastamiseks kolmandale isikule, võtta tagasi antud nõusolekuid, anda ülevaade antud nõusolekute ning tagada toimunud andmevahetuse õiguspärasuse tõendatavus.“ Teeme ettepaneku eelnõu sõnastust täpsustada, et vältida vääriti mõistmist. Ei saa nõustuda sellega, et kõikidest riigi infosüsteemidest saab tulevikus hakata andmeid väljastama vastavalt isiku soovile kolmandatele osapooltele. SiM-i valitsemisala asutuste andmekogude puhul ei saa kõiki andmeid väljastada ka andmesubjekti nõusolekul. Liidestumine nõusolekuteenusega ning andmete väljastamine nõusolekuteenuse alusel peab jääma andmekogude valdajate otsustada. Statistikaametile nähakse eelnõus ette andmeväljastusteenuse pakumiseks õigus töödelda riigi infosüsteemi kuuluvate teiste andmekogude andmeid, kui need andmed on riikliku statistika seaduse	Eelnõuga ei näha ette järelevalve tegemist nõusoleku alusel. Nõusoleku alusel tehtud toimingud jäävad kehtima, kuivõrd toimingute tegemise ajal oli nõusolek kehtiv. Kui ettevõtja tulevikus enam teenust ei soovi, siis saab ta nõusoleku tagasi võtta. Regulaatsioon puudutab kesket nõusolekute haldamise süsteemi. Pooled sõlmivad ja lepivad omavahelise andmevahetuse eraldi kokku, sh jagatavate andmete koosseisu. Kedagi ei sunnita andmevahenduslepinguid sõlmima, kuid kui nõusoleku alusel andmevahendust peetakse võimalikuks, siis ei luba säte süsteemi dubleerida ja näeb ette nõusoleku faktide haldamise keskses andmekogus. AVTS § 43¹⁰ lõige 1 p 3 on selge ning eristatav andmesubjekti nõusolekust (sama lõike punkt 1, mis on juba kehtiv säte). Arvestatud on kommentaari kolmandate osapoolte vaatest ning vastav muudatus sisse viidud. Statistikaameti ja andmete väljastamise teenust puudutav osa on
--	--	---

	alusel Statistikaametil olemas ning teenuse osutamiseks vajalikud. Teenuse osutamisel on Statistikaametil õigus kontrollida teenuse osutamiseks vajalikke andmeid teistest riigi andmekogudest. Näiteks kui ettevõtja tellib Statistikaametilt andmeväljastusteenusena ülevaate oma töötajate arvu ja struktuuri kohta, võib Statistikaamet teenuse korrektseks osutamiseks kontrollida teises riigi andmekogus, näiteks töötamise registris (TÖR), kas ettevõtja esitatud töötajate arv vastab seal registreeritud andmetele. Selline päring on lubatud üksnes juhul, kui vastavad TÖR-i andmed on Statistikaametil riikliku statistika seaduse alusel niigi olemas ning neid on vaja teenuse osutamiseks. Siseministeeriumi hinnangul on tegemist problemaatilise sättega ning kindlasti ei saa Statistikaametile jääda õigust nõuda sisse kõikide teiste andmekogude andmeid, isegi juhul, kui ettevõtte on sarnased andmed juba Statistikaametile esitanud. Sellisel juhul oleks Statistikaamet justkui keskne „superandmebaas“, millel on õigus saada ligi kõikide teiste riiklike registrite ja andmebaaside andmetele. Paljude andmekogude ja registrite andmete väljastamise piiramiseks on olemas õiguslik alus ning riikliku statistika seaduse muudatuste tegemine ei saa sellega vastuollu minna. Teiseks on ka siin probleemiks andmete tähendus. Erinevates riiklikes andmekogudes on palju sarnaseid, aga väga vähe täpselt samatähenduslikke andmeid. Kolmandaks tuleks täpsustada, kas ettevõtte, kes soovib Statistikaametilt andmeväljastamise teenuse kaudu oma andmeid pärida või edastada teistele osapooltele, peab olema valimis. Statistikaamet kogub ettevõtete kohta andmeid valimi alusel ning erinevatel aastatel on valimis erinevad ettevõtted. Kas Statistikaamet tohib andmete korrektsuse tagamiseks pärida andmeid ainult nende ettevõtete kohta ja ainult sel ajaperioodil, mil need ettevõtted on valimis, või jääb selle muudatusega Statistikaametile õigus küsida kõikide ettevõtete kõiki andmeid, mis on mõnes Statistikaameti küsimustikus kajastatud? Ehk siis, kas ettevõtte, mis ei ole kunagi olnud üheski Statistikaameti valimis, saab õiguse küsida Statistikaameti kaudu endaga seotud andmeid teistest andmekogudest? Seletuskirjas märgitakse, et	Statistikaameti ja Rahandusministeeriumi palvel käesolevast eelnõust välja jäetud. Juhime tähelepanu, et teie tagasisides on segamini läinu juriidilise isiku nõusolek ja andmesubjekti nõusolek. Tegemist ei ole samade nõusolekutega. Ettevõtte andmetele ega nõusolekule GDPR ei kohaldu, kuivõrd tegemist ei ole isikuandmetega. Kõikidele sätetele on seletuskirjas lisatud selgitused. Andmekogu tehniline regulatsioon, sh andmete töötlemine ja logimine, on põhimääruse tasandi küsimus. See nähtub juba ka täna olemasolevast volitusnormi sisust.
--	---	--

	hetkel ei ole võimalik täpselt prognoosida, kui paljusid asutusi eelnõu rakendamine puudutab. Eelduslikult mõjutab muudatus eelkõige asutusi, kes peavad riiklikke andmekogusid või on sagedasemad andmete väljastajad juriidilistele isikutele. Asutustel peab kindlasti olema õigus teenuse kasutamises ka loobuda. Seletuskirjas märgitakse, et „Ettevõtja ehk isikuandmete vastutav töötaja peab tagama õigusliku aluse olemasolu ning Statistikaamet on siin isikuandmete volitatud töötaja.“ Juhime tähelepanu, et olukorras, kus Statistikaamet on andmete vastutav töötaja, ei muutu ta ka selles olukorras volitatud töötajaks. Vastutava ja volitatud töötaja suhe on andmeid edastada paluva ja andmeid saava ettevõtja vahel. Statistikaamet kui andmete vastutav töötaja selleks ka jääb ning peab andmete väljastamiseks omama ka enda poolelt õiguslikku alust. Millisele õiguslikule konstruktsioonile tugineb eelnõus kasutatud loogika, et ettevõtte saab anda Statistikaametile nõusoleku andmesubjekti andmete töötlemiseks? Isikuandmete töötlemiseks ka andmete väljastamisel peab Statistikaametil olema õiguslik alus. Selleks ei saa olla ettevõtja nõusolek, sest ettevõtte ei ole GDPRi tähenduses andmesubjekt. Pigem tuleks luua seadusesse selge õiguslik alus kooskõlas GDPRiga isikuandmete edastamiseks ühe ettevõtja taotluse alusel teisele ettevõtjale. Eelnõu paragrahv 2 punkti 4 osas rõhutame, et seadus peab selgelt ütleva, mida andmetega pärast säilitustähtaja lõppu tehakse, nt et andmed tuleb kustutada. Samuti tuleks reguleerida võimalike varukoopiate ja logide säilitamine, mis samuti võivad sisaldada isikuandmeid. Seletuskirjas viidatakse eelnõu paragrahv 3 punktile 4. Kuna eelnõus puudub viidatud paragrahv, siis ilmselt on silmas peetud paragrahvi 2 punkti 4? Andmeväljastusteenuse, kus andmed liiguvad ühe isiku soovi alusel kolmandale isikule, loomise ja ülalpidamise kulud peaks kinni maksma ettevõtja, kes teenust kasutab. Eelnõus ei ole välja toodud, et loodav teenus oleks isemajandav. Eelnõu § 1 punkti 5 muutmise vormel on ekslik, sest 1. detsembril 2026. jõustub juba AvTS-i § 43 ülamärkega 10 lõige 3 ülamärkega 1. Seega ei saa olla siin muutmisvormel „täiendatakse“, vaid „muudetakse“. Lisaks palume seletuskirjas avada	
--	--	--

		selle sätte sisu, sarnaselt nagu eelmisel korral oli sama sätte lisamisel AvTS-i muutmise eelnõus selgitused kirjas: Andmenõusolekusüsteemi kohustus kohaldub ainult siis, kui andmetöötluse õiguslikuks aluseks on andmesubjekti nõusolek. Süsteemi kasutamine ei muutu kohustuslikuks ettevõtjatele ega andmesubjektidele. Andmenõusolekuteenuse kasutamine on andmesubjektile ja ettevõtjale vabatahtlik. Andmesubjekt ise otsustab, kas soovib andmenõusolekusüsteemi kui kanalit kasutada või mitte. Üldjuhul ei ole avalikus sektoris isikuandmete töötlemise aluseks andmesubjekti nõusolek. Pigem on selleks IKÜM artikli 6 lõike 1 punkt e, kus käsitletakse olukorda, kus isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks. Siiski on nõusoleku kasutamine lubatud nn mugavusteenusena. Mugavusteenuse kontseptsioon on oluline eelkõige andmekaitseõiguse perspektiivist. Palume seletuskirja täiendada selgituste ja näidetega seoses andmeväljastusteenusega. Seletuskirja leheküljel 6 on öeldud, et arvestades Statistikaameti käsutuses olevate andmete iseloomu, on võimalik kasutada olemasolevaid andmeid laiemalt ning nende abil ettevõtjate halduskoormust vähendada. Mida see praktikas tegelikult tähendab? Kas see tähendab seda, et Statistikaamet hakkaks andmekogude isikuandmeid väljastama või see tähendab, et Statistikaamet väljastaks andmekogude andmete põhjal tehtud statistikat kolmandale isikule juriidilise isiku nõusolekul või on siin hoopis midagi muud mõeldud? Seletuskirjas on seda küll selgitatud, aga see teema vajaks konkreetseid näiteid, et oleks üheselt aru saada, mida on tahetud selle regulatsiooniga öelda.	
7.		Kooskõlastatud märkustega.	
	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	RStS § 20² lõike 2 osas soovitame vähemalt seletuskirja tasandil selgemalt sisustatud, millised on teenuse osutamiseks vajalikud andmed, et vältida põhjendamatult ulatuslikku andmetöötlust. ☐ Soovitus on täpsustada seaduse sõnastust järgmiselt:	Mitte arvestatud. Statistikaameti palus muudatusi mitte teha, kuna ei pea neid vajalikuks. Statistikaameti ning RaMiga arutelu otustati RStS muudatus käesolevast

		„...kui need andmed on riikliku statistika seaduse alusel Statistikaametil olemas ning mahus, mis on teenuse osutamiseks vajalikud	eelnõust välja jätta. Statistikaamet ja RaM teevad ise vajalikud õigusmuudatused ilmselt uues valitsuses, kui seda vajalikuks peavad.
8.	Rahandusministeerium	Kooskõlastatud märkusetega.	
		Rahandusministeerium kooskõlastab avaliku teabe seaduse, avaliku teabe seaduse ja keeleseaduse muutmise seaduse ning riikliku statistika seaduse muutmise seaduse eelnõu üksnes juhul, kui sellest jäetakse välja Statistikaameti puudutavad riikliku statistika seaduse muudatused. Nõustume andmenõusoleku ja volituste haldamise keskse lahenduse arendamise üldise eesmärgiga ega ole vastu sellele, et tulevikus võiks sellist lahendust kasutada, kui selle praktiline toimimine, õiguslik raamistik, kulud ja vastutused on selged. Küll aga ei pea me põhjendatuks ega vajalikuks riikliku statistika seaduse muutmist viisil, millega lisatakse Statistikaametile uus andmeväljastusteenuse ülesanne. Kehtivas riikliku statistika seaduses on nõusoleku alusel andmete levitamine juba vajalikus ulatuses reguleeritud. Eelnõu lisab sellele juurde uue standardiseeritud teenuse ja Statistikaameti uue rolli andmete ettevalmistaja, töötleja ja kolmandatele isikutele väljastajana. Sellega kaasnevad sisulised, tehnilised, andmekaitse- ja ressursimõjud, mida ei ole meie hinnangul piisavalt hinnatud ega rahastatud. Eriti probleemne on, et seletuskiri käsitleb kulusid väga piiratud liidestumiskuluna, kuid seaduse tegelik mõju oleks oluliselt laiem: andmekoosseisude	Arvetestatud. Statistikaameti sätted käesolevast eelnõust välja jäetud. Mõjude osas täpsustatud andmekogu ulatuses. Seletuskirja on täiendatud mõjude, kulude ja lahenduse põhjendatuse käsitlemise osas. Täpsustame, et kavandatud lahendus ei loo kohest ega universaalset kohustust kõikidele andmekogudele, mistõttu sõltuvad mõjud konkreetse teenuse kasutuselevõtust ja ulatusest. Kulude osas on selgitatud, et mõjud ei piirdu üksnes tehnilise liidestamisega, vaid võivad hõlmata ka andmekoosseisude määratlemist, andmete ettevalmistamist ning teenuse haldamist.

		määratlemine, andmete „pakendamine“, kvaliteedi- ja andmekaitsekontrollid, õigusliku vastutuse piiritlemine, teenuse haldus, tehniline ülalhoid ja ootuste juhtimine olukorras, kus Statistikaameti kogutavad andmed, valimid ja muutujad ei ole ajas püsivad. Teenuse eest tasu võtmise võimalus ei lahenda infrastruktuuri loomise ja püsiva ülalhoiu küsimust. Samuti puudub seletuskirjas sisuline võrdlus võimalike alternatiivsete lahenduste kaalumise kohta ega laiemat mõjude hindamis ettevõtjatele, Statistikaametile, teistele andmevaldajatele ja riigile tervikuna. Ilma sellise analüüsita on keeruline analüüsida, kas valitud lahendus on eesmärgi saavutamiseks kõige otstarbekam, tõhusam ja kuluefektiivsem. Märgime ära ka selle, et eelnõu pealkiri ei kajasta eelnõu sisu. Pealkirja kohaselt muudetakse ka avaliku teabe seaduse ja keeleseadusemuutmise seadust, kuid eelnõu vastavat muudatust ei sisalda.	Kavandatav lahendus lähtub digiühiskonna arengukavast (DÜAK) ja selle eesmärgist võimaldada andmete korduvkasutust ning vähendada dubleerivaid andmeesitamise kohustusi. Kehtivas olukorras toimub nõusolekupõhine andmeedastus hajusate ja asutuspõhiste lahenduste kaudu, mis ei võimalda nõusolekute keskset haldamist ega süsteemset koormuse vähendamist. Seetõttu on eelnõus eelistatud keskne lahendus, mis loob ühtse tehnilise ja õigusliku raamistiku nõusolekupõhise andmevahetuse korraldamiseks.
9.	Välisministeerium	Kooskõlastas. Palume avaliku teabe seaduses teha ka järgmised muudatused. Esmalt tuletame meelde, et Eesti on end rahvusvahelisel areenil positsioneerinud avatud valitsemist edendava riigina. Põhjust selleks on andnud ka meie põhiseadus, mis sätestab teabega tutvumise võimaluse põhiõigusena, nähes mõistagi ette ka võimaluse kehtestada erandeid (põhiseaduse § 44). Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklist 10 (nagu seda on mõistnud Euroopa Inimõiguste Kohus (edaspidi EIK)) tuleneb samuti avaliku teabega tutvumise õigus (nt EIK suurkoja 8.11.2016 otsus asjas	Selgitame. Täname muudatusvajaduste eest. Kahjuks lähevad need selle eelnõu skoobist välja. Aga AvTS vaadatakse tervenisti üle (sh juurdepääsupiirangud), seega saame neid murekohtasid siis adresseerida.

	Magyar Helsinki Bizottság vs. Ungari, p 149, 156-170). Eesti on ühinenud avalikele dokumentidele juurdepääsu konventsiooniga (Euroopa Nõukogu nn Trømso konventsiooniga, Eesti esindaja on valitud selle eksperdigrupi liikmeks), on pikaaegne osaline keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioonis (nn Arhusi konventsioon) ja aktiivne liige rahvusvahelises algatuses Avatud valitsemise partnerlus. Esiteks toome välja, et Välisministeerium puutub kokku EIKi ja Euroopa Liidu Kohtumenetlusega seonduva erineva vormi ja sisuga materjali kogumisega. Sellist materjali talletatakse üldjuhul registreerimata elektroonselt või paberil ning selle suhtes puudub korrektne juurdepääsupiirangu kehtestamise õiguslik alus. Avaliku teabe seadus (edaspidi AvTS) ei reguleeri rahvusvaheliste kohtute menetlusega seonduvat teavet ning puudub üheselt mõistetav alus selle tunnistamiseks asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. AvTS § 35 lg 2 p 4 on ka riigisisestes kohtumenetlustes liigselt kitsendav, piirdudes vaid tsiviilkohtumenetlusega. Välisministeerium teeb ettepaneku, et asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks saaks tunnistada vaidluste lahendamise menetluses riigi kui menetlusosalise seisukohad ja neid ettevalmistava teabe kuni kohtulahendi jõustumiseni. Kõik menetlustes esitatud seisukohad võiks olla kättesaadavad vastavat menetlust reguleerivate normide alusel või kohtutoimikust sellega tutvumise reeglite kohaselt. Selline muudatus aitaks tagada poolte võrdsust vaidluste lahendamise menetlustes ja hõlmaks nii	
--	---	--

	rahvusvaheliste kui ka riigisiseste kohtute menetlusega seonduvat teavet. Teiseks on avatud ja operatiivse diplomaatilise suhtluse tarbeks vaja teavet kaitsta juurdepääsupiirangutega. Üldjuhul kaitstakse välissuhtlemisega seotud teavet asutusesiseseks kasutamiseks tasemel ka teistes Euroopa riikides pikemalt kui kehtiv 5+5 periood Eestis. Juurdepääsupiirangud on vajalikud teatud välissuhtluse dokumentidel, sest diplomaatilise info liiga varane avalikustamine kahjustaks nii meie kui teiste riikide huve. Samas peavad juurdepääsupiirangud olema mõistlikud, lähtuma reaalsest vajadusest ning võimaldama juurdepääsu teabele, mis enam kaitset ei vaja. Välisministeerium teeb ettepaneku kehtestada juurdepääsupiirangud maksimaalselt 30 aastaks, mis on sarnane meie lähinaabrite piirangutega. Juurdepääsupiiranguid rakendatakse ainult dokumentidele, milles sisalduva teabe avalikustamine kahjustaks Eesti riigi või teiste riikide huve st teabe avalikuks tulek kahjustaks välissuhtlemist. Maksimaalse juurdepääsupiirangu kehtestamine ei tähenda, et seda peab kasutama. Juurdepääsupiirangu kehtestamise vajadust ja kehtivuse tähtaega saab alati hinnata ning samuti säilib võimalus jooksvalt teabe kaitstuse vajalikkus üle hinnata. Juurdepääsupiirangute seadmisel tuleb arvestada muu hulgas järgnevaga: - teiste riikide piiratud juurdepääsuga dokumente ei tohi avalikustada Eestis varem kui dokumendi algatanud riigis või vastava riigi nõusolekul;	
--	--	--

	- rahvusvaheline tava, mille kohaselt lepingute läbirääkimiste käigus vahetatud teavet reeglina ei avalikustata; - välissuhtluse memod ei ole neutraalsed olukorrakirjeldused, vaid sisaldavad ka hinnanguid inimestele ja olukordadele. Kolmandaks ei võimalda AvTS kaitsta tähtajatult salastamata, ent siiski juurdepääsupiiranguga välisteavet samaväärselt teabevaldaja, nt rahvusvahelise organisatsiooni või teise riigi soovile. Samuti ei reguleeri AvTS välislepingute alusel juurdepääsupiiranguga salastamata teabe kaitset, sh ei määra korraldavat asutust ega järelevalve ülesandeid. Välisministeerium teeb ettepaneku reguleerida salastamata välisteabe kaitse juhiks, kui seda ei tehta välislepingus ega selle alusel välja antud dokumentides. Neljandaks toome välja, et AvTS § 43 ega seletuskiri ei anna selget suunist, kui suur peab olema teabevaldaja kontrolli ulatus ja vastutus turvameetmete rakendamise üle infosüsteemides. Sellest on tekkinud riigiasutustes erinevad tõlgendused, nt kas avalikus pilvekeskkonnas võib teabevaldaja asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teavet hoiustada ja töödelda või mitte ning kui võib, siis missugustel tingimustel. AvTS § 43 lg 3 kohaselt võib Vabariigi Valitsus kehtestada asutusesisese teabe kaitseks rakendatavate turvameetmete loetelu, kuid pole seda teinud AvTSi alusel, vaid hoopis küberturvalisuse seaduse (edaspidi KÜTS) alusel. Nii on tekkinud AvTSi alusel Eesti riigi infosüsteemide kolmeastmeline etalonturbe süsteemi ISKE rakendamise ja KÜTSi alusel Eesti infoturbestandardi (edaspidi E-ITS) rakendamisel olukord, kus erinevale meediumile kehtivad erineva rangusega turvameetmed –	
--	--	--

	kasutatakse krüpteeritud andmesidet, teave paberkandjal tuleb hävitada E-ITSi kohaselt, rangemad asutused hävitavad ka kõvakettaid ning ei piirdu teabe kustutamisega salvestuskandjatelt, kuid kõneside krüpteerimine ja pilvandmetöötluses andmete töötlemine on reguleerimata. Viiendaks juhime tähelepanu, et juurdepääsupiiranguga teabest tehnoloogilisi lahendusi (AvTS § 35 lg 1 p 10) ja turvasüsteemide ja turvaorganisatsiooni (AvTS § 35 lg 1 p 9) ning riigisaladuse kaitset kajastav teave (AvTS § 35 lg 1 p 3¹) ei aegu 5+5 aastaga, st kaitsevajadus jääb püsima ka pärast juurdepääsupiirangu pikendamist, kuid seadus ei võimalda seda üle 10 aasta pikendada. Alati ei sisalda sellised dokumendid isikuandmeid, vaid tehnoloogilisi ja riigisaladuse kaitsega seotud turbekorraldust, mille kasutusvajadus ja kaitsmisvajadus pole muutunud. Seetõttu teeme ettepaneku võimaldada kehtestada neis punktides juurdepääsupiirangut kuni 30 aastat, kuna nii teave tehniliste lahenduste, turvakorralduse kui ka turvanõrkuste (sh intsidentide ülevaated ja järelevalve dokumendid) võivad vajada kaitset enam kui 10 aastat. Lisaks turvaorganisatsiooni puudutavale teabele tuleb kaitsta ka muud salastatud teabega seotud juurdepääsupiiranguga teavet. Näiteks koostoimes riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse (edaspidi RSVS) § 11 lg 3 tekkivat juurdepääsupiiranguga teavet tuleb kaitsta enam kui 5+5 aastat, sest kaitsmisvajadus ei lõppe 10 aastaga ning juurdepääsupiirangu kehtivus peaks olema koherentne RSVSi salastamistähtajaga. Samuti ei ole AvTSis selget juurdepääsupiirangu kehtestamise alust, mis võimaldaks kaitsta riigisaladuse töötlemisega kaasnevatel aktidel ning teistel sarnastel	
--	--	--

		dokumentidel kajastuvat teavet. Selliste dokumentide avalikustamine ei ohusta oluliselt riigi julgeolekut, kuid teave kogumis võib anda olulist teavet nii salastatud teabele juurdepääsevate isikute, töödeldavate teabekandjate koguse kui ka teabe töötlemise ja kaitsmise meetmete kohta. Eelnevast tulenevalt teeb Välisministeerium ettepaneku luua AvTSi uus juurdepääsupiirangu alus, mis võimaldaks kaitsta salastatud teabe töötlemisega tekkivaid Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määruses nr 262 „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse kord“ nimetatud dokumente (hävitamise akt, üleandmis-vastuvõtmisakt, tutvumisleht jne).	
--	--	--	--

Kooskõlastuse edastasid EISi vahendusel juriidilise isiku nõusolekule ka KuM ja ELVL. Teised ministeeriumid (KaM, ReM, HTM ja KLIM) ei ole ametlikult vastanud.